RAPPORT SPEĊJALI 23/2025 MT

L-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

Minkejja titjib gradwali, għad hemm sfidi għall-progress tal-UE lejn iċ-ċirkolarità

CURIA RATIONUM

QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

Werrej

Paragrafu

01–19 | **Messaġġi prinċipali** 01

01–04 | **Għalfejn huwa importanti dan il-qasam?**

05–19 | **X'sibna u x'nirrakkomandaw**

20–107 | **Ħarsa aktar mill-qrib lejn l-osservazzjonijiet tagħna** 02

20–63 | **Il-Kummissjoni saħħet il-miri u rekwiżiti legali oħra, iżda bdiet tard il-proċedimenti ta' ksur rigward il-miri tal-iskart li ma ntlaħqux**

25–35 | Il-Kummissjoni pproponiet miri bbażati fuq raġunament robust

36–53 | Il-Kummissjoni gradwalment saħħet ir-rekwiżiti legali għall-iskart muniċipali, iżda għad hemm sfidi fis-suq tar-riċiklaġġ

54–63 | Il-Kummissjoni ħarġet rakkomandazzjonijiet pertinenti lill-Istati Membri, iżda l-infurzar tagħha rigward il-miri tal-iskart li ma ntlaħqux kien affettwat minn problemi fil-kompożizzjoni tal-persunal u dewmien

64–100 | **L-Istati Membri inklużi fil-kampjun qed jagħmlu progress bil-mod minħabba finanzjament pubbliku insuffiċjenti u nuqqas ta' kapaċità li jużaw bis-sħiħ l-istrumenti ekonomiċi**

70–79 | Il-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart tal-Istati Membri inklużi fil-kampjun jistmaw b'mod insuffiċjenti l-ħtiġijiet tal-infrastruttura u ma għandhomx dettalji dwar id-disponibbiltà mistennija tal-finanzjament

80–85 | Minkejja li sar progress fil-ġbir separat, dan għadu f'livell baxx ħafna fi tlieta mill-erba' Stati Membri inklużi fil-kampjun

86–100 | L-Istati Membri inklużi fil-kampjun għamlu progress limitat bl-istrumenti ekonomiċi

101–107 | **Il-biċċa l-kbira mill-proġetti li inkludejna fil-kampjun kellhom dewmien u xi wħud esperjenzaw problemi marbuta mal-kostijiet u mal-kapaċità**

Annessi

Anness I – Dwar l-awditu

Anness II – Il-progress tal-Istati Membri lejn it-tliet miri prinċipali tal-iskart muniċipali

Anness III – Kumparabbiltà tad-*data* relatata mal-iskart

Anness IV – Bażi legali tal-UE: miżuri li jindirizzaw il-ġenerazzjoni u l-ġbir separat tal-iskart

Anness V – Materjali riċiklabbli rkuprati u l-prezzijiet tal-bejgħ tagħhom

Anness VI – Finanzjament tal-politika ta' koeżjoni

Anness VII – L-immaniġġjar tal-iskart: partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji

Abbrevjazzjonijiet

Glossarju

Risposti tal-Kummissjoni

_tocEntryIHHCRbO4BK6tzRNJCztBo3**Kronoloġija**

Tim tal-awditjar

01 Messaġġi prinċipali

Għalfejn huwa importanti dan il-qasam?

01 L-iskart mill-unitajiet domestiċi, u skart magħmul b'mod simili minn uffiċċji, ħwienet u sorsi oħra – "skart muniċipali" – jirrappreżenta 27 % tal-iskart totali ġġenerat fl-UE. L-immaniġġjar tal-iskart muniċipali huwa ta' sfida minħabba l-kompożizzjoni varjata tiegħu, il-prossimità fiżika għan-nies, u l-impatti ambjentali u fuq is-saħħa. Il-materjali tal-imballaġġ jirrappreżentaw proporzjon sinifikanti tal-iskart muniċipali, flimkien mal-bijoskart, bħall-iskart bijodegradabbli mill-ġonna u mill-parks, l-iskart tal-ikel u dak tal-kċina. Għad-dettalji ara l-*Figura 1*.

Figura 1 | Tipi ta' skart muniċipali, skont il-piż

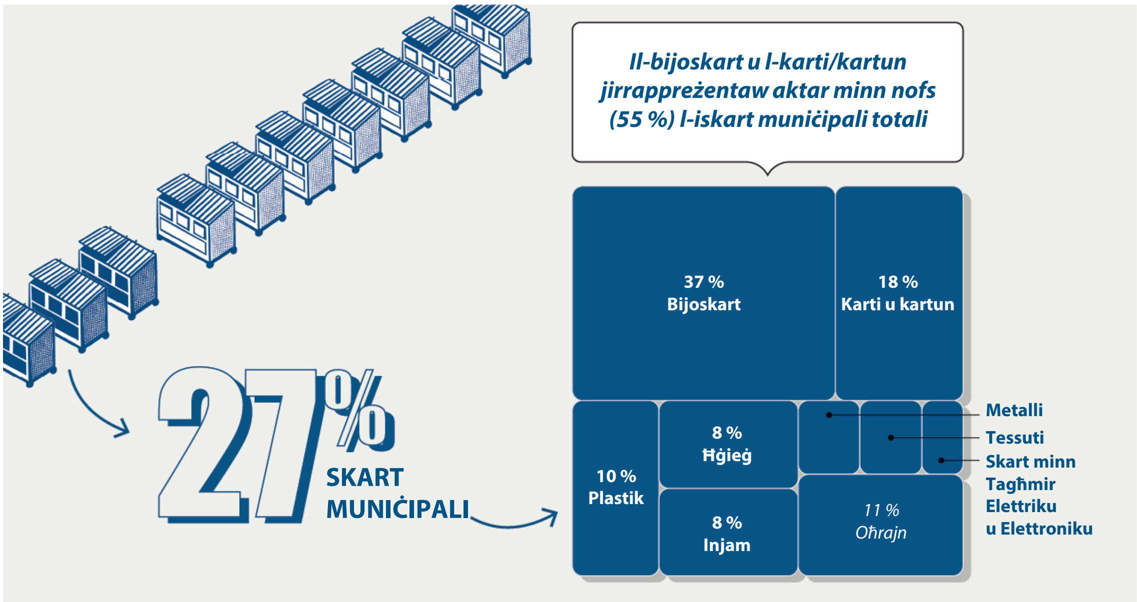

Nota: il-perċentwali huma bbażati fuq l-iskart totali ġġenerat, u jeskludu l-iskart minerali.

Sors: il-QEA, abbażi tal-Briefing 02/2022 u tas-settijiet tad-*data* tal-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent.

02 L-immaniġġjar effettiv tal-iskart muniċipali jirrikjedi l-ġbir separat, u organizzat sew, ta' diversi materjali (eż. il-ħġieġ u l-karti/kartun imorru f'kontenituri separati), infrastruttura xierqa għas-separazzjoni, it-trattament, l-inċinerazzjoni u/jew landfill, u suq vijabbli għall-output riċiklat. Il-parteċipazzjoni attiva fis-separazzjoni tal-iskart min-naħa taċ-ċittadini u tan-negozji hija kruċjali biex jinkisbu materjali riċiklabbli ta' kwalità għolja.

03 L-għan għal żmien twil tal-UE huwa li ssir tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari, fejn l-iskart jinżamm għal minimu, u l-iskart inevitabbli – kemm jista' jkun – jintuża bħala riżorsa. Għal dan l-għan, l-UE tistabbilixxi miri għall-Istati Membri biex jaraw li ċertu sehem tal-iskart muniċipali żgur jiġi ppreparat biex jintuża mill-ġdid u jiġi riċiklat, u li l-iskart mill-imballaġġ jiġi riċiklat. Hija tistabbilixxi wkoll limitu fil-mira għall-ammont ta' skart muniċipali li jista' jintbagħat f'landfill.

04 Nistennew li l-osservazzjonijiet tagħna jkunu utli għall-Kummissjoni meta tiġi biex tirrieżamina xi wħud mill-miri tal-iskart muniċipali. L-objettiv tal-awditu kien li jivvaluta l-azzjoni meħuda mill-Kummissjoni u mill-Istati Membri biex jintlaħqu l-objettivi tal-UE għall-iskart muniċipali. Ivvalutajna jekk: (i) l-inizjattivi legali u l-infurzar imwettqa mill-Kummissjoni kinux adatti għall-iskop tagħhom; (ii) l-erba' Stati Membri inklużi fil-kampjun (il-Greċja, il-Polonja, il-Portugall u r-Rumanija) għamlux progress tajjeb fl-ilħuq tal-miri u tal-objettivi tal-UE dwar l-iskart; u (iii) jekk is-16-il proġett inklużi fil-kampjun f'dawn l-erba' Stati Membri – kofinanzjati mill-fondi tal-UE – ġewx implimentati tajjeb f'termini ta' żmien, kost u kapaċità. L-awditu li wettaqna kopra l-perjodu mill-2014 sal-2024. Għal aktar informazzjoni ġenerali u dettalji dwar l-ambitu u l-approċċ tal-awditjar, ara l-*__Anness I__*.

X'sibna u x'nirrakkomandaw

05 B'mod ġenerali, aħna nikkonkludu li l-Kummissjoni saħħet il-miri u r-rekwiżiti legali l-oħra għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali. Madankollu, ħafna Stati Membri jħabbtu wiċċhom ma' sfidi fil-progress tagħhom lejn iċ-ċirkolarità, l-aktar minħabba restrizzjonijiet finanzjarji u dgħufijiet fl-ippjanar u fl-implimentazzjoni.

Il-Kummissjoni saħħet il-miri u rekwiżiti legali oħra, iżda bdiet tard il-proċedimenti ta' ksur rigward il-miri tal-iskart li ma ntlaħqux

06 Mill-1975 'il hawn, meta l-UE stabbiliet għall-ewwel darba l-politika tagħha dwar l-iskart, il-fokus leġiżlattiv inbidel gradwalment mil-landfill għall-inċinerazzjoni, l-irkupru u mbagħad il-preparazzjoni għal użu mill-ġdid u r-riċiklaġġ. Il-miri għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali ġew imsaħħa u żdiedu fl-għadd, b'mod partikolari permezz tal-emendi tal-2018 ta' tliet direttivi ewlenin: id-Direttiva Qafas dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills (il-paragrafi ***25*** u ***26***).

07 Għalkemm xi Stati Membri għamlu progress sinifikanti lejn l-ilħuq tal-miri, oħrajn urew biss progress moderat, u ftit minnhom bilkemm għamlu progress jew ma għamlu l-ebda progress. Ninnutaw ukoll li l-ġenerazzjoni tal-iskart fil-biċċa l-kbira tagħha għadha qed tikber flimkien maż-żidiet fil-prodott domestiku gross, għalkemm f'livell inqas; id-diżakkoppjament tat-tnejn huwa l-għan aħħari tal-miżuri għall-prevenzjoni tal-iskart li l-Istati Membri jeħtiġilhom jimplimentaw (il-paragrafi ***27***–***28*** u ***40***).

08 Huwa diffiċli li jiġi stabbilit jekk id-diffikultajiet ta' ċerti Stati Membri biex jilħqu l-miri humiex dovuti għall-għadd u/jew l-ambizzjoni tal-miri, nuqqas ta' azzjoni effettiva mill-Istati Membri, jew possibbilment taħlita tat-tnejn (il-paragrafu ***29***).

09 Il-bidla msemmija hawn fuq fil-fokus tal-politika (il-paragrafu ***06***) kienet riflessa wkoll fir-regoli li jirregolaw il-fondi tal-politika ta' koeżjoni, li ilhom sors ewlieni ta' finanzjament għal Stati Membri u reġjuni inqas żviluppati. Ir-regoli ta' finanzjament għall-perjodu 2021–2027 jeskludu l-biċċa l-kbira mill-investimenti fil-landfills u fil-faċilitajiet tat-trattament tal-iskart residwu. Dan jirrifletti l-enfasi tal-ġerarkija tal-iskart fuq livelli ogħla bħall-użu mill-ġdid u r-riċiklaġġ (il-paragrafu ***36***).

10 Flimkien mal-miri, id-dritt tal-UE gradwalment saħħaħ rekwiżiti legali oħra għall-Istati Membri fil-qasam tal-iskart muniċipali (il-paragrafi *37*–*39* u *41*–*48*), li l-aktar sinifikanti minnhom huma:

— jiżdied il-kontenut tal-pjanijiet nazzjonali u/jew reġjonali għall-immaniġġjar tal-iskart (eż. jenħtieġ li jinkludi valutazzjoni tal-iskemi eżistenti għall-ġbir tal-iskart);

— tiġi introdotta kundizzjoni li għandha tiġi ssodisfata qabel ma jiġi riċevut rimborż mill-Kummissjoni għan-nefqa mġarrba fuq proġetti li jkunu ġew kofinanzjati mill-fondi tal-politika ta' koeżjoni. L-Istati Membri jeħtiġilhom juru li għandhom pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart aġġornati li jikkonformaw mad-Direttiva Qafas dwar l-Iskart;

— jintalab l-użu ta' strumenti ekonomiċi, bħal strumenti finanzjarji biex jinċentivaw jew jiddiżinċentivaw ċerta mġiba (eż. taxxi fuq il-landfills jew skemi ta' rifużjoni tad-depożitu);

— jiżdiedu l-flussi tal-iskart li għalihom huwa meħtieġ ġbir separat.

11 Matul l-aħħar 5 snin, il-Kummissjoni ħarġet ukoll proposti leġiżlattivi biex tindirizza l-problema tal-iskart minn perspettiva ta' produzzjoni, jiġifieri li tiffoka fuq id-disinn tal-prodott. Madankollu, dan se jieħu ż-żmien qabel ma jkunu jistgħu jiġu osservati riżultati sostanzjali (il-paragrafu *49*).

12 Sfida prinċipali fit-triq lejn ekonomija ċirkolari hija l-vijabbiltà tal-industrija tar-riċiklaġġ. Il-miri tar-riċiklaġġ jistgħu jintlaħqu biss jekk tkun teżisti infrastruttura tar-riċiklaġġ u jkun hemm użu u suq għall-output riċiklat. Madankollu, il-faċilitajiet tar-riċiklaġġ huma skarsi f'xi Stati Membri, filwaqt li f'oħrajn, xi faċilitajiet eżistenti – b'mod partikolari dawk li jittrattaw il-plastik – huma f'riskju li jingħalqu minħabba żieda fil-kostijiet, nuqqas ta' domanda fl-UE għall-output tagħhom, u importazzjonijiet ta' plastik riċiklat u verġni irħas minn barra l-UE. Ninnutaw li l-Kummissjoni ħabbret Att ġdid dwar l-Ekonomija Ċirkolari li għandu jiġi adottat fl-2026 bl-għan li jiġu indirizzati l-problemi tas-suq u tad-domanda (il-paragrafi *50*–*53*).

Rakkomandazzjoni 1

Tindirizza l-isfidi fis-suq tar-riċiklaġġ

Jenħtieġ li l-Kummissjoni tieħu miżuri biex tagħmel il-prattiki tal-ekonomija ċirkolari fl-UE (bħar-riċiklaġġ tal-materjali) aktar ekonomikament vijabbli. Dan jinkludi l-għoti ta' argument għall-vijabbiltà għar-riċiklaturi. Biex tagħmel dan, jenħtieġ li tidentifika l-isfidi min-naħa tad-domanda u tal-provvista li jaffettwaw is-suq uniku għall-prodotti ċirkolari u l-materja prima sekondarja.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: ir-raba' trimestru tal-2026.

13 Sabiex timmonitorja u tivvaluta l-progress tal-Istati Membri, il-Kummissjoni użat għodod differenti, bħal rapporti ta' twissija bikrija, valutazzjonijiet tal-impatt u proċeduri ta' "promozzjoni tal-konformità". Dawn ippermettew li l-Kummissjoni tikseb fehim profond tal-problemi inkwistjoni, u tibgħat rakkomandazzjonijiet pertinenti lill-Istati Membri. Madankollu, minħabba problemi fil-kompożizzjoni tal-persunal, il-Kummissjoni:

— ma wettqet l-ebda żjara fl-Istati Membri għal aktar minn 10 snin sabiex tħeġġeġ lill-Istati Membri lejn konformità aktar rapida mad-dritt tal-UE ("promozzjoni tal-konformità"); u

— tilfet l-opportunità li titlob aġġustamenti għall-pjanijiet ta' implimentazzjoni riveduti ppreżentati mill-Istati Membri li pprovdew notifika bl-intenzjoni tagħhom li jipposponu d-dati ta' skadenza għall-ilħuq ta' ċerti miri. Dan kien minħabba li l-Kummissjoni ma rnexxilhiex tirrieżamina l-pjanijiet riveduti sad-dati ta' skadenza meħtieġa (il-paragrafi *56*–*58*).

14 Barra minn hekk, il-Kummissjoni bdiet ċerti proċedimenti ta' ksur b'dewmien sinifikanti: għall-miri li kellhom jintlaħqu fl-2008, hija bdiet il-proċedimenti biss f'Lulju 2024. Permezz tal-istess proċedimenti, indirizzat ukoll il-miri li għandhom jintlaħqu fl-2020 (il-paragrafi *59*–*63*).

Rakkomandazzjoni 2

Tuża aħjar l-għodod ta' monitoraġġ u infurzar

Jenħtieġ li l-Kummissjoni talloka biżżejjed riżorsi bil-ħsieb li:

(a) tibda proċedimenti ta' ksur b'mod f'waqtu, biex b'hekk tara li żgur ikun hemm deterrenza u tħeġġeġ il-progress. Filwaqt li tiġi rikonoxxuta s-setgħa ta' diskrezzjoni tal-Kummissjoni biex tiddeċiedi jekk u meta tibda proċedura ta' ksur, jenħtieġ li deċiżjonijiet ta' dan it-tip ikunu bbażati fuq kriterji sostantivi u bbażati fuq il-kontenut;

(b) twettaq żjarat fl-Istati Membri, abbażi tal-konklużjonijiet tar-rapporti ta' twissija bikrija u/jew l-istat ta' implimentazzjoni tal-pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart u l-programmi għall-prevenzjoni tal-iskart, biex tħeġġiġhom jagħmlu aktar progress fil-konformità mad-dritt tal-UE;

(c) twettaq valutazzjonijiet f'konformità mad-dati ta' skadenza stabbiliti mid-dritt tal-UE.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: (a) mill-ewwel trimestru tal-2028 għall-miri tal-2025; (b) u (c) ir-raba' trimestru tal-2026.

L-Istati Membri inklużi fil-kampjun qed jagħmlu progress bil-mod minħabba finanzjament pubbliku insuffiċjenti u nuqqas ta' kapaċità li jużaw bis-sħiħ l-istrumenti ekonomiċi

15 Filwaqt li l-miri tal-iskart muniċipali jridu jintlaħqu fil-livell nazzjonali, il-politika dwar l-iskart tiġi implimentata fil-livell lokali – l-aktar mill-muniċipalitajiet individwali. Dan joħloq sfida addizzjonali biex jintlaħqu l-miri, speċjalment għall-Istati Membri li qed iħabbtu wiċċhom ma' problemi fil-kapaċità amministrattiva (il-paragrafu *67*).

16 Ir-rapport ta' twissija bikrija tal-2023 tal-Kummissjoni, li jivvaluta l-progress tal-Istati Membri lejn l-ilħuq tal-miri tal-iskart muniċipali, innota li ħafna Stati Membri jinsabu f'riskju li ma jilħqux waħda jew aktar mill-miri għall-2025 u għall-2035. Fil-każ tal-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali, ir-rekwiżit li jintuża metodu aktar strett għar-rappurtar dwar il-grad ta' lħuq se jagħmilha saħansitra aktar diffiċli għal xi Stati Membri biex jilħqu din il-mira (il-paragrafi *64*–*66*).

17 L-erba' Stati Membri li awditjajna huma fost dawk f'riskju li ma jilħqux il-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali għall-2025 u l-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart mill-imballaġġ għall-2025, bl-eċċezzjoni tal-Portugall fil-każ tal-aħħar. Ir-raġunijiet għal dan huma kif ġej:

— il-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart stmaw b'mod insuffiċjenti l-investiment meħtieġ fl-infrastruttura (il-paragrafi *71*–*72*);

— ma ġiex iċċarat kif u meta l-finanzjament meħtieġ se jkun disponibbli (il-paragrafi *73*–*75*);

— tnejn mill-erba' Stati Membri ma kinux użaw bis-sħiħ ir-riżorsi disponibbli għalihom mill-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE (il-paragrafu *78*);

— minkejja xi progress fl-organizzazzjoni tal-ġbir separat tal-iskart, dan baqa' f'livell baxx ħafna fi tlieta mill-erba' Stati Membri (il-paragrafi *82*–*85*);

— kien hemm xi progress, għalkemm mhux uniformi, bi strumenti ekonomiċi, bħall-implimentazzjoni ta' skemi ta' rifużjoni tad-depożitu, iż-żieda fit-taxxa fuq il-landfills u l-applikazzjoni ta' tariffa tal-iskart f'konformità mal-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi" (il-paragrafi *86*–*100*):

  — l-ammont tat-taxxa fuq il-landfills ivarja sinifikattivament bejn l-Istati Membri, u dan jista' jwassal biex l-iskart jiġi ttrasportat bil-baħar minn pajjiż għal pajjiż għal raġunijiet ekonomiċi;

  — it-tariffi tal-iskart imposti fuq iċ-ċittadini ma koprewx il-kostijiet kollha tal-immaniġġjar tal-iskart, u rari ġew ikkalkulati skont il-piż jew il-volum tal-iskart iġġenerat.

18 Għal ħafna minn dawn il-problemi, il-Kummissjoni kienet għamlet rakkomandazzjonijiet lill-Istati Membri, jew b'riżultat tal-proċedura ta' twissija bikrija tal-2018 jew dik tal-2023, jew b'riżultat tat-tnejn li huma (il-paragrafi *82*, *86*, *97*, *98* u *100*).

Rakkomandazzjoni 3

Tivvaluta l-fattibbiltà tal-armonizzazzjoni tat-taxxi fuq il-landfills u l-inċinerazzjoni fil-livell tal-UE

Jeħtieġ li l-Kummissjoni tivvaluta l-kostijiet, il-benefiċċji u l-fattibbiltà tal-introduzzjoni u/jew l-armonizzazzjoni ta' taxxi xierqa fuq il-landfills u l-inċinerazzjoni madwar l-UE.

Data mmirata għall-implimentazzjoni: ir-raba' trimestru tal-2026.

Il-biċċa l-kbira mill-proġetti li inkludejna fil-kampjun kellhom dewmien u xi wħud esperjenzaw problemi marbuta mal-kostijiet u mal-kapaċità

19 Fir-rigward tal-kampjun tagħna ta’ 16-il proġett kofinanzjati taħt il-politika ta’ koeżjoni, aħna sibna li:

— 13 (80 %) iffaċċjaw dewmien sinifikanti, li rriżulta fid-deterjorament tal-faċilitajiet u tat-tagħmir mhux użat f’xi każijiet;

— 4 (25 %) ġarrbu żidiet fil-kostijiet ta’ aktar minn 20 %;

— 3 mill-10 proġetti (30 %) li kienu ilhom joperaw għal żmien twil biżżejjed biex issir valutazzjoni tal-użu tal-kapaċità kienu qed joperaw taħt il-kapaċità, filwaqt li 2 minn 10 (20 %) ma kellhomx kapaċità suffiċjenti;

— 5 mit-8 proġetti (63 %) li kienu jinkludu investimenti għal sit ta’ landfill kienu għamlu provvedimenti suffiċjenti biex ikopru l-kostijiet tal-għeluq u tal-kura ta’ wara tas-sit għal perjodu ta’ mill-inqas 30 sena (il-paragrafi *102*–*107*).

02

Ħarsa aktar mill-qrib lejn l-osservazzjonijiet tagħna

Il-Kummissjoni saħħet il-miri u rekwiżiti legali oħra, iżda bdiet tard il-proċedimenti ta' ksur rigward il-miri tal-iskart li ma ntlaħqux

20 Mill-1975 'il hawn, il-Kummissjoni ħadet azzjoni biex tindirizza kif l-awtoritajiet nazzjonali u muniċipali jiġbru u jipproċessaw l-iskart. Għamlet il-finanzjament mill-UE disponibbli, b'mod partikolari għal Stati Membri u reġjuni inqas żviluppati, u introduċiet leġiżlazzjoni dwar il-problema. Fost affarijiet oħra, il-Kummissjoni wittiet it-triq fil-livell tal-UE billi stabbiliet miri. Jenħtieġ li l-miri jkunu bbażati fuq valutazzjoni bbażata fuq l-evidenza li tinkludi suppożizzjonijiet robusti, u jenħtieġ li jkunu ambizzjużi iżda realistiċi.

21 Il-miri attwali stabbiliti mid-Direttiva Qafas dwar l-Iskart[1] ("id-Direttiva dwar l-Iskart") u mid-Direttiva dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ[2] ("id-Direttiva dwar l-Imballaġġ") ġew emendati t-tnejn li huma diversi drabi (il-***Figura 2***).

[1] Id-Direttiva 2008/98/KE.

[2] Id-Direttiva 94/62/KE.

Figura 2 | Miri stabbiliti mid-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar l-Imballaġġ

	Id-Direttivi tal-**1994** u tal-**2004** dwar l-Imballaġġ	Id-Direttiva tal-**2004** dwar l-Imballaġġ	Id-Direttiva tal-**2008** dwar l-Iskart	Id-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar l-Imballaġġ tal-**2018**		Id-Direttiva tal-**2018** dwar l-Iskart
	Mhux aktar tard minn **tmiem Ġunju 2001**	Mhux aktar tard minn **tmiem l-2008**	Sa **tmiem l-2020**	Sa **tmiem l-2025**	Sa **tmiem l-2030**	Sa **tmiem l-2035**
Imballaġġ irkuprat jew inċinerat bl-irkupru tal-enerġija (skont il-piż)	**50 %** (minimu) sa **65 %** (massimu)	**60 %** (minimu)				
Skart muniċipali ppreparat għall-użu mill-ġdid u riċiklat (skont il-piż)			**50 %*** (minimu)	**55 %** (minimu)	**60 %** (minimu)	**65 %** (minimu)
L-iskart mill-imballaġġ kollu riċiklat (skont il-piż)	**25 %** (minimu) sa **45 %** (massimu)	**55 %** (minimu) sa **80 %** (massimu)		**65 %** (minimu)	**70 %** (minimu)	
Miri ta' riċiklaġġ speċifiċi għall-materjal (skont il-piż):						
Plastik		**22.5 %** (minimu)		**50 %** (minimu)	**55 %** (minimu)	
Injam		**15 %** (minimu)		**25 %** (minimu)	**30 %** (minimu)	
Metalli tal-ħadid		**50 %**** (minimu)		**70 %** (minimu)	**80 %** (minimu)	
Aluminju (metall mhux tal-ħadid)				**50 %** (minimu)	**60 %** (minimu)	
Ħġieġ		**60 %** (minimu)		**70 %** (minimu)	**75 %** (minimu)	
Karti u kartun		**60 %** (minimu)		**75 %** (minimu)	**85 %** (minimu)	

* Il-mira għall-2020 kienet tikkonċerna biss ir-rata ta' riċiklaġġ għall-karti, il-metall, il-plastik u l-ħġieġ, filwaqt li l-miri suċċessivi (għall-2025, l-2030, l-2035) jirreferu għall-iskart muniċipali kollu.
** Il-mira għall-2008 kienet tikkonċerna l-metalli kollha, filwaqt li l-miri aktar tard (għall-2025 u l-2030) jirreferu għall-metalli tal-ħadid u l-aluminju bħala miri separati.

Sors: il-QEA, abbażi tad-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar l-Imballaġġ.

22 Il-miri stabbiliti mid-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills[3] huma spjegati fid-dettall fil-*Figura 3*.

Figura 3 | Miri stabbiliti mid-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills

	Id-Direttiva tal-**1999** dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills			Id-Direttiva tal-**2018** dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills
	Sas-16 ta' Lulju **2006**	Sas-16 ta' Lulju **2009**	Sas-16 ta' Lulju **2016**	Sal-**2035**
Sehem ta' skart muniċipali bijodegradabbli li jintrema f'landfill *(mill-ammont totali (skont il-piż) ta' skart muniċipali bijodegradabbli prodott fl-1995 jew l-aktar sena reċenti qabel l-1995 li għaliha hemm disponibbli data standardizzata tal-Eurostat)*	**75 %** (massimu)	**50 %** (massimu)	**35 %** (massimu)	
Landfill *(bħala % tal-iskart muniċipali kollu ġġenerat, skont il-piż)*				**10 %** (massimu)

Sors: il-QEA, abbażi tad-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills.

23 Il-Kummissjoni hija responsabbli mill-applikazzjoni, l-implimentazzjoni u l-infurzar tad-dritt tal-UE b'mod effettiv[4]. Biex jirnexxielha tagħmel dan, jenħtieġ li l-Kummissjoni timmonitorja mill-qrib kif dawn il-liġijiet jiġu ppromulgati u applikati mill-Istati Membri, tindirizza kwalunkwe problema li tinqala' biex tirrimedja ksur legali possibbli u tibda proċedimenti ta' ksur xierqa fejn ikun meħtieġ.

24 Ivvalutajna jekk l-inizjattivi legali u l-infurzar imwettqa mill-Kummissjoni kinux adatti għall-iskop tagħhom, b'mod partikolari jekk:

— il-Kummissjoni pproponietx miri bbażati fuq raġunament robust;

— l-atti legali inkludewx dispożizzjonijiet xierqa biex iħeġġu lill-Istati Membri jikkonformaw mal-miri u l-objettivi tal-UE;

— il-Kummissjoni kellhiex sistema ta' infurzar effettiva.

[3] Id-Direttiva 1999/31/KE.

[4] Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni (2017/C 18/02).

Il-Kummissjoni pproponiet miri bbażati fuq raġunament robust

25 L-UE inizjalment stabbiliet miri għall-iskart mill-imballaġġ fl-1994 bid-Direttiva dwar l-Imballaġġ. Din ġiet segwita fl-1999 mid-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills, li stabbiliet miri għat-tnaqqis tal-ammont ta' skart bijodegradabbli f'landfill. Maż-żmien, il-leġiżlazzjoni tal-UE progressivament mexxiet il-fokus mit-tqegħid tal-iskart f'landfill għall-inċinerazzjoni u l-irkupru, u mbagħad għall-preparazzjoni għal użu mill-ġdid, u għar-riċiklaġġ. Barra minn hekk, il-leġiżlazzjoni tal-UE espandiet mill-iskart mill-imballaġġ biex tkopri flussi oħra ta' skart, inkluż l-iskart muniċipali (jiġifieri l-iskart mill-unitajiet domestiċi u sorsi simili). Il-Kummissjoni bbażat l-azzjonijiet tagħha fuq analiżijiet robusti kif deskritt fil-qosor f'din it-taqsima.

26 B'mod partikolari, ġie introdott titjib sinifikanti bir-reviżjonijiet tal-2018 tad-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills (ara l-aħħar tliet kolonni tal-***Figura 2***, u l-aħħar kolonna tal-***Figura 3***).

— Il-Kummissjoni bdiet il-proċess ta' reviżjoni fl-2014 billi ħarġet proposti leġiżlattivi biex temenda dawn it-tliet direttivi. Il-proposti tagħha fil-biċċa l-kbira kienu allinjati mal-valutazzjoni tal-impatt ibbażata fuq studju li kienet ikkummissjonat. Il-valutazzjoni tal-impatt ikkonkludiet li l-miri stabbiliti fil-proposti kienu realistiċi.

— Madankollu, wara diskussjonijiet inizjali dwar il-proposti tal-Kummissjoni, il-Kunsill[5] appella għal miri realistiċi u li jistgħu jintlaħqu, u li jieħdu inkunsiderazzjoni l-karatteristiċi speċifiċi ta' kull Stat Membru, b'mod partikolari l-livelli differenti ta' prestazzjoni tagħhom.

— B'riżultat ta' dan, il-Kummissjoni rtirat il-proposti inizjali tagħha u ppreżentat proposti riveduti fi tmiem l-2015, abbażi ta' valutazzjoni tal-impatt aġġornata. B'mod ġenerali, il-miri proposti kienu inqas stretti u kellhom skedi ta' żmien itwal. B'riżultat tal-proċess leġiżlattiv, il-miri komplew isiru inqas stretti iżda xorta baqgħu aktar eżiġenti minn dawk tad-Direttivi fis-seħħ qabel l-2018 (it-***Tabella 1***).

---

[5] Stqarrija għall-istampa, 14510/14.

Tabella 1 | Miri proposti u adottati (f'%)

Miri	Data ta' skadenza	L-ewwel proposta tal-Kummissjoni	It-tieni proposta tal-Kummissjoni	Direttivi adottati fl-2018
Landfill: mira inqas stretta u skeda ta' żmien itwal	2020 2025 2030 2035	25 5 	 10 	 10
Skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat: mira inqas stretta u skeda ta' żmien itwal	2020 2025 2030 2035	50 70 	 60 65 	 55 60 65
Imballaġġ mill-iskart riċiklat: mira inqas stretta	2020 2025 2030	60 70 80	65 70	50 65 70

27 Fl-2014, meta ġiet ippreżentata l-ewwel valutazzjoni tal-impatt, il-maġġoranza (79 %) tal-Istati Membri kkonformaw mal-mira tal-2008 tad-Direttiva dwar l-Imballaġġ ("skart mill-imballaġġ riċiklat"). Il-Kumitat tar-Reġjuni kkummenta dwar il-proposta tal-Kummissjoni tal-2014 li "*ir-riżultati pożittivi miksuba f'xi Stati Membri juru wkoll li huwa possibbli li jintlaħqu miri ambizzjużi, jew għall-inqas nersqu viċin tagħhom, sakemm il-kundizzjonijiet ikunu favorevoli u tiġi żviluppata l-kapaċità amministrattiva meħtieġa fejn din għadha ma teżistix*"[6]. Tabilħaqq, minħabba l-għadd ta' miri, huwa meħtieġ li l-Istati Membri jkollhom strutturi organizzattivi effettivi u riżorsi finanzjarji suffiċjenti. L-analiżi li wettaqna tal-progress li sar mill-2010 sal-2022 (l-***Anness II***) tikkonferma d-dikjarazzjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni li huwa possibbli li jintlaħqu jew li kważi jintlaħqu miri ambizzjużi.

— Xi Stati Membri kienu għamlu progress sinifikanti, filwaqt li oħrajn kienu għamlu biss progress moderat, u ftit minnhom kienu bilkemm għamlu progress jew ma kienu għamlu l-ebda progress.

— Fost dawk li għadhom lura kien hemm il-Greċja, Ċipru, Malta u r-Rumanija għall-biċċa l-kbira mill-miri (jiġifieri għal "landfill", "skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat", u "skart mill-imballaġġ riċiklat"). Għall-Greċja u r-Rumanija, sibna li kien hemm dewmien fl-implimentazzjoni ta' proġetti u ġeneralment fl-implimentazzjoni ta' miżuri biex jiġi indirizzat l-iskart (il-paragrafi ***70–78*** u ***102–107***).

6 L-Opinjoni 2015/C 140/08.

28 Il-valutazzjoni tal-impatt[7] maħruġa mill-Kummissjoni bħala parti mill-proposta tagħha tal-2022 biex tiġi emendata d-Direttiva dwar l-Imballaġġ ikkonkludiet li l-miżuri meħuda mill-Istati Membri abbażi ta' diversi direttivi ma kinux *biżżejjed biex dawn żgur jilħqu l-miri speċifiċi kollha għar-rati ta' riċiklaġġ stabbiliti fid-Direttiva dwar l-Imballaġġ. Barra minn hekk, hemm potenzjal sinifikanti biex jittejjeb ir-riċiklaġġ tal-iskart mill-imballaġġ anke fl-Istati Membri li se jilħqu mill-inqas uħud mill-miri ta' riċiklaġġ stabbiliti.* Għalhekk, il-Kummissjoni ipproponiet li d-direttiva tinbidel f'regolament. Ir-Regolament dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ[8] ("ir-Regolament dwar l-Imballaġġ") ġie adottat fl-2025.

29 Għadu diffiċli li jiġi stabbilit jekk id-diffikultajiet ta' ċerti Stati Membri biex jilħqu l-miri humiex dovuti għall-għadd u/jew l-ambizzjoni tal-miri, nuqqas ta' azzjoni effettiva mill-Istati Membri, jew possibbilment taħlita tat-tnejn.

30 Id-dritt tal-UE għamel ukoll konċessjonijiet biex jiffaċilita l-ilħuq tal-miri. L-ewwel konċessjoni hija marbuta mal-metodu użat għall-kalkolu tal-miri. Deċiżjoni tal-Kummissjoni[9] ppermettiet li l-Istati Membri jagħżlu minn erba' metodi differenti biex jikkalkulaw il-mira tal-2020 għal "skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat" (minn hawn 'il quddiem il-"mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali"). Din inbidlet bil-mira tal-2025, li għaliha l-Istati Membri kollha jeħtiġilhom jużaw l-istess metodu (in-numru 4[10]) – l-inqas wieħed vantaġġuż. Il-valutazzjoni mwettqa mill-Kummissjoni fir-rigward tal-ilħuq tal-mira tal-2020 hija bbażata fuq il-metodu magħżul mill-Istati Membri. L-impatt fuq il-grad ta' lħuq tal-mira jingħata fid-dettall fil-***Kaxxa 1*** u fil-***Figura 4***. Aktar fatturi li jaffettwaw il-kumparabbiltà tad-*data* huma deskritti fil-qosor fl-***Anness III***.

---

7 SWD(2022) 384.

8 Ir-Regolament (UE) 2025/40.

9 Id-Deċiżjoni 2011/753/UE.

10 Id-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni (UE) 2019/1004.

Kaxxa 1

Metodi differenti għall-kalkolu tal-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2020

Għall-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2020, il-maġġoranza tal-Istati Membri (15) diġà għażlu li jiġu vvalutati abbażi tal-metodu 4, filwaqt li 9 użaw il-metodu 2, u 2 użaw il-metodu 1. Il-Greċja ma rrappurtat l-ebda *data* għall-2020 (sa tmiem l-2024). Barra minn hekk, 10 minn dawn il-11-il Stat Membru kienu rrappurtaw *data* bl-użu kemm tal-metodu l-antik kif ukoll dak il-ġdid. Dan ippermettielna nqabblu d-*data*: sibna li d-*data* tal-metodu 4 kienet bħala medja 12-il punt perċentwali aktar baxxa (b'firxa bejn −0.5 sa −30.9 punt perċentwali), kif jidher fil-***Figura 4***.

Filwaqt li l-użu ta' metodu ieħor minbarra l-metodu 4 għamilha aktar faċli biex tintlaħaq il-mira, dan ifisser ukoll li dawn l-Istati Membri se jkollhom jagħmlu aktar sforz biex jilħqu l-mira l-ġdida tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali ta' 55 % sal-2025. Għalkemm il-mira l-ġdida hija biss ħames punti perċentwali ogħla mill-mira tal-2020, dawn l-Istati Membri l-ewwel jeħtiġilhom jikkumpensaw għad-differenza bejn iż-żewġ metodi, imbagħad jiksbu l-ħames punti perċentwali addizzjonali.

Figura 4 | Impatt ta' metodi ta' kalkolu differenti għall-mira tal-2020

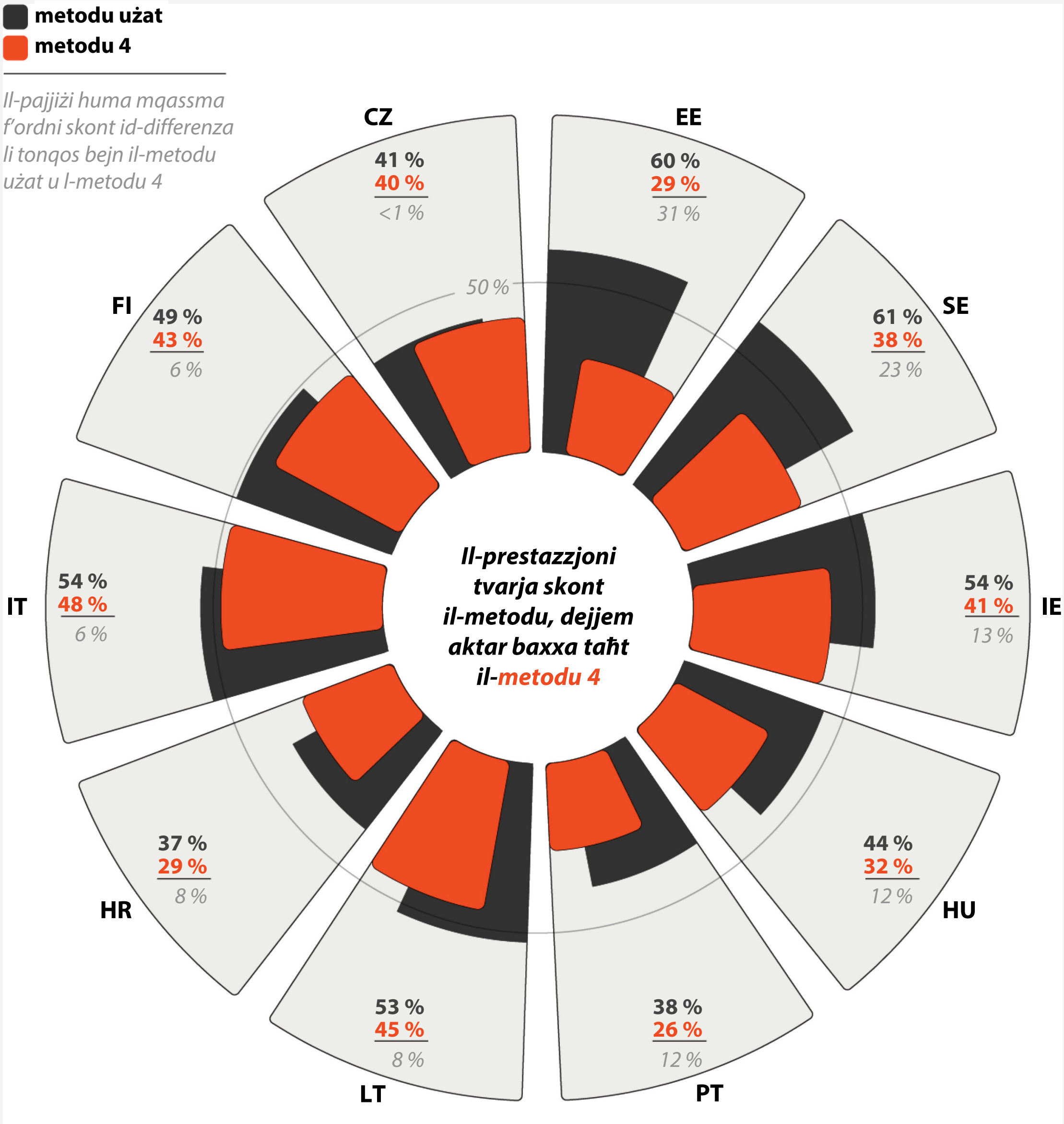

Sors: il-QEA, abbażi tad-*data* li waslet mingħand l-Eurostat.

31 It-tieni konċessjoni hija relatata mad-dati ta' skadenza biex jintlaħqu l-miri. Abbażi tal-proposti tal-Kummissjoni li ġew irfinati matul il-proċess leġiżlattiv, id-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills stipulaw li l-Istati Membri jistgħu, taħt ċerti kundizzjonijiet, jagħżlu li jipposponu dawn id-dati ta' skadenza. Bl-istess mod, huwa possibbli posponiment ta' 5 snin għall-miri speċifiċi għall-materjal tad-Direttiva dwar l-Imballaġġ; din id-dispożizzjoni ma kinitx parti mill-proposta oriġinali tal-Kummissjoni, iżda ġiet inkluża matul il-proċess leġiżlattiv. B'riżultat ta' dan, 8[11] Stati Membri (minn 11 li ssodisfaw il-kundizzjonijiet) ipprovdew notifika tal-intenzjoni tagħhom li jipposponu l-ilħuq tal-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2025, u 7[12] (minn 27 li ssodisfaw il-kundizzjonijiet) għamlu dan għall-miri tal-imballaġġ speċifiċi għall-materjal tal-2025. Peress li xi Stati Membri biħsiebhom jipposponu bosta miri, b'kollox huma kkonċernati 12-il Stat Membru. Madankollu, ir-rapport ta' twissija bikrija tal-2023 tal-Kummissjoni dwar il-progress tal-Istati Membri lejn l-ilħuq tal-miri qies li 23 huma f'riskju li ma jilħqux wieħed jew aktar minn dawn il-miri (il-***Figura 7***). Dan ifisser li mhux l-Istati Membri kollha li tqiesu f'riskju iżda li setgħu jitolbu posponiment fil-fatt għamlu użu minn din l-għażla.

32 Ivvalutajna wkoll ir-raġuni għalfejn ma ġewx stabbiliti miri għal ċerti aspetti, jiġifieri l-prevenzjoni u l-inċinerazzjoni tal-iskart.

33 Il-possibbiltà li jiġu introdotti miri għall-**prevenzjoni tal-iskart** issemmiet għall-ewwel darba f'komunikazzjoni tal-Kummissjoni fl-2003. Id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008 ma stabbilietx miri, iżda kienet tirrikjedi li l-Istati Membri jippreparaw programmi għall-prevenzjoni tal-iskart sa tmiem l-2013. Bl-istess mod, il-Kummissjoni ma pproponietx tali miri fil-proposti tagħha tal-2014 u l-2015 biex temenda d-Direttiva dwar l-Iskart. Skont il-valutazzjonijiet tal-impatt tal-Kummissjoni, ir-raġunijiet prinċipali għaliex dan ma sarx kienu dawn li ġejjin:

— billi l-kunċett ta' "skart muniċipali" mhuwiex iddefinit b'mod ċar, id-*data* rrappurtata mill-Istati Membri ma setgħetx titqabbel. Dan għamilha wkoll diffiċli biex jiġu stabbiliti miri li setgħu jiġu applikati b'mod komuni;

— l-effettività tal-programmi għall-prevenzjoni tal-iskart kellha tiġi vvalutata qabel ma ġew introdotti l-miri.

[11] Il-Greċja, il-Kroazja, il-Litwanja, l-Ungerija, Malta, il-Polonja, ir-Rumanija u s-Slovakkja.

[12] Iċ-Ċekja, il-Greċja, il-Kroazja, il-Lussemburgu, Malta, il-Portugall u l-Iżvezja.

34 Minkejja dan, il-Kummissjoni bdiet tintroduċi miżuri biex tnaqqas il-ġenerazzjoni tal-iskart minn flussi speċifiċi.

— Abbażi tal-proposti tal-Kummissjoni li ġew emendati aktar fil-proċess leġiżlattiv, direttiva tal-2015[13] introduċiet restrizzjonijiet fuq l-użu ta' basktijiet tal-plastik ħfief, filwaqt li fl-2019 direttiva oħra[14] pprojbiet ċerti prodotti tal-plastik (bħal pożati, platti u straws).

— Il-proposti tal-Kummissjoni tal-2022[15] għall-emendar tad-Direttiva dwar l-Imballaġġ (riflessi fir-Regolament dwar l-Imballaġġ adottat) u tal-2023[16] għall-emendar tad-Direttiva dwar l-Iskart (adottata fil-ħarifa tal-2025) introduċew miri ta' tnaqqis għall-ewwel darba. Il-miri jikkonċernaw flussi speċifiċi ta' skart: skart tal-ikel u skart mill-imballaġġ. Aktar dettalji huma inklużi fl-***Anness IV***.

[13] Id-Direttiva (UE) 2015/720.

[14] Id-Direttiva (UE) 2019/904.

[15] COM(2022) 677.

[16] COM(2023) 420.

35 Il-bażi legali tal-UE ma tistabbilix miri għall-**inċinerazzjoni**. Fil-passat, ħafna Stati Membri investew fl-inċineraturi u xi wħud għadhom jagħmlu dan, pereżempju l-Italja (eż. f'Ruma, il-*Kaxxa 3*). Investimenti ta' dan it-tip jiswew ħafna flus, u l-faċilitajiet għandhom ħajja tax-xogħol ta' 20 sena jew aktar. B'riżultat ta' dan, l-inċinerazzjoni tibqa' l-metodu prinċipali tar-rimi tal-iskart għal ħafna Stati Membri (l-*Anness I* (il-*Figura 4*)). Barra minn hekk, il-biċċa l-kbira mill-inċineraturi jirkupraw l-enerġija, li tista' tinbiegħ biex jiżdied id-dħul. Madankollu, id-dritt tal-UE jinkludi xi miżuri restrittivi dwar l-użu tal-inċinerazzjoni, li jaf jissaħħu fil-futur.

— Il-Parlament Ewropew kien appella biex l-inċinerazzjoni tiġi strettament limitata sal-2020 għal skart mhux riċiklabbli u mhux bijodegradabbli. Dan l-aħħar aspett ġie implimentat fil-biċċa l-kbira, billi d-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 tirrikjedi li l-bijoskart jew jiġi riċiklat fis-sors, jew inkella jinġabar separatament. Tiddikjara wkoll li l-iskart miġbur separatament ma jridx jiġi inċinerat.

— Fl-2026, il-Kummissjoni mistennija tivvaluta l-fattibbiltà li l-inċineraturi tal-iskart muniċipali jiġu inklużi fis-Sistema tal-UE għall-Iskambju ta' Kwoti tal-Emissjonijiet mill-2028 'il quddiem[17]. Taħt din is-sistema, dawn il-faċilitajiet ikollhom iċedu l-kwoti tal-emissjonijiet – mixtrija bl-irkant – biex jieħdu kont tal-emissjonijiet tagħhom ta' gassijiet serra. Dan ikun iżid il-kost tal-inċinerazzjoni u b'hekk jiddiżinċentiva dan il-metodu.

[17] Id-Direttiva 2003/87/KE, l-Artikolu 30(7).

Il-Kummissjoni gradwalment saħħet ir-rekwiżiti legali għall-iskart muniċipali, iżda għad hemm sfidi fis-suq tar-riċiklaġġ

36 Il-miri u l-objettivi tal-UE jistgħu jintlaħqu biss jekk l-Istati Membri jieħdu inizjattiva biex jilħquhom. Għalhekk, ivvalutajna kemm il-Kummissjoni saħħet ir-rekwiżiti legali biex tħeġġeġ dan.

37 L-ewwel direttiva dwar l-iskart tal-1975 diġà kienet tirrikjedi li l-Istati Membri jippreparaw **pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart**, li jiffukaw primarjament fuq it-tipi ta' skart, il-kwantitajiet u s-siti tar-rimi. Abbażi tal-proposti tal-Kummissjoni, il-qafas legali tal-UE gradwalment saħħaħ ir-rekwiżiti dwar il-kontenut tal-pjanijiet (eż. jenħtieġ li dawn jinkludu valutazzjoni tal-iskemi eżistenti għall-ġbir tal-iskart). Dan ifisser li l-pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart issa jenħtieġ li jirriflettu b'mod komprensiv il-politika dwar l-iskart ta' kull pajjiż. Għalkemm ir-rekwiżit li l-pjanijiet jiġu allinjati mal-miri tal-UE ġie inkluż fil-bażi legali biss fl-2018, dan kien żvilupp pożittiv. L-Istati Membri huma meħtieġa jevalwaw il-pjanijiet mill-inqas kull 6 snin u jirreveduhom, fejn xieraq[18]. Id-Direttiva dwar l-Iskart tagħti lill-Istati Membri diskrezzjoni li jiddeċiedu dwar il-ħtieġa ta' aġġornament, u b'hekk tillimita s-setgħat ta' infurzar tal-Kummissjoni.

38 Filwaqt li l-bażi legali ma tirrikjedix b'mod espliċitu li l-Kummissjoni tivvaluta l-pjanijiet, il-Kummissjoni analizzat il-pjanijiet nazzjonali u reġjonali fl-Istati Membri kollha bejn l-2015 u l-2018 bl-għajnuna ta' kuntrattur. Ikkonkludiet li għadd sinifikanti tal-pjanijiet ma kinux sodisfaċenti. Dan l-aħħar, il-Kummissjoni inkarigat kumpanija esterna biex tivvaluta l-pjanijiet l-aktar reċenti għall-immaniġġjar tal-iskart (nazzjonali, reġjonali u lokali). Il-valutazzjoni mistennija titlesta sa nofs l-2026.

[18] Id-Direttiva 2008/98/KE, l-Artikolu 30(1).

39 Fl-2005, il-Kummissjoni pproponiet li l-Istati Membri jintalbu jippreparaw **programmi għall-prevenzjoni tal-iskart**; dan imbagħad tnaqqax fid-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008. L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent (EEA) ngħatat il-kompitu li tippubblika r-rapporti li jirrieżaminaw il-progress li sar fit-tlestija u fl-implimentazzjoni tal-programmi għall-prevenzjoni tal-iskart. Fost affarijiet oħra, ir-rapport tal-2025[19] ikkonkluda, li:

— minkejja l-importanza tal-prevenzjoni tal-iskart, il-programmi attwali jkomplu jiddependu b'mod predominanti fuq inizjattivi volontarji, ftehimiet u kampanji ta' informazzjoni, li jirrappreżentaw 81 % tal-miżuri identifikati kollha inklużi fil-programmi;

— minkejja r-rabta bejn il-ġenerazzjoni tal-iskart u t-tkabbir ekonomiku, l-istrumenti ekonomiċi (bħall-inċentivi finanzjarji) għadhom ma jintużawx biżżejjed;

— hemm informazzjoni limitata dwar l-implimentazzjoni reali ta' dawn il-programmi. Filwaqt li l-Istati Membri huma meħtieġa jevalwaw il-programmi tagħhom mill-inqas kull 6 snin, dan ir-rekwiżit spiss ma jiġix issodisfat, l-evalwazzjonijiet mhux dejjem ikunu disponibbli għall-pubbliku, u l-effettività tal-istrumenti ta' politika ma tiġix ivvalutata b'mod suffiċjenti.

40 Jeħtieġ li l-prevenzjoni tal-iskart eventwalment twassal għad-diżakkoppjament tal-ġenerazzjoni tal-iskart mit-tkabbir ekonomiku, imkejla skont il-prodott domestiku gross (PDG). Matul dawn l-aħħar 23 sena, id-diżakkoppjament inkiseb f'perjodi speċifiċi ta' żmien, u dan ifisser li l-ġenerazzjoni tal-iskart muniċipali għadha qed tikber l-aktar meta jikber il-PDG, għalkemm f'livell inqas, kif jidher fil-***Figura 5***.

[19] Ir-Rapport 02/2025 tal-EEA.

Figura 5 | Fluttwazzjoni tal-PDG u tal-iskart muniċipali (2000–2023)

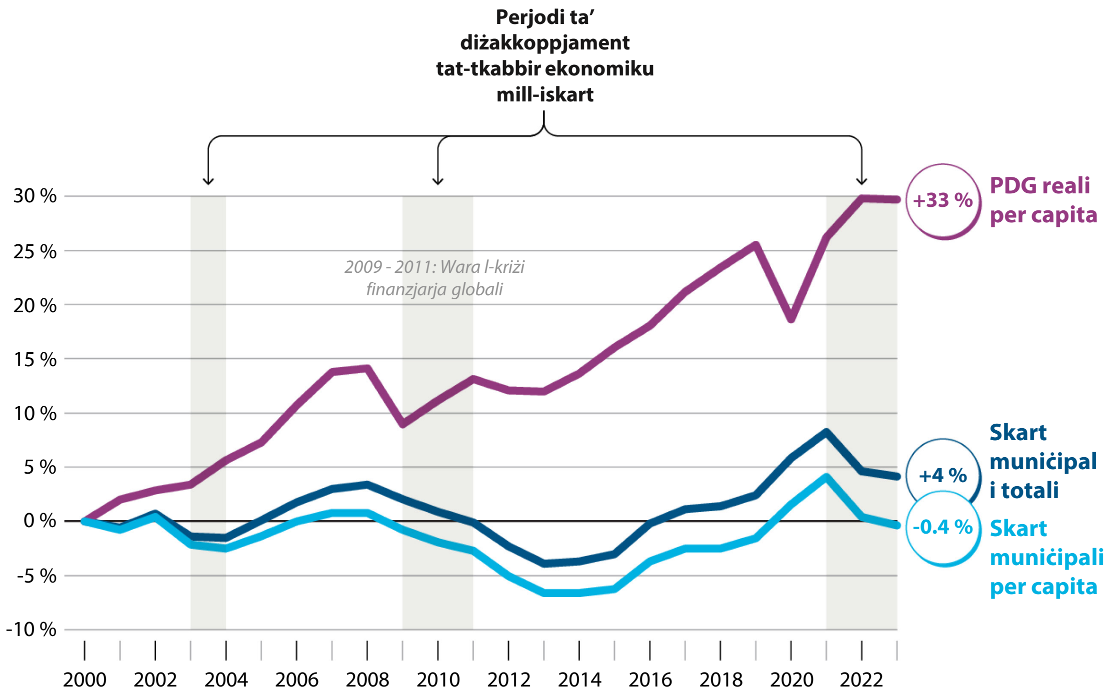

Sors: il-QEA, abbażi tas-settijiet tad-*data* tal-Eurostat sdg_08_10 għall-PDG reali *per capita* u env_wasmun għall-iskart muniċipali totali u l-iskart muniċipali *per capita*.

41 Rekwiżiti oħra jikkonċernaw ir-**regoli ta' finanzjament taħt il-politika ta' koeżjoni**, sors prinċipali ta' finanzjament għal Stati Membri u reġjuni inqas żviluppati. Sibna li dawn ir-regoli jirriflettu progressivament il-ġerarkija tal-iskart (l-***Anness I*** (il-paragrafu ***04***)).

— Għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014–2020, it-testi legali li jirregolaw il-politika ta' koeżjoni ma imponew l-ebda restrizzjoni fuq it-tipi ta' proġetti li kienu eliġibbli għal kofinanzjament. Madankollu, il-gwida dwar l-immaniġġjar tal-iskart tal-Kummissjoni enfasizzat li l-miżuri fil-livelli inferjuri tal-ġerarkija kienu *inqas mixtieqa* u *jenħtieġ li jintużaw biss jekk miżuri ogħla fil-ġerarkija tal-iskart ma jkunux possibbli*. L-investimenti fil-livelli inferjuri jirreferu għal-landfills, għall-inċinerazzjoni jew għall-faċilitajiet ta' trattament mekkaniku u bijoloġiku.

— Għall-perjodu ta' programmazzjoni 2021–2027, it-test legali mar pass ieħor 'il quddiem, billi eskluda mill-ambitu tal-appoġġ (i) l-investimenti fil-landfills, u (ii) l-investimenti li jżidu l-kapaċità tal-faċilitajiet li jittrattaw l-iskart residwu (jiġifieri l-faċilitajiet ta' trattament mekkaniku u bijoloġiku jew il-faċilitajiet ta' inċinerazzjoni), għalkemm b'eċċezzjonijiet limitati[20]. Barra minn hekk, l-investimenti appoġġati jeħtieġ li jkunu konformi mal-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti" biex tiġi evitata ħsara lill-objettiv ambjentali tat-tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari[21].

42 Għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014–2020 għall-finanzjament tal-politika ta' koeżjoni, il-Kummissjoni introduċiet ukoll **kundizzjonijiet** li għandhom jiġu ssodisfati mill-Istati Membri sa tmiem l-2016. Jekk Stat Membru ma jissodisfax dawn il-kundizzjonijiet, il-Kummissjoni tista' tissospendi l-pagamenti. Kundizzjonijiet simili japplikaw għall-perjodu ta' programmazzjoni 2021–2027. Għall-kuntrarju tal-perjodu 2014–2020, l-Istati Membri huma meħtieġa japplikaw il-kundizzjonijiet matul il-perjodu 2021–2027. Barra minn hekk, il-Kummissjoni mhijiex se tirrimborża n-nefqa ddikjarata jekk l-Istati Membri ma jissodisfawx – jew ma jibqgħux jissodisfaw – il-kundizzjonijiet matul il-perjodu kollu.

43 Waħda minn dawn il-kundizzjonijiet kienet li l-Istati Membri kellhom jiżviluppaw pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart f'konformità mad-Direttiva dwar l-Iskart. Għalkemm id-Direttiva dwar l-Iskart ilha mill-1975 tirrikjedi l-preparazzjoni ta' pjanijiet ta' dan it-tip, għadd sinifikanti ta' Stati Membri kienu jeħtieġu ż-żmien biex jissodisfaw il-kundizzjoni. Billi l-programmi li jimplimentaw il-politika ta' koeżjoni huma mfassla u mmaniġġjati l-aktar fil-livell reġjonali, ir-reġjuni fil-biċċa l-kbira ppreżentaw pjanijiet reġjonali għall-immaniġġjar tal-iskart.

— Perjodu 2014–2020: 13-il Stat Membru ma ssodisfawx il-kundizzjoni meta l-programmi reġjonali u nazzjonali tagħhom li jimplimentaw il-politika ta' koeżjoni ġew approvati mill-Kummissjoni. B'riżultat ta' dan, kellhom jippreżentaw pjanijiet ta' azzjoni speċifiċi. Il-Kummissjoni aktar tard qieset li l-kundizzjoni ġiet issodisfata.

— Perjodu 2021–2027: f'nofs Ġunju 2025, 29 minn 115-il programm li għalihom kienet tapplika l-kundizzjoni kienu għadhom ma ssodisfawx din il-kundizzjoni. Dawn id-29 programm kienu jikkonċernaw 5 Stati Membri.

44 L-issodisfar tal-kundizzjoni ma jfissirx li l-pjanijiet huma ta' kwalità tajba, realistiċi u fattibbli, kif jidher mill-analiżi li wettaqna tal-erba' Stati Membri eżaminati (il-paragrafi *70*–*75*).

[20] Ir-Regolament (UE) 2021/1058, l-Artikolu 7(1)(f) u (g).

[21] Ir-Regolament (UE) 2021/1060, il-Premessa 10 u l-Artikolu 9(4).

45 Fl-2020, id-Deċiżjoni tal-Kunsill dwar is-sistema tar-riżorsi proprji tal-UE[22] inċentivat lill-Istati Membri biex inaqqsu l-konsum tal-plastik li jintuża darba biss, irawmu r-riċiklaġġ, u jagħtu spinta lill-ekonomija ċirkolari. Dan inkiseb billi kull Stat Membru ntalab iħallas **kontribuzzjoni nazzjonali lill-UE** b'mod proporzjonat għall-kwantità ta' skart mill-imballaġġ tal-plastik li ma jirriċiklawx.

46 Il-Kummissjoni gradwalment saħħet ir-rekwiżiti għall-Istati Membri fil-qasam tal-**istrumenti ekonomiċi**. Dawn jistgħu jaqdu rwol kruċjali fl-ilħuq tal-objettivi tal-immaniġġjar tal-iskart muniċipali u tal-prevenzjoni tal-iskart. It-tipi prinċipali ta' strument huma deskritti fil-*Figura 6*.

[22] Id-Deċiżjoni (UE, Euratom) 2020/2053.

Figura 6 | Strumenti ekonomiċi

	Tip ta' strument ekonomiku	Skop
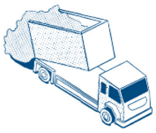	**Taxxa fuq il-landfills**	Taxxa li għandha titħallas fuq l-ammont ta' skart mormi f'landfill. Jenħtieġ li t-taxxa tagħmel il-landfills aktar għaljin u għalhekk inqas attraenti.
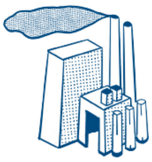	**Taxxa fuq l-inċinerazzjoni**	Taxxa li għandha titħallas fuq l-ammont ta' skart mormi għall-inċinerazzjoni. Jenħtieġ li t-taxxa tagħmel l-inċinerazzjoni aktar għalja u għalhekk inqas attraenti.
	Prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi"	Il-produtturi tal-iskart iħallsu tariffa abbażi tal-ammont reali ta' skart iġġenerat (jiġifieri l-piż jew il-volum). Jenħtieġ li din isservi bħala inċentiv biex jiġi ġġenerat inqas skart u biex l-iskart jiġi sseparat aħjar.
	Skemi ta' rifużjoni tad-depożitu	Il-konsumatur iħallas depożitu meta jixtri, pereżempju, xarba fi flixkun. Id-depożitu jitħallas lura meta jiġi rritornat il-flixkun. Jenħtieġ li l-iskemi jservu bħala inċentiv għall-ġbir effiċjenti ta' prodotti u materjali użati.
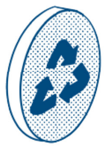	**Skemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur**	Il-produtturi tal-prodotti jerfgħu r-responsabbiltà finanzjarja jew ir-responsabbiltà finanzjarja u organizzattiva għall-immaniġġjar tal-istadju tal-iskart taċ-ċiklu tal-ħajja ta' prodott. Jenħtieġ li l-produtturi, b'mod partikolari, ikopru l-kost tal-ġbir separat tal-iskart, it-trasport u t-trattament sussegwenti tiegħu. Jenħtieġ li l-iskemi jservu bħala inċentiv għad-disinn ta' prodotti li ma jagħmlux ħsara lill-ambjent.

Sors: il-QEA, abbażi, fost affarijiet oħra, tad-Direttiva dwar l-Iskart u l-Briefing 29/2022 tal-EEA.

47 Filwaqt li d-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008 ħeġġet l-użu ta' strumenti ekonomiċi, id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 għamlet l-użu tagħhom obbligatorju. Il-valutazzjoni tal-impatt tal-2014 imwettqa mill-Kummissjoni kkonkludiet li l-impożizzjoni ta' armonizzazzjoni sħiħa ta' dawn l-istrumenti tkun eċċessiva. Għalhekk, id-dritt tal-UE jagħti lill-Istati Membri l-flessibbiltà li jagħżlu liema strumenti għandhom jimplimentaw, bl-eċċezzjonijiet prinċipali li ġejjin.

— Skema ta' rifużjoni tad-depożitu se tkun obbligatorja minn Jannar 2029 għal formati definiti ta' imballaġġ. Din id-dispożizzjoni kienet ibbażata fuq proposta tal-Kummissjoni u inkluża fir-Regolament dwar l-Imballaġġ tal-2025.

— L-iskemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur ilhom obbligatorji għall-imballaġġ kollu minn Jannar 2025. Din id-dispożizzjoni ġiet introdotta fid-Direttiva dwar l-Imballaġġ mill-koleġiżlaturi (il-Parlament Ewropew u l-Kunsill).

48 Il-Kummissjoni gradwalment saħħet ukoll ir-rekwiżiti għall-Istati Membri fil-qasam tas-**sistemi ta' ġbir separat** (l-***Anness IV*** (it-***Tabella 2***)). Sistemi ta' ġbir effettivi huma essenzjali għall-ġbir ta' materjali riċiklabbli ta' kwalità għolja u għall-kisba ta' rati għoljin ta' riċiklaġġ.

— Filwaqt li d-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008 imponiet il-ġbir separat mill-inqas għall-karti, il-metall, il-plastik u l-ħġieġ sal-2015, id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 kienet tirrikjedi dan ukoll għat-tessuti minn Jannar 2025.

— Filwaqt li d-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008 ħeġġet il-ġbir separat għall-bijoskart, id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 tirrikjedi li l-Istati Membri jaraw li, sal-31 ta' Diċembru 2023, il-bijoskart jew jiġi sseparat u riċiklat fis-sors, jew inkella jinġabar separatament u ma jitħallatx ma' tipi oħra ta' skart.

49 Aktar reċentement, il-Kummissjoni bdiet tindirizza wkoll il-problema tal-iskart min-naħa tal-produzzjoni. Il-kwistjoni tal-iskart jenħtieġ li titqies diġà fl-istadju tad-**disinn tal-prodott**. Dan huwa pass ewlieni ieħor lejn it-tnaqqis tal-iskart, iżda se jieħu ż-żmien qabel ma jkunu jistgħu jiġu osservati riżultati sostanzjali. It-tliet atti legali prinċipali huma d-Direttiva tal-2019 dwar it-tnaqqis tal-impatt ta' ċerti prodotti tal-plastik[23] (il-paragrafu ***34*** u l-***Anness IV*** (it-***Tabella 1***)), ir-Regolament dwar l-Imballaġġ tal-2025 (l-***Anness IV*** (it-***Tabella 1***)) kif ukoll ir-Regolament dwar l-Ekodisinn tal-2024[24]. Dan tal-aħħar huwa tip ta' leġiżlazzjoni qafas u jistabbilixxi l-bażi għall-adozzjoni sussegwenti ta' regoli speċifiċi, jew fuq bażi ta' prodott prodott jew b'mod orizzontali. Għal dan il-fini, il-Kummissjoni se tagħti prijorità lill-prodotti u mbagħad tibda tiżviluppa r-regoli tal-prodotti. Pereżempju, l-ewwel lista ta' prijoritajiet[25] ġiet adottata fir-rebbiegħa tal-2025 u tinkludi t-tessuti.

50 Sibna sfidi fir-rigward tal-industrija tar-riċiklaġġ, b'mod partikolari għall-plastik, u d-domanda għal materjali sekondarji (jiġifieri riċiklati). Mingħajr industrija u suq tar-riċiklaġġ effettivi, il-miri tar-riċiklaġġ huma f'riskju. L-EEA kkonkludiet[26] li (i) il-ktajjen tal-valur għall-plastik mhumiex sostenibbli, jiġġeneraw emissjonijiet u jżidu l-iskart u t-tniġġis; u (ii) it-tnaqqis ta' dawn l-impatti jirrikjedi li nimxu lejn sistema ċirkolari u sostenibbli għall-plastik.

51 Ir-riċiklaturi huma operaturi ekonomiċi li jirrikjedu xenarju vijabbli. Dan l-aħħar, l-organizzazzjoni li tirrappreżenta l-interessi tar-riċiklaturi tal-plastik Ewropej fl-UE wissiet[27] dwar kriżi fl-industrija tagħhom, u semmiet raġunijiet varji bħal: (i) iż-żieda fil-kostijiet operatorji, parzjalment minħabba l-prezzijiet għoljin tal-enerġija; (ii) l-importazzjonijiet bi prezz baxx u mhux ivverifikati ta' plastik verġni u riċiklat; u (iii) nuqqas ta' domanda għal plastik verġni u riċiklat tal-UE.

---

[23] Id-Direttiva (UE) 2019/904.

[24] Ir-Regolament (UE) 2024/1781.

[25] COM(2025) 187.

[26] Il-Briefing 05/2024.

[27] Il-Plastic Recyclers Europe, "Safeguarding Europe's Plastics Recycling Future", 2025; "Crisis in EU Plastic Recycling Demands Immediate Action", 2025; "EU's competitiveness under severe threat: plastics sector at crossroads", 2024.

52 L-operaturi tal-impjanti tat-trattament tal-iskart fil-Polonja u l-pjan nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart fir-Rumanija rrappurtaw li l-faċilitajiet tar-riċiklaġġ li jixtru materjali rkuprati kienu skarsi. Barra minn hekk, l-operaturi indikaw li għadd ta' faċilitajiet tar-riċiklaġġ kienu jew qed inaqqsu l-kapaċità jew inkella kienu qed iwaqqfu għalkollox l-operazzjonijiet. Din l-iskarsezza (jiġifieri domanda baxxa) tikkontribwixxi għall-prezzijiet baxxi u tfisser li l-materjali riċiklabbli jridu jiġu ttrasportati fuq distanzi akbar. Dan jiġġenera emissjonijiet relatati mat-trasport. Pereżempju, operatur ta' faċilità fil-kampjun tagħna biegħ il-ħġieġ lil faċilità li tinsab 590 km 'il bogħod, filwaqt li ieħor biegħ il-karti lil faċilità li tinsab aktar minn 570 km 'il bogħod u l-aluminju lil impjant li jinsab aktar minn 910 km 'il bogħod. L-***Anness V*** jipprovdi aktar dettalji dwar kif il-prezzijiet tal-bejgħ tar-riċiklabbli jvarjaw skont il-materjal.

53 F'termini ta' domanda, nosservaw li r-Regolament tal-2022[28] dwar il-materjali tal-plastik riċiklat jispeċifika li l-materjali tal-plastik riċiklat li jiġu f'kuntatt mal-ikel iridu jiġu minn skart tal-plastik miġbur separatament, jew jinġabru minn sistema li tippermetti li żgur ma jkun hemm l-ebda kontaminazzjoni. Dan inaqqas il-possibbiltà li jintuża plastik riċiklat. Min-naħa l-oħra, il-Kummissjoni ħabbret[29] li Att ġdid dwar l-Ekonomija Ċirkolari, li għandu jiġi adottat fl-2026, biħsiebu jinkludi miżuri li jiffaċilitaw suq uniku għall-materja prima sekondarja, irawmu provvista ogħla ta' materjali riċiklati ta' kwalità għolja (jiġifieri materjali li jirriżultaw mill-proċess ta' riċiklaġġ), u jistimulaw id-domanda għall-materjali sekondarji u għall-prodotti ċirkolari.

Il-Kummissjoni ħarġet rakkomandazzjonijiet pertinenti lill-Istati Membri, iżda l-infurzar tagħha rigward il-miri tal-iskart li ma ntlaħqux kien affettwat minn problemi fil-kompożizzjoni tal-persunal u dewmien

54 Il-Kummissjoni hija responsabbli mill-monitoraġġ tal-konformità tal-Istati Membri mad-dritt tal-UE, inkluż il-progress tagħhom lejn l-ilħuq tal-miri tal-UE. Id-Direttiva dwar l-Iskart tat lill-Kummissjoni l-kompitu li toħroġ rakkomandazzjonijiet lill-Istati Membri li huma meqjusa f'riskju li ma jilħqux il-miri. Jekk l-Istati Membri jonqsu milli jikkonformaw mad-dritt tal-UE, il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tibda proċeduri ta' ksur, u fl-aħħar mill-aħħar li tirreferi l-każ lill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Il-Kummissjoni għandha d-diskrezzjoni li tiddeċiedi jekk u meta tibda proċedimenti ta' ksur.

---

[28] Ir-Regolament (UE) 2022/1616.

[29] COM (2025) 85.

55 Għalhekk, ivvalutajna l-proċess tal-Kummissjoni għall-evalwazzjoni tal-progress tal-Istati Membri fir-rigward tal-immaniġġjar tal-iskart muniċipali u għall-bidu ta' proċedimenti ta' ksur.

56 Il-Kummissjoni kisbet fehim profond tal-immaniġġjar tal-iskart muniċipali fl-Istati Membri permezz ta' diversi valutazzjonijiet.

— Diversi valutazzjonijiet tal-impatt, bħal dawk imwettqa bi preparazzjoni għall-emendi tad-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills, u għar-Regolament dwar l-Imballaġġ.

— Żewġ "proċeduri ta' promozzjoni tal-konformità" biex jikkontribwixxu għat-titjib tal-prattiki nazzjonali tal-immaniġġjar tal-iskart muniċipali. Waħda twettqet fil-perjodu 2012–2013 (li kopriet 10 Stati Membri) u l-oħra fil-perjodu 2014–2015 (li kopriet 8 Stati Membri). Flimkien mar-rapporti ġenerali[30] u l-iskedi informattivi speċifiċi għall-pajjiż, il-Kummissjoni ppubblikat ukoll pjanijiet direzzjonali li jiddeskrivu l-isfidi ffaċċjati u jipprovdu rakkomandazzjonijiet għal titjib.

— Rapporti ta' twissija bikrija: abbażi tad-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018, dawn ir-rapporti huma dovuti mhux aktar tard minn 3 snin qabel kull data ta' skadenza tal-mira. Filwaqt li l-ewwel rapport kien mistenni sal-2022, il-Kummissjoni kienet diġà ppreparat wieħed fl-2018[31]. Dan kien jinkludi parti ġenerali, kif ukoll rapporti speċifiċi għall-pajjiż għal 14-il Stat Membru[32] meqjusa f'riskju li ma jilħqux il-mira tal-2020 għar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali. Il-Kummissjoni kienet ippjanat żjarat ta' segwitu fuq il-post, iżda dawn ma seħħewx minħabba nuqqas ta' persunal. Fl-2023[33], il-Kummissjoni ppubblikat it-tieni rapport abbażi ta' xogħol dettaljat li sar mill-EEA. Ir-rapport ipprovda valutazzjoni mhux biss tal-miri tal-2025 (il-***Figura 2***), iżda wkoll tal-mira tal-2035 għal-landfills (il-***Figura 3***). Dan kien jinkludi rapporti speċifiċi għall-pajjiż għal 18-il Stat Membru meqjusa f'riskju li ma jilħqux il-miri (il-***Figura 7***).

— Profili tal-pajjiżi[34] ppubblikati f'April 2025 mill-EEA, fuq talba tal-Kummissjoni. Il-valutazzjonijiet jinkludu prospetti aġġornati biex jintlaħqu l-miri dwar ir-riċiklaġġ u l-landfills.

---

30 Ir-rapport ippubblikat fl-2013; u r-rapport ippubblikat fl-2016.

31 COM(2018) 656.

32 Il-Bulgarija, l-Estonja, il-Greċja, Spanja, il-Kroazja, Ċipru, il-Latvja, l-Ungerija, Malta, il-Polonja, il-Portugall, ir-Rumanija, is-Slovakkja u l-Finlandja.

33 COM(2023) 304.

34 L-EEA, profili tal-pajjiżi, 2025.

57 Matul l-aħħar 10 snin, il-Kummissjoni ma wettqet l-ebda żjara ta' promozzjoni tal-konformità fuq il-post fl-Istati Membri, għalkemm tali żjarat jistgħu jappoġġaw lill-istati membri fl-isforzi ta' implimentazzjoni tagħhom u jikkontribwixxu biex l-iskart muniċipali jinżamm fuq l-aġendi politiċi nazzjonali. Minkejja dan, ir-rakkomandazzjonijiet tagħha lill-Istati Membri (il-paragrafu ***56***) kienu pertinenti billi indirizzaw direttament il-problemi ewlenin identifikati.

58 Madankollu, il-Kummissjoni tilfet opportunità biex titlob aġġustamenti fil-pjanijiet ta' implimentazzjoni meħtieġa mill-Istati Membri li pposponew id-dati ta' skadenza tagħhom biex jilħqu ċerti miri (il-paragrafu ***31***). Billi l-ebda wieħed mill-pjanijiet ta' implimentazzjoni li ġew ippreżentati ma kien jikkonforma mad-Direttivi, il-Kummissjoni talbet li dawn jiġu riveduti. Sfortunatament, il-Kummissjoni ma setgħetx tlesti l-valutazzjoni tagħha tal-pjanijiet riveduti fil-perjodu ta' 3 xhur implikat mid-Direttivi, u għalhekk il-pjanijiet tqiesu bħala konformi.

59 Barra minn hekk, il-Kummissjoni damet ħafna biex tibda l-proċedimenti ta' ksur għan-nuqqas ta' lħuq tal-miri tal-2008 stabbiliti mid-Direttiva dwar l-Imballaġġ tal-2004. Kien biss f'Lulju 2024 li finalment inbdew proċedimenti kontra tmien Stati Membri[35]. Fl-istess ħin, bdiet ukoll proċedimenti għan-nuqqas tal-ilħuq tal-miri tal-2020 tad-Direttiva dwar l-Iskart tal-2008. Billi l-Istati Membri huma meħtieġa jirrappurtaw *data* 18-il xahar wara s-sena ta' referenza (Lulju 2022 għad-*data* tal-2020), il-Kummissjoni damet sentejn biex tibda dawn il-proċedimenti kontra 17-il Stat Membru.

60 Fir-rigward tat-tliet Direttivi emendati fl-2018, il-Kummissjoni kellha tivverifika jekk l-Istati Membri kinux:

— ipprovdew notifika tal-miżuri ta' implimentazzjoni nazzjonali tagħhom sad-data ta' skadenza tat-traspożizzjoni (jiġifieri Lulju 2020) (komunikazzjoni u traspożizzjoni);

— irriflettew b'mod preċiż id-dispożizzjonijiet kollha tad-Direttiva fid-dritt nazzjonali (konformità).

61 Għad-Direttiva dwar l-Imballaġġ, il-Kummissjoni ma wettqet l-ebda verifika, billi d-Direttiva kellha titħassar minn regolament. Il-proposta għar-Regolament dwar l-Imballaġġ ġiet ippubblikata f'Novembru 2022, u r-Regolament ġie adottat f'Jannar 2025 b'effett minn Awwissu 2026.

[35] L-Irlanda, il-Greċja, il-Kroazja, Ċipru, l-Ungerija, Malta, ir-Rumanija u l-Portugall.

62 Għaż-żewġ Direttivi l-oħra, il-Kummissjoni wettqet kemm "komunikazzjoni u traspożizzjoni" kif ukoll "verifiki tal-konformità", għalkemm dawn tal-aħħar kienu għadhom għaddejjin f'Settembru 2025. Sibna li l-Kummissjoni mhux dejjem żammet mad-dati ta' skadenza interni tagħha għall-verifiki, kif spjegat fid-dettall fit-*Tabella 2*. Ir-Rapport Speċjali tagħna tal-2024 dwar l-infurzar tad-dritt tal-UE wasal għal konklużjonijiet simili.

Tabella 2 | Proċedimenti ta' ksur mibdija mill-Kummissjoni rigward id-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills tal-2018 (sa Settembru 2025)

Għadd ta' proċedimenti	Verifiki u dati ta' skadenza tal-Kummissjoni	Sejbiet
	Komunikazzjoni/traspożizzjoni	
Kien hemm 42 kawża kontra 23 Stat Membru li jikkonċernaw id-Direttiva dwar l-Iskart u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills tal-2018	Għaddew mhux aktar minn 12-il xahar minn meta ntbagħtet l-ittra ta' intimazzjoni u nqatgħet il-kawża jew tressqet quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja[36].	Il-kawżi kollha nbdew malajr, fi żmien 3 xhur mid-data ta' skadenza tat-traspożizzjoni. Id-data ta' skadenza nqabżet fi 68 % tal-każijiet.
	Konformità	
17-il kawża kontra 13-il Stat Membru, inkluż 13-il kawża li jikkonċernaw id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 u 4 kawżi li jikkonċernaw id-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills tal-2018	Tlestija tal-verifika tal-konformità fi żmien 16 sa 24 xahar minn meta tasal in-notifika tal-miżuri ta' traspożizzjoni nazzjonali. [...] Bħala regola, jenħtieġ li l-verifika tal-konformità tibda biss ladarba tkun tlestiet il-fażi preċedenti tal-verifika tat-traspożizzjoni – inkluż proċedimenti ta' ksur possibbli għan-nuqqas ta' rappurtar tal-miżuri ta' traspożizzjoni[37].	Id-data ta' skadenza nqabżet f'71 % tal-każijiet.

[36] COM(2007) 502, it-Taqsima 3.

[37] Better Regulation Toolbox 2023.

63 Il-Kummissjoni tidentifika wkoll applikazzjoni potenzjalment ħażina tad-direttivi mill-Istati Membri b'riżultat ta' lmenti, jew mill-investigazzjonijiet tagħha stess. Għal direttivi relatati mal-iskart applikabbli qabel l-2018, bdiet 56 proċediment minn Lulju 2003 sa Settembru 2025, inklużi dawk imsemmija fil-paragrafu ***59***. Il-***Kaxxa 2*** tippreżenta xi eżempji.

Kaxxa 2

Proċedimenti ta' ksur kontra l-Italja għal nuqqasijiet fil-ġbir u r-rimi tal-iskart muniċipali

Wara kriżi fir-rimi tal-iskart muniċipali fir-reġjun tal-Campania fl-2007, il-Kummissjoni bdiet proċedimenti ta' ksur kontra l-Italja, li rriżultaw f'sentenza mill-Qorti tal-Ġustizzja fl-2010. F'Diċembru 2013, il-Kummissjoni ressqet kawża oħra kontra l-Italja talli naqset milli tadotta l-miżuri kollha meħtieġa biex tikkonforma mas-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja. Fil-fatt, il-Kummissjoni rrappurtat li bejn l-2010 u l-2011, ġew innotifikati bosta problemi fil-ġbir tal-iskart fil-Campania, li rriżultaw fl-akkumulu ta' tunnellati ta' skart tul perjodu ta' diversi jiem fit-toroq ta' Napli u bliet żgħar oħra fil-Campania. Barra minn hekk, kwantità kbira ta' skart storiku (6 miljun tunnellata) kienet ġiet akkumulata fir-reġjun.

Fl-2015, il-Qorti tal-Ġustizzja ordnat lill-Italja tħallas penali ta' kuljum ta' EUR 120 000 u somma f'daqqa ta' EUR 20 miljun. Fl-2021, il-penali ta' kuljum tnaqqset b'EUR 40 000, billi l-Kummissjoni sabet li kien sar progress fil-kapaċità ta' inċinerazzjoni.

Sors: il-Kawża C-653/13, stqarrija għall-istampa 86/15 tal-Qorti tal-Ġustizzja u tweġiba għal mistoqsija parlamentari.

L-Istati Membri inklużi fil-kampjun qed jagħmlu progress bil-mod minħabba finanzjament pubbliku insuffiċjenti u nuqqas ta’ kapaċità li jużaw bis-sħiħ l-istrumenti ekonomiċi

64 Ir-rapport ta’ twissija bikrija tal-2023 (il-paragrafu *56*) ikkonkluda, abbażi tad-*data* tal-2020 u fatturi oħra[38], li 23 Stat Membru kienu f’riskju li ma jilħqux waħda jew aktar mill-miri tal-2025, u 13 kienu għadhom lura ħafna mill-mira tal-2035 għal-landfills (il-*Figura 7*).

Figura 7 | Status tal-Istati Membri fi tmiem l-2020 fir-rigward tal-miri

Isem tal-mira	Valur tal-mira	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Stati membri f’riskju li ma jilħqux il-miri għall-2025																												
Miri ġenerali																												
Skart muniċipali ppreparat għall-użu mill-ġdid u riċiklat (minimu, skont il-piż)	55 %		■				■	■	■	■	■	■		■	■	■		■	■			■	■	■		■	■	■
Skart mill-imballaġġ riċiklat (minimu, skont il-piż)	65 %		■						■			■		■		■		■	■			■		■		■		
Miri speċifiċi għall-materjal (minimu, skont il-piż)																												
Karti/kartun	75 %									■		■							■							■		
Plastik	50 %		■		■			■	■	■	■	■	■	■	■		■	■	■		■	■	■	■		■	■	
Ħġieġ	70 %		■						■			■		■		■		■	■			■	■	■				
Injam	25 %											■							■									
Metalli tal-ħadid	70 %				■							■							■				■	■				
Aluminju	50 %			■					■	■		■		■					■				■	■		■		
Stati Membri li jeħtieġu progress sinifikanti biex jilħqu l-mira tal-2035																												
Landfill ***(massimu, bħala % tal-iskart muniċipali kollu ġġenerat, skont il-piż)***	10 %		■	■					■	■		■		■	■			■	■			■	■	■		■		

Sors: il-QEA, abbażi ta’ COM(2023) 304.

65 L-ilħuq ta’ dawn il-miri jirrikjedi, fost affarijiet oħra, infrastruttura adegwata għas-separazzjoni u t-trattament tal-iskart, strumenti ekonomiċi effettivi (il-*Figura 6*), u l-parteċipazzjoni taċ-ċittadini fis-separazzjoni tal-iskart fis-sors. Ir-riflessjoni tal-kostijiet kollha mis-servizzi tal-immaniġġjar tal-iskart fit-tariffi imposti fuq iċ-ċittadini trawwem l-involviment tagħhom fil-proċess. Barra minn hekk, huwa kruċjali li tiġi enfasizzata l-prevenzjoni tal-iskart, billi l-iskart li ma jiġix iġġenerat ma għandux għalfejn jiġi mmaniġġjat.

66 It-18-il rapport speċifiku għall-pajjiż mehmuża mar-rapport ta’ twissija bikrija tal-2023 kienu jinkludu rakkomandazzjonijiet għal kull Stat Membru, li jindirizzaw il-problemi identifikati relatati mal-iskart muniċipali. Dawk għall-erba’ Stati Membri li awditjajna huma miġbura fil-qosor fil-*Figura 8*.

[38] L-EEA, “Methodology for the Early warning assessment related to certain waste targets”, 2.1.2022.

Figura 8 | Rakkomandazzjonijiet tar-rapporti ta’ twissija bikrija tal-2023

	IL-GREĊJA	IL-POLONJA	IL-PORTUGALL	IR-RUMANIJA
Żvilupp ulterjuri tal-infrastruttura għat-trattament tal-iskart				
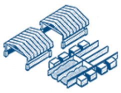	• Tiżdied il-**kapaċità tat-trattament għall-bijoskart** • Jiġi appoġġat il-**kompostjar domestiku** • Tiġi stabbilita **sistema ta’ mmaniġġjar tal-kwalità** għall-kompost/diġestat mill-bijoskart	• Jissaħħaħ l-investiment fl-**infrastruttura tat-trattament tal-iskart**, inklużi l-faċilitajiet għat-trattament tal-**bijoskart miġbur** separatament	• Tiżdied il-**kapaċità tat-trattament għall-bijoskart** • Jiġi appoġġat il-**kompostjar domestiku** • Jittieħdu passi biex żgur ikun hemm **trattament minn qabel tal-iskart** li jintrema f’landfill	• Tiżdied il-**kapaċità tat-trattament għall-bijoskart** • Jiġi appoġġat il-**kompostjar domestiku** • Jiġu stabbiliti **standards ta’ kwalità nazzjonali** biex il-**bijoskart** żgur jintuża bħala fertilizzant
Ġbir separat				
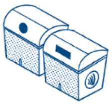	• Jiġi estiż għall-**partijiet kollha tal-popolazzjoni**, speċjalment għall-**bijoskart** • Tittejjeb is-**sensibilizzazzjoni taċ-ċittadini** dwar is-segregazzjoni u l-prevenzjoni tal-iskart	• Tiżdied l-**effiċjenza** tiegħu **għall-materjal tal-imballaġġ** • Jitnieda għall-**bijoskart** • Jiġu promossi **sistemi b’użu multiplu** fost l-intrapriżi lokali li jibbottiljaw	• Jittejjeb għar-**riċiklabbli**, jiġifieri l-iskart mill-imballaġġ • Tittejjeb il-konvenjenza tal-ġbir separat tal-**bijoskart**	• Jiġi estiż il-**ġbir separat** fis-sors • Tittejjeb is-**sensibilizzazzjoni taċ-ċittadini** dwar is-segregazzjoni u l-prevenzjoni tal-iskart
Appoġġ għat-tħejjija għall-użu mill-ġdid tal-iskart muniċipali u għall-użu mill-ġdid tas-sistemi għall-imballaġġ				
	✓	✓	✓	✓
Implimentazzjoni ta’ strumenti ekonomiċi				
	• **Ħallas skont kemm tarmi** • Tiżdied it-**taxxa fuq il-landfills**	• Sistema ta’ **“ħallas skont kemm tarmi”** għall-unitajiet domestiċi • **Skema ta’ rifużjoni tad-depożitu** • Skema ta’ **responsabbiltà estiża tal-produttur** għall-imballaġġ mill-unitajiet domestiċi	• **Ħallas skont kemm tarmi** • **Skema ta’ rifużjoni tad-depożitu** • **Responsabbiltà estiża tal-produttur** għall-iskart mhux mill-unitajiet domestiċi • Tiżdied it-**taxxa fuq il-landfills**	• **Ħallas skont kemm tarmi** • Tiżdied it-**taxxa fuq il-landfills**
Tittejjeb is-sistema ta’ mmaniġġjar tad-*data*				
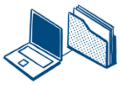	Jiġu ppreżentati **settijiet tad-data koerenti u verifikabbli**, speċjalment għall-iskart mill-imballaġġ			Jiġu ppreżentati **settijiet tad-data koerenti u verifikabbli**

Sors: il-QEA, abbażi tar-rapporti speċifiċi għall-pajjiż tal-2023, li jakkumpanjaw ir-rapport ta’ twissija bikrija.

67 Ir-rapport ta' twissija bikrija tal-2023 kien ibbażat fuq *data* tal-2020. Matul l-awditu li wettaqna, saret disponibbli d-*data* għall-2022. Bl-użu tad-*data* rrappurtata skont id-direttivi rilevanti u bl-użu tal-metodu ta' kalkolu 4 (il-paragrafu ***30*** u l-***Anness III***), nilħqu l-konklużjonijiet li ġejjin dwar l-istatus tal-Istati Membri fir-rigward tal-miri tal-UE[39].

— Għall-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2025 (minimu ta' 55 %): 6 Stati Membri jew laħqu l-mira jew inkella kienu inqas minn 5 punti perċentwali 'l bogħod milli jilħquha; 11 kienu aktar minn 15-il punt 'il bogħod, b'hekk kien għad baqagħlhom biex jilħqu l-mira; u d-9 l-oħra kienu fin-nofs (id-*data* għall-Greċja għall-metodu 4 ma kinitx disponibbli).

— Għall-mira tal-imballaġġ u tal-iskart mill-imballaġġ tal-2025 (minimu ta' 65 %): 19-il Stat Membru jew laħqu l-mira jew inkella kienu inqas minn 5 punti perċentwali 'l bogħod milli jilħquha; 4 kienu aktar minn 15-il punt 'il bogħod, u b'hekk kien għad baqagħlhom biex jilħqu din il-mira; u l-4 l-oħra kienu fin-nofs.

— Għall-mira tal-2035 għal-landfills (massimu ta' 10 %): 9 Stati Membri diġà kienu laħqu l-mira, 4 kienu bejn 10 u 20 punt perċentwali 'l bogħod; 3 kienu bejn 20 u 40 punt 'il bogħod; u l-11 li jifdal kienu aktar minn 40 punt 'il bogħod, u b'hekk jirrikjedu progress sinifikanti fl-10 snin li jmiss.

68 Ninnutaw ukoll li l-ilħuq ta' mira fil-livell nazzjonali ma jfissirx li l-awtoritajiet lokali kollha jikkonformaw mal-objettivi tad-direttivi. Dan huwa parzjalment dovut għall-fatt li l-immaniġġjar tal-iskart fil-biċċa l-kbira jiġi organizzat fil-livell lokali (spiss mill-muniċipalitajiet). L-isfidi jvarjaw ukoll bejn muniċipalitajiet żgħar u bliet kbar, kif jidher mill-eżempju ta' Ruma fil-***Kaxxa 3***. Dan iżid mal-kumplessità tal-immaniġġjar tal-iskart b'mod ġenerali.

---

[39] Id-data użata hija d-data rrappurtata skont l-Anness IV tad-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/1004 għar-rata tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali, skont l-Anness II tad-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/1885 għall-mira tal-landfills u d-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/665 għall-mira tal-imballaġġ u tal-iskart mill-imballaġġ.

Kaxxa 3

L-isfidi li qed tiffaċċja l-belt ta' Ruma

Filwaqt li l-Kummissjoni ma qisitx li l-Italja (fil-livell nazzjonali) kienet f'riskju li ma tilħaqx il-miri, bl-eċċezzjoni ta' waħda (il-*Figura 7*), il-belt ta' Ruma kienet u għadha qed tiffaċċja diversi sfidi fir-rigward tal-iskart muniċipali, bħal dan li ġej.

— Kapaċità ta' trattament insuffiċjenti Mill-2018 sal-2023, il-kapaċità ta' trattament ta' Ruma naqset minn 900 000 għal 140 000 tunnellata, primarjament minħabba nirien li qerdu impjanti ta' trattament mekkaniku u bijoloġiku. Konsegwentement, l-iskart irid jiġi ttrasportat xi mkien ieħor għat-trattament.

— Livelli ta' ġbir separat taħt il-medja nazzjonali.

— Rati ogħla ta' landfills meta mqabbla mal-medja nazzjonali.

— Flotta antika u insuffiċjenti għall-ġbir tal-iskart.

— Problemi fil-kompożizzjoni tal-persunal.

Minkejja dan, ġew ippjanati investimenti biex jiġu indirizzati dawn il-problemi, eż.: il-kostruzzjoni ta' erba' impjanti ġodda tat-trattament li mistennija tibda f'nofs l-2025, xogħlijiet biex jinbena inċineratur ġdid li mistennija jibdew f'Settembru 2025, u t-tiġdid tal-flotta tal-ġbir tal-iskart biex tittejjeb ir-regolarità tas-servizz. L-effettività ta' dawn l-investimenti se tiġi osservata fis-snin li ġejjin.

Sors: Camera dei Deputati, Senato della Repubblica, XIX legislatura, Doc. XXIII, n. 5, u l-informazzjoni li waslet mingħand id-dipartiment rilevanti tal-belt ta' Ruma.

69 Għalhekk, għall-erba' Stati Membri li awditjajna, ivvalutajna jekk:

— il-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart ipprovdewx stampa ċara tal-ħtiġijiet tal-infrastruttura u d-disponibbiltà tal-finanzjament;

— kien hemm progress fl-organizzazzjoni tal-ġbir separat tal-iskart;

— kien hemm progress fl-implimentazzjoni tal-istrumenti ekonomiċi.

Il-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart tal-Istati Membri inklużi fil-kampjun jistmaw b'mod insuffiċjenti l-ħtiġijiet tal-infrastruttura u ma għandhomx dettalji dwar id-disponibbiltà mistennija tal-finanzjament

70 Il-pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart huma għodda prinċipali biex l-awtoritajiet ikunu jistgħu japplikaw il-prinċipji tal-leġiżlazzjoni tal-UE dwar l-iskart fil-livell nazzjonali, reġjonali u lokali. Għalhekk, ivvalutajna jekk il-pjanijiet li hemm fis-seħħ bħalissa għall-erba' Stati Membri li awditjajna kinux fil-fatt identifikaw il-ħtiġijiet futuri tal-infrastruttura, u jekk kinux jinkludu informazzjoni sinifikattiva dwar is-sorsi u d-disponibbiltà tal-finanzjament għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali. Billi huwa essenzjali li jkun hemm finanzjament suffiċjenti għas-suċċess tal-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart, ivvalutajna wkoll kemm il-finanzjament mill-UE disponibbli ntuża għall-implimentazzjoni tagħhom.

71 Il-miri msaħħa tad-direttivi tal-2018 (il-***Figura 2*** u l-***Figura 3***) kienu jfissru li l-Istati Membri kellhom jindirizzaw rekwiżiti ġodda tal-infrastruttura. Sibna li tlieta mill-erba' Stati Membri inklużi fil-kampjun kienu aġġornaw il-pjanijiet nazzjonali tagħhom wara l-2018 u rreferew għall-miri l-ġodda. L-unika eċċezzjoni kienet ir-Rumanija, fejn il-pjan nazzjonali kien għadu ma ġiex aġġornat, għalkemm il-pjanijiet reġjonali kienu ġew aġġornati u b'hekk kienu jirriflettu l-miri l-ġodda. Kien hemm ukoll lakuna fl-ippjanar tar-Rumanija, billi ma kien hemm l-ebda pjan fis-seħħ bejn l-2013 u l-2018.

72 Fir-rigward tal-ħtiġijiet tal-infrastruttura u l-investimenti rispettivi, sibna li l-pjanijiet attwali pprovdew aktar informazzjoni u informazzjoni aħjar minn dawk preċedenti. Minkejja dan, il-ħtiġijiet u l-ammonti rispettivi ġew stmati b'mod insuffiċjenti fl-erba' Stati Membri kollha għal waħda jew aktar mir-raġunijiet li ġejjin:

— projezzjonijiet skorretti tal-ġenerazzjoni tal-iskart. Jekk l-ammont reali ta' skart iġġenerat *per capita* jaqbeż il-projezzjonijiet, ir-rekwiżiti tal-infrastruttura korrispondenti x'aktarx li jiġu stmati b'mod insuffiċjenti;

— ommissjoni/stima insuffiċjenti ta' ċerti ħtiġijiet tal-infrastruttura (il-***Kaxxa 4***);

— dewmien fl-implimentazzjoni ta' proġetti li suppost kellhom jitlestew meta saru l-istimi għall-pjanijiet attwali (il-***Kaxxa 4***);

— żidiet qawwija fil-kostijiet tal-kostruzzjoni, b'mod partikolari mill-2021 'il hawn, li l-pjanijiet jew l-istimi mfassla qabel dik id-*data* ma setgħux jieħdu inkunsiderazzjoni.

Kaxxa 4

Eżempji ta' dewmien fl-implimentazzjoni u nuqqasijiet fl-istimi tal-ħtiġijiet tal-infrastruttura

Il-Greċja: fuq perjodu ta' 13-il sena (2011–2024), inbnew u bdew joperaw 8 biss mit-33 ċentru ppjanat għall-immaniġġjar tal-iskart, minbarra l-erba' ċentri eżistenti. Il-25 li jifdal jinsabu f'diversi stadji ta' implimentazzjoni. Barra minn hekk, 3 biss minn 28 faċilità għall-bijoskart miġbur separatament bdew joperaw.

Il-Polonja: il-pjan nazzjonali attwali għandu l-għan li jkollu kapaċità ta' inċinerazzjoni ta' mhux aktar minn 27 % tal-iskart iġġenerat sal-2034. Madankollu, din il-mira mhijiex allinjata mal-pjanijiet reġjonali (kif kienu f'nofs Ġunju 2025), fejn il-kapaċità ta' inċinerazzjoni ppjanata kkombinata tal-iskart muniċipali li mistennija tiġi ġġenerata fl-2035 tilħaq mill-inqas 49 %.

Il-Portugall: kull wieħed mit-23 ċentru integrat għall-immaniġġjar tal-iskart għandu miri għal diversi aspetti, inklużi l-landfills. Jekk jintlaħqu l-miri, il-Portugall se jkun qed iqiegħed 26 % tal-iskart muniċipali mħallat tiegħu f'landfill sal-2030. Il-pjan attwali jimmira għal sehem ta' 14 %. Ir-rappreżentanti tal-awtoritajiet nazzjonali li ltqajna magħhom esprimew dubji dwar l-ilħuq ta' 26 %, wisq inqas 14 %. Għalhekk x'aktarx li tkun meħtieġa aktar kapaċità. Skont studju mill-korpi inkarigati bl-immaniġġjar tal-iskart tal-pajjiż, sa nofs l-2024 il-Portugall kontinentali kellu biss kapaċità suffiċjenti tal-landfills għal 4 snin u nofs oħra. B'rispons għal din l-urġenza, ġie adottat pjan ta' azzjoni f'Marzu 2025.

Ir-Rumanija: il-pjan kellu l-għan li jagħmel iċ-ċentri integrati kollha għall-immaniġġjar tal-iskart operazzjonali sal-2019. Madankollu, id-dewmien kompla, kif jidher ċar mill-kampjun tagħna ta' proġetti (il-***Kaxxa 6*** u l-***Figura 11***).

73 L-ammonti ta' investiment għal żewġ Stati Membri ġew ippreżentati fil-pjanijiet nazzjonali bħala ċifri aggregati, u ma ġewx ikkategorizzati skont it-tip ta' investiment jew diżaggregati skont il-proġett individwali.

74 Barra minn hekk, l-ebda wieħed mill-erba' pjanijiet nazzjonali ma indika ammonti skont is-sors ta' finanzjament, kemm jekk pubbliku (tal-UE, nazzjonali, lokali) kif ukoll jekk privat. F'xi Stati Membri, il-pjanijiet fil-livell reġjonali jew lokali pprovdew aktar informazzjoni dwar is-sorsi ta' finanzjament, iżda lanqas ma kienu neċessarjament kompluti. Sakemm tali informazzjoni (jiġifieri dwar min se jipprovdi liema finanzjament u meta) ma tiġix aggregata fil-livell nazzjonali, ma hemm l-ebda aċċertament li l-pjanijiet jistgħu fil-fatt jiġu implimentati kif previst.

75 It-***Tabella 3*** tiġbor fil-qosor il-problemi identifikati f'kull Stat Membru.

Tabella 3 | Aspetti differenti tal-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart

Stat Membru	Perjodu tal-pjan fis-seħħ	Projezzjoni tal-ġenerazzjoni tal-iskart	Ħtiġijiet tal-infrastruttura: ommissjonijiet/ stimi insuffiċjenti	Ammonti ta' investiment	Sorsi ta' finanzjament
Il-Greċja	2020–2030	Stmata b'mod insuffiċjenti b'madwar 10 %	Ċentri ta' tiswija, punti għar-riċiklaġġ tal-iskart	Stmati b'mod insuffiċjenti Ammont aggregat biss, mhux ikkategorizzat skont il-proġett jew it-tip ta' investiment	Is-sorsi ssemmew, iżda l-ammonti għal kull sors ma ġewx iddivulgati
Il-Polonja	2023–2028	Allinjati mal-bidla reali	Infrastruttura għall-inċinerazzjoni	Stmati b'mod insuffiċjenti għall-inċinerazzjoni Ammonti pprovduti skont it-tip ta' investiment	Is-sorsi ssemmew, iżda l-ammonti għal kull sors ma ġewx iddivulgati
Il-Portugall	2023–2030	Allinjati mal-bidla reali	Infrastruttura għall-inċinerazzjoni, għal-landfills u għall-ġbir tal-iskart separatament fil-livell lokali	Stmati b'mod insuffiċjenti Ammonti aggregati skont ir-reġjun u tliet oqsma ta' investiment (bijoskart, trattament tal-karti u tal-kartun, trattament tal-plastik u tal-metall)	L-ebda informazzjoni dwar is-sorsi
Ir-Rumanija	2018–2025	Stmati b'mod insuffiċjenti	Il-ħtiġijiet ma jqisux il-miri l-ġodda tad-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018	Stmati b'mod insuffiċjenti Ammonti pprovduti skont il-kontea, it-tip ta' żona ta' investiment u l-10 sottoattivitajiet	Is-sorsi ssemmew, iżda l-ammonti għal kull sors ma ġewx iddivulgati

76 Il-finanzjament mill-UE (l-aktar taħt il-politika ta' koeżjoni u l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza) huwa sors ewlieni ta' finanzjament għall-Istati Membri fil-kampjun tagħna (l-***Anness I*** (il-***Figura 8***)). Għalhekk ivvalutajna kemm l-Istati Membri użaw il-finanzjament disponibbli. Għall-politika ta' koeżjoni, ivvalutajna wkoll jekk ingħatatx prijorità lil-livelli inferjuri tal-ġerarkija tal-iskart (jiġifieri l-investimenti fil-landfills, fil-faċilitajiet tal-inċinerazzjoni u tat-trattament mekkaniku u bijoloġiku) jew lil-livelli superjuri (jiġifieri l-prevenzjoni, il-preparazzjoni għal użu mill-ġdid u r-riċiklaġġ)).

77 Qabbilna l-allokazzjonijiet ta' finanzjament għall-iskart muniċipali bejn il-perjodi 2014–2020 u 2021–2027 għall-fondi tal-politika ta' koeżjoni:

— fil-livell tal-UE, is-sehem ta' finanzjament allokat għal proġetti għal-livelli superjuri tal-ġerarkija tal-iskart żdied minn 59 % għal 80 %;

— għal tlieta mill-erba' Stati Membri, hemm bidla notevoli mil-livelli inferjuri għal dawk superjuri tal-ġerarkija tal-iskart. B'kuntrast ma' dan, għall-perjodu 2021–2027 il-Greċja tagħti prijorità lil proġetti li huma rilevanti għal-livelli aktar baxxi, iżda jenħtieġ li dawn iċ-ċifri jiġu interpretati b'kawtela. Għalkemm il-Greċja biħsiebha tinvesti fi proġetti integrati li jinkludu kemm komponenti tal-livelli inferjuri kif ukoll superjuri, hija rrappurtat tali proġetti prinċipalment bħala investimenti f'livelli inferjuri. Għal aktar dettalji, ara l-***Anness VI***.

78 F'termini ta' assorbiment tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni fil-perjodu 2014–2020 (l-***Anness VI*** (it-***Tabella 2***)), sibna li:

— fil-livell tal-UE, 91 % tal-fondi disponibbli kienu ntużaw fi tmiem l-2023, li hija d-data finali tal-eliġibbiltà għan-nefqa;

— tnejn mill-erba' Stati Membri ma użawx bis-sħiħ il-fondi disponibbli (il-Greċja użat 76 % u r-Rumanija 57 %). Kieku l-Greċja ma kinitx naqqset in-nefqa inizjalment ippjanata fuq l-iskart b'madwar 30 %, ir-rata ta' assorbiment kienet tkun saħansitra aktar baxxa.

79 Taħt il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza, tnejn mill-erba' Stati Membri (il-Portugall u r-Rumanija) allokaw finanzjament għal investimenti fi proġetti ta' infrastruttura tal-iskart[40] fir-rigward tal-iskart domestiku, kummerċjali u industrijali. Sa Settembru 2025, l-ebda Stat Membru ma kien talab żborżi mill-Kummissjoni biex jintlaħqu l-istadji importanti u l-miri relatati ma' dawn l-investimenti. Id-data ta' skadenza finali biex isiru talbiet ta' dan it-tip hija tmiem Settembru 2026.

[40] Ir-Regolament (UE) 2021/241, l-Anness VI, il-kodiċijiet ta' intervent 042, 044 u 044bis.

Minkejja li sar progress fil-ġbir separat, dan għadu f'livell baxx ħafna fi tlieta mill-erba' Stati Membri inklużi fil-kampjun

80 Is-separazzjoni tal-iskart hija prerekwiżit għal riċiklaġġ ta' kwalità għolja. Ir-rekwiżiti tal-UE jidhru fil-*Figura 9*.

Figura 9 | Ġbir separat – Rekwiżiti tal-UE

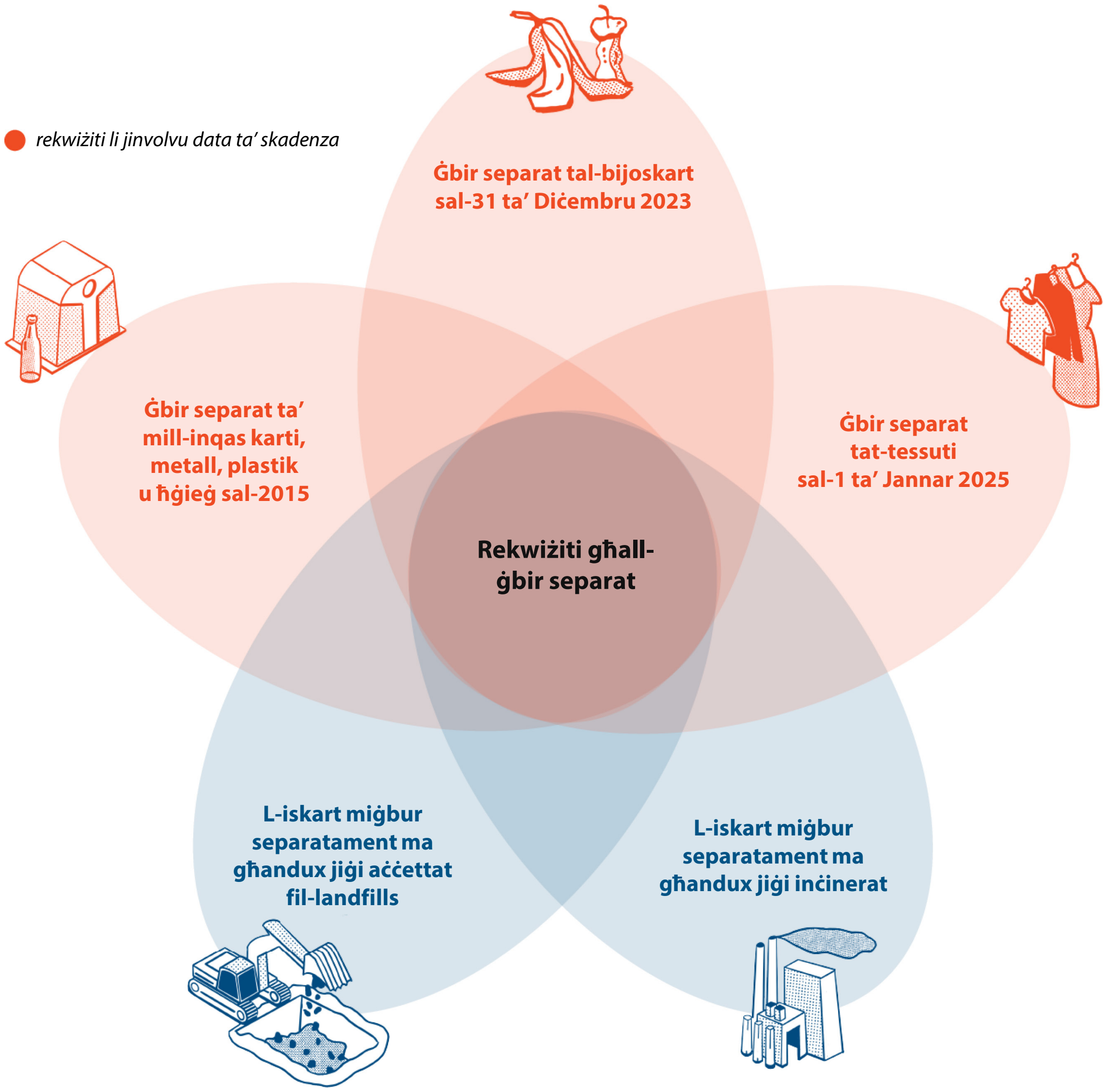

Sors: il-QEA, abbażi tad-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills.

81 Il-ġbir separat jirrikjedi sistemi u infrastruttura ta' ġbir li jkunu organizzati sew. L-iskart jista' jinġabar mill-unitajiet domestiċi billi jiġu pprovduti l-kontenituri meħtieġa ("bieb bieb") u/jew f'punti ta' riċiklaġġ u faċilitajiet għall-iskart goff; dan huwa aktar diffiċli biex jiġi organizzat f'żoni b'popolazzjoni densa. Is-separazzjoni preċiża tiddependi fuq il-kooperazzjoni taċ-ċittadini, filwaqt li tenfasizza l-importanza ta' kampanji ta' informazzjoni u ta' sensibilizzazzjoni. Għalhekk, il-ġbir separat jiswa l-flus. Dan jenfasizza l-importanza tal-iskemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur (il-paragrafu ***47***).

82 Ir-rapporti ta' twissija bikrija speċifiċi għall-pajjiż tal-2023 għal kważi t-18-il Stat Membru kollha f'riskju li ma jilħqux il-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2025 irrakkomandaw li l-ġbir separat jenħtieġ li jittejjeb. Għall-erba' Stati Membri li awditjajna, ir-rapporti ta' twissija bikrija tal-2018 kienu diġà enfasizzaw l-ineffettività tal-ġbir separat. Billi s-sitwazzjoni ma kinitx tjiebet biżżejjed, ir-rapporti tal-2023 irrakkomandaw aktar titjib (il-***Figura 8***).

83 F'termini ta' **kampanji ta' sensibilizzazzjoni**, sibna li l-erba' pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart fis-seħħ (it-***Tabella 3***) jinkludu miżuri li għandhom jittieħdu fil-livelli nazzjonali u lokali. Il-Polonja kienet diġà implimentat kampanja nazzjonali matul is-snin 2019–2021, jiġifieri qabel ma daħal fis-seħħ il-pjan attwali. Dan ma kienx il-każ għall-Greċja u l-Portugall. Fir-Rumanija, ir-responsabbiltà għal kampanji ta' dan it-tip hija l-aktar f'idejn l-operaturi taċ-ċentri integrati għall-immaniġġjar tal-iskart, iżda mhux kollha organizzawhom. Abbażi taż-żjarat li wettaqna lill-proġetti, sibna li xi muniċipalitajiet jew reġjuni organizzaw kampanji lokali.

84 F'termini ta' **progress fl-organizzazzjoni tal-ġbir separat**, is-sitwazzjoni tvarja skont l-Istat Membru. Xi Stati Membri għamlu progress aktar minn oħrajn, iżda l-livelli fl-2022 u l-2023 kienu għadhom baxxi ħafna fi tlieta mill-Istati Membri. Sibna li r-raġunijiet għal din is-sitwazzjoni jinkludu restrizzjonijiet finanzjarji, kapaċità amministrattiva dgħajfa, u żieda fl-iskart *per capita*. It-***Tabella 4*** tipprovdi sommarju tas-sitwazzjoni fl-erba' Stati Membri kkonċernati, ibbażat fuq l-analiżi li wettaqna.

Tabella 4 | Sitwazzjoni rigward il-ġbir separat

Stat Membru	Obbligatorji bil-liġi	Liema kategoriji jinġabru separatament u kif	Progress
Il-Greċja	o Bijoskart sa tmiem l-2022 o Tessuti minn Jannar 2024 o Erba' kategoriji (karti, metall, plastik, ħġieġ) mill-2015 'il hawn	Kontenitur wieħed (karti, metall, plastik, ħġieġ) kif ukoll wieħed għall-iskart imħallat.	Progress bil-mod. L-awtoritajiet Griegi jistennew żieda fil-ġbir separat minn **18 %** tal-iskart muniċipali totali fl-2022 għal 55 % fl-2030.
Il-Polonja	o Tessuti minn Jannar 2025 o Erba' kategoriji (karti, ħġieġ, bijoskart, metalli/ plastik/ skart mill-imballaġġ magħmul minn materjali multipli) minn Lulju 2017	Erba' kontenituri (karti, ħġieġ, bijoskart, metall/plastik/materjal multiplu) kif ukoll kontenitur wieħed għall-iskart imħallat.	Żieda kostanti fil-ġbir separat mill-2014 sal-2023, li laħqet il-**41 %** tal-iskart muniċipali totali fl-2023. Il-pjan nazzjonali attwali jenfasizza l-ħtieġa ta' aktar kapaċità biex il-bijoskart miġbur jiġi ttrattat separatament.
Il-Portugall	o Bijoskart sa tmiem l-2023 o Tessuti minn Jannar 2025 o Erba' kategoriji (karti/kartun, ħġieġ, plastik, metall) mill-1997 'il hawn	Tliet kontenituri (plastik/metall, ħġieġ, karti/kartun) kif ukoll kontenitur wieħed għall-iskart imħallat.	Żieda kostanti fil-ġbir separat mill-2017 sal-2023, li laħqet l-**24 %** tal-iskart muniċipali totali fl-2023. Il-pjan attwali għall-immaniġġjar tal-iskart jinkludi aktar investimenti fl-infrastruttura għall-ġbir separat. Madankollu, il-pjan jiddikjara b'mod ċar li ma hemmx biżżejjed kapaċità biex jiġu ttrattati l-flussi differenti ta' skart.

Stat Membru	Obbligatorji bil-liġi	Liema kategoriji jinġabru separatament u kif	Progress
Ir-Rumanija	o Bijoskart sa tmiem l-2023 o Tessuti sa tmiem l-2023 o Kategoriji oħra mill-2012 'il hawn	Erba' kategoriji (karti, metall, plastik, ħġieġ) u skart imħallat. Skont il-kontea: o Żewġ konteninturi: wieħed għall-iskart imħallat u wieħed għall-kategoriji l-oħra o Tliet konteninturi: ħġieġ, metall/ plastik/karti u skart residwu o Erba' konteninturi: ħġieġ, plastik/ metall, karti, u skart residwu.	Progress bil-mod. Il-ġbir separat ilu obbligatorju mill-2012, iżda beda biss f'Lulju 2019. Dan laħaq il-**15 %** tal-iskart muniċipali totali fl-2022. Il-pjan ta' implimentazzjoni fi tmiem l-2023, b'appoġġ għat-talba biex tiġi posposta d-data ta' skadenza għall-ilħuq tal-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali (il-paragrafu ***58***), irrikonoxxa n-nuqqas tal-awtoritajiet lokali li jistipulaw il-kundizzjonijiet it-tajba għall-ġbir separat.

Nota: din it-tabella ma tinkludix informazzjoni dwar il-kategoriji li ġejjin: batteriji u tagħmir elettroniku. Għat-tessuti, it-tabella ma tinkludix informazzjoni dwar l-implimentazzjoni tar-rekwiżit (il-kolonna 3).

85 Il-bijoskart, l-akbar kategorija ta' skart muniċipali (madwar 37 %), għadu ma jinġabarx separatament fi tlieta mill-erba' Stati Membri (il-Greċja, il-Portugall u r-Rumanija), bl-eċċezzjoni ta' xi muniċipalitajiet f'kull waħda minnhom. Il-ġbir separat tal-bijoskart inaqqas il-livell ta' kontaminazzjoni ta' materjali riċiklabbli oħra (bħall-karti jew il-plastik), u b'hekk iwassal għal riċiklabbli ta' kwalità ogħla. Bi tqabbil ma' dan, fir-reġjun ta' Flanders (il-Belġju) il-ġbir separat tal-bijoskart (li jikkonsisti fi skart tal-frott, tal-ħxejjex u tal-ġonna) ikopri madwar 70 % tal-popolazzjoni. Il-ġbir separat tal-iskart tal-ġonna waħdu jkopri l-popolazzjoni kollha[41]. Il-ġbir separat tal-bijoskart kien diġà nbeda fl-1990 u żdied gradwalment. Dan ikkontribwixxa biex tintlaħaq ir-rata kumplessiva ta' 70 %. Fattur kontribwenti ieħor huwa l-grad tal-kompostjar domestiku: 42 % tal-unitajiet domestiċi jagħmlu dan. Skont l-aġenzija pubblika tal-iskart tar-reġjun, il-ġbir separat tal-bijoskart jenħtieġ li jsir obbligatorju sa Jannar 2026 għall-bqija tal-muniċipalitajiet li għadhom mhumiex koperti.

[41] Data mill-aġenzija pubblika tal-iskart tal-Flanders, OVAM.

L-Istati Membri inklużi fil-kampjun għamlu progress limitat bl-istrumenti ekonomiċi

86 Ir-rapporti ta' twissija bikrija speċifiċi għall-pajjiż tal-2023, għal kważi t-18-il Stat Membru kollha f'riskju li ma jilħqux il-mira tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali tal-2025, irrakkomandaw li l-istrumenti ekonomiċi (il-***Figura 6***) jenħtieġ li jittejbu jew jiġu implimentati. Skont rapport tal-2023[42] mill-EEA, taxxa fuq il-landfills kienet applikabbli fl-Istati Membri kollha ħlief f'ħamsa, filwaqt li taxxa fuq l-inċinerazzjoni kienet applikabbli biss f'disa' Stati Membri. Barra minn hekk, ikkonkluda li tmien Stati Membri biss kellhom sistema ta' "ħallas skont kemm tarmi" li kienet tkopri perċentwal għoli tal-popolazzjoni.

87 Għall-erba' Stati Membri li awditjajna, ir-rapporti ta' twissija bikrija tal-2018 kienu diġà enfasizzaw li l-inċentivi ekonomiċi ma kinux biżżejjed u/jew li l-iskemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur ma kinux effettivi. Għalhekk, ivvalutajna jekk (i) il-prinċipji ambjentali sottostanti, bħall-irkupru sħiħ tal-kostijiet u s-sistema ta' "ħallas skont kemm tarmi", ġewx applikati b'mod xieraq; (ii) kienx hemm żieda fit-taxxa fuq il-landfills; (iii) l-iskemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur koprewx il-kost sħiħ tal-immaniġġjar tal-iskart; u (iv) l-iskemi ta' rifużjoni tad-depożitu sarux operazzjonali.

Prinċipji li fuqhom huma bbażati l-politiki ambjentali u tal-immaniġġjar tal-iskart tal-UE

88 Il-politika ambjentali tal-UE hija bbażata fuq il-prinċipju li min iniġġes għandu jħallas[43]. It-tariffi tal-iskart ibbażati fuq il-**prinċipju tal-irkupru sħiħ tal-kostijiet** huma mod kif jiġi applikat il-"prinċipju ta' min iniġġes iħallas". Dan ifisser li t-tariffi tal-iskart jenħtieġ li:

— jiġu kkalkulati abbażi tal-kost tal-bini tal-infrastruttura meħtieġa (kost kapitali), il-kostijiet operatorji (jiġifieri tas-servizzi pprovduti, bħall-ġbir, it-trattament u r-rimi tal-iskart), u l-kostijiet amministrattivi għall-immaniġġjar taċ-ċiklu tal-iskart. Jenħtieġ li l-kost kapitali jirrifletti l-ammont sħiħ, inkluż il-proporzjon tal-investiment iffinanzjat minn għotjiet, biex tiġi ffaċilitata s-sostituzzjoni fit-tul mingħajr il-ħtieġa ta' dipendenza fuq għotjiet ulterjuri;

— jitħallsu mill-produtturi tal-iskart bħall-konsumaturi finali, jiġifieri l-unitajiet domestiċi jew iċ-ċittadini (iż-żewġ termini jintużaw b'mod interkambjabbli f'dan ir-rapport).

---

[42] Briefing 29/2022.

[43] It-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, l-Artikolu 191(2), u d-Direttiva dwar l-Iskart, l-Artikolu 14.

89 Barra minn hekk, biex jiġi applikat bis-sħiħ il-"prinċipju ta' min iniġġes iħallas", it-tariffa tal-iskart jenħtieġ li tkun ibbażata fuq il-piż jew il-volum tal-iskart iġġenerat. Fi kliem ieħor, jenħtieġ li t-tariffa tikkonforma mal-**prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi"**. Dan l-approċċ iħeġġeġ ukoll lill-produtturi tal-iskart biex jimminimizzaw l-iskart tagħhom, f'konformità mal-objettivi ġenerali tal-politika tal-UE dwar l-iskart (ara l-eżempju fil-*Kaxxa 5*). Madankollu, ta' min jinnota li kostijiet eċċessivament għoljin jaf jirriżultaw fi prattiki ta' rimi illegali tal-iskart.

Kaxxa 5

Il-Portugall – eżempju tal-impatt pożittiv tal-introduzzjoni tal-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi"

F'muniċipalità waħda, fl-2021 ġiet introdotta sistema ta' "ħallas skont kemm tarmi". Fl-2025 din ġiet applikata gradwalment biex tkopri l-popolazzjoni kollha kemm hi. Għalhekk:

— is-sehem ta' skart imħallat niżel minn 72 % għal 67 % fl-2023;

— il-ġbir fix-xahar ta' skart imħallat sar inqas frekwenti: sa tmiem l-2023, 40 % tal-unitajiet domestiċi kienu jirrikjedu li l-iskart imħallat jinġabar tlieta jew erba' darbiet fix-xahar meta mqabbla ma' 70 % f'Mejju 2021, filwaqt li 42 % tal-utenti għażlu li l-iskart jinġabar darba jew darbtejn fix-xahar meta mqabbla ma' 28 % fl-2021.

90 Il-partijiet ikkonċernati prinċipali fiċ-ċiklu tal-iskart muniċipali huma s-sid tal-infrastruttura, l-operatur tal-infrastruttura, il-kolletturi tal-iskart u l-muniċipalità. L-istruttura tvarja skont l-Istat Membru: f'xi pajjiżi, pereżempju, l-infrastruttura jaf tkun proprjetà tal-istess entità u operata minnha. Barra minn hekk, xi pajjiżi għandhom entitajiet intermuniċipali li jiġbru flimkien il-muniċipalitajiet f'reġjun speċifiku. Il-flussi finanzjarji bejn il-partijiet ikkonċernati jvarjaw ukoll skont l-istruttura magħżula. F'termini sempliċi, iċ-ċittadini (jew l-unitajiet domestiċi) iħallsu tariffa, filwaqt li l-operaturi jew is-sidien tal-infrastruttura jirċievu "tariffa għad-dħul" għat-trattament tal-iskart, għat-tqegħid tiegħu f'landfill u/jew għall-inċinerazzjoni tiegħu. L-erba' Stati Membri kollha jimponu wkoll taxxa fuq il-landfills. Jenħtieġ li t-tariffa tirrifletti l-kostijiet imġarrba mid-diversi partijiet ikkonċernati (il-paragrafu *88*).

91 Il-*Figura 10* turi l-istruttura għall-Greċja f'forma simplifikata. L-*Anness VII* jipprovdi illustrazzjonijiet għat-tliet Stati Membri l-oħra li awditjajna.

Figura 10 | Il-Greċja – partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

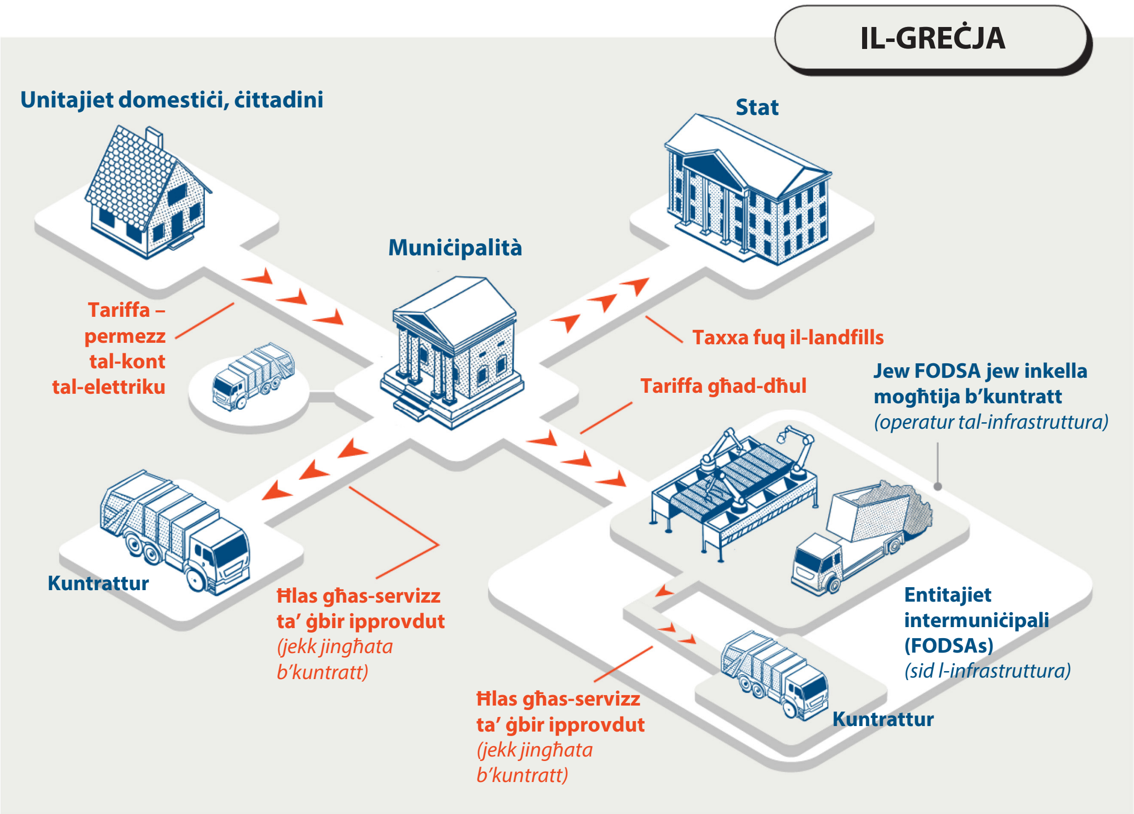

Nota: għal raġunijiet ta' sempliċità, il-figura ma turix kategoriji oħra ta' utenti, jiġifieri organizzazzjonijiet u negozji mingħajr skop ta' qligħ, li mhux biss jiġġeneraw skart muniċipali iżda jridu wkoll iħallsu tariffa.

Sors: il-QEA.

92 Għall-erba' Stati Membri li awditjajna, abbażi tal-kampjun tagħna ta' proġetti, ivvalutajna jekk:

— il-kostijiet kollha kinux riflessi fit-tariffa applikata. Evalwajna wkoll l-effettività tas-sistema tariffarja billi qisna l-frekwenza tal-aġġornamenti tat-tariffi biex jaqblu mal-kostijiet li qed jevolvu u l-livell tal-fatturi tal-iskart mhux imħallsa. Tariffa hija effettiva biss jekk tiġi aġġornata regolarment biex tirrifletti l-kostijiet li qed jinbidlu u jekk fil-fatt titħallasx;

— iċ-ċittadini kellhom iħallsu permezz tal-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi".

93 Fir-rigward tal-prinċipju tal-irkupru sħiħ tal-kostijiet, sibna li għaż-żoni li eżaminajna (tliet kontej fir-Rumanija u muniċipalità waħda għal kull proġett għat-tliet Stati Membri l-oħra), il-prinċipju ġie applikat biss parzjalment. Dan huwa prinċipalment dovut għall-fatturi li ġejjin (ara t-*Tabella 5* għad-dettalji):

— il-kostijiet mhumiex kompletament inklużi fit-tariffa, minkejja li d-dritt nazzjonali fl-erba' Stati Membri kollha jirrikjedi l-irkupru sħiħ tal-kostijiet;

— id-deċiżjonijiet dwar it-tariffi ma jiġux aġġornati regolarment mill-awtoritajiet lokali. Fl-erba' Stati Membri kollha, id-dritt nazzjonali jagħti lill-awtoritajiet lokali d-diskrezzjoni li jaġġustaw il-livell tariffarju, jiġifieri li jżiduh, inaqqsuh jew iżommuh. Id-deċiżjonijiet dwar it-tariffi mill-awtoritajiet lokali spiss jinvolvu diversi kunsiderazzjonijiet, inklużi dawk politiċi;

— xi fatturi/tariffi għadhom mhux imħallsa miċ-ċittadini.

Tabella 5 | Il-prinċipju tal-irkupru sħiħ tal-kostijiet – is-sitwazzjoni skont l-Istat Membru

Stat Membru	Applikazzjoni parzjali tal-prinċipju tal-irkupru sħiħ tal-kostijiet: raġunijiet prinċipali
Il-Greċja	o Il-kost tal-investiment mhuwiex meqjus bis-sħiħ fit-tariffa, iżda huwa nett minn kwalunkwe għotja riċevuta. o It-taxxa fuq il-landfills (imħallsa mill-2023 'il hawn) mhijiex riflessa fit-tariffa. o Tliet muniċipalitajiet minn erbgħa wrew telf għal ċerti snin bejn l-2022 u l-2024, jiġifieri l-introjtu mit-tariffi ma kienx biżżejjed biex ikopri l-kostijiet kollha. o Minkejja t-telf, dawn it-tliet muniċipalitajiet ma żidux it-tariffi b'riżultat ta' dan. o Il-livell tal-fatturi mhux imħallsa (2024) varja minn 1.4 % sa 11 %.
Il-Polonja	o Il-kost tal-investiment mhuwiex meqjus bis-sħiħ fit-tariffa, iżda huwa nett minn kwalunkwe għotja riċevuta. o Tliet muniċipalitajiet minn erbgħa wrew telf f'sena waħda jew aktar bejn l-2021 u l-2023, jiġifieri l-introjtu mit-tariffi ma kienx biżżejjed biex ikopri l-kostijiet kollha. L-Uffiċċju Suprem tal-Awditjar Pollakk wasal għal konklużjoni simili għal kampjun ta' 13-il muniċipalità f'rapport maħruġ f'Mejju 2025. o Minkejja t-telf, waħda mit-tliet muniċipalitajiet ma żiditx it-tariffa wara l-2021. o Il-livell tat-tariffi mhux imħallsa għall-immaniġġjar tal-iskart (2023) varja minn 1.7 % sa 6.5 %.

Stat Membru	Applikazzjoni parzjali tal-prinċipju tal-irkupru sħiħ tal-kostijiet: raġunijiet prinċipali
Il-Portugall	o Il-kost tal-investiment mhuwiex meqjus bis-sħiħ fit-tariffa, iżda huwa nett minn kwalunkwe għotja riċevuta. o Fl-2022 u l-2023, l-irkupru medju tal-kostijiet fil-Portugall kollu kemm hu kien ta' 70 %, u 68 %, rispettivament. o Minkejja t-telf, waħda mill-muniċipalitajiet il-kbar ma kinitx żiedet it-tariffa mill-2015 'il hawn. o Il-livell tal-fatturi mhux imħallsa (2023) varja minn 0.2 % sa 4 %.
Ir-Rumanija	Ara l-paragrafu ***94***.

94 Differenza ewlenija fl-istruttura tal-immaniġġjar tal-iskart tar-Rumanija meta mqabbla mat-tliet pajjiżi l-oħra hija kif jiġu ttrattati r-riskji marbuta mal-kostijiet. Fir-Rumanija, l-operaturi tal-infrastruttura jieħdu riskji marbuta mal-kostijiet, filwaqt li dawn ir-riskji jiġġarrbu mill-awtoritajiet fil-pajjiżi l-oħra. L-implikazzjonijiet ta' dan huma kif ġej.

— Fil-Greċja, fil-Polonja u fil-Portugall, l-operaturi huma intitolati għal kopertura tal-kostijiet, flimkien ma' marġni ta' profitt, filwaqt li fir-Rumanija, it-tariffa għad-dħul għall-operaturi tiġi ddeterminata minn proċeduri ta' akkwist pubbliku. Għal tnejn mit-tliet proġetti Rumeni li eżaminajna u li kienu diġà operazzjonali, l-operaturi għamlu telf fl-ewwel snin tagħhom. F'ċirkustanzi speċifiċi, l-operaturi jistgħu jitolbu żieda fit-tariffa. It-tlieta li huma talbu għal tali żieda, u kollha kemm huma ngħataw mill-inqas waħda.

— L-operaturi tal-infrastruttura jridu jħallsu wkoll royalties għall-użu tal-infrastruttura, li bejn wieħed u ieħor huma ekwivalenti għall-ammont ta' deprezzament annwali. Madankollu, il-kuntratti kienu għal 10 snin jew inqas, u għalhekk inqas mill-ħajja tax-xogħol mistennija tal-infrastruttura. Dan ifisser li l-awtoritajiet jistgħu jirkupraw biss il-kost sħiħ tal-investiment jekk dawn il-kuntratti jkunu jistgħu jiġu estiżi jew ikunu jistgħu jiġu ffirmati kuntratti ġodda.

— Il-kumpaniji responsabbli mill-ġbir tal-iskart huma meħtieġa li jidħlu f'kuntratti maċ-ċittadini (unitajiet domestiċi) u jiġbru l-ammont tat-tariffi, ħlief fi ftit muniċipalitajiet li għażlu li jimponu taxxa fuq iċ-ċittadini tagħhom. Il-livell ta' kuntrattar varja minn 60 % għal 100 %. Minkejja dan, hemm obbligu legali li jinġabar l-iskart miċ-ċittadini kollha. Il-livell tal-fatturi mhux imħallsa (2024) varja minn 0.2 % sa 40 %.

95 Sibna li l-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi" huwa legalment impost fl-erba' Stati Membri kollha, iżda l-Polonja teżenta l-proprjetajiet residenzjali (jiġifieri l-unitajiet domestiċi). Fil-Portugall, il-liġi tirrikjedi implimentazzjoni sal-2030 għall-unitajiet domestiċi u sal-2025 għal utenti oħra, bħan-negozji.

96 Għall-unitajiet domestiċi, sibna li sal-2024, il-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi" – li jirrikjedi li l-fatturazzjoni tkun ibbażata fuq il-piż jew il-volum tal-iskart iġġenerat – fil-biċċa l-kbira kien għadu ma ġiex applikat fl-erba' Stati Membri li awditjajna, kif miġbur fil-qosor fit-*Tabella 6*.

Tabella 6 | Il-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi" – is-sitwazzjoni skont l-Istat Membru

Stat Membru	Applikazzjoni parzjali tal-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi": raġunijiet prinċipali
Il-Greċja	Bażi għall-fatturazzjoni: m^2 (jiġifieri t-tariffa mmultiplikata bl-erja tas-superfiċe (m^2) tal-proprjetà).
Il-Polonja	o Proprjetajiet residenzjali – bażi għall-fatturazzjoni: m^2 jew konsum tal-ilma jew *per capita* jew għal kull unità domestika. o Proprjetajiet mhux residenzjali – bażi għall-fatturazzjoni: skont il-volum, f'dawk il-muniċipalitajiet li għalihom kellna l-informazzjoni. o Proprjetajiet parzjalment residenzjali – bażi għall-fatturazzjoni: kombinament tat-tnejn preċedenti, f'dawk il-muniċipalitajiet li għalihom kellna informazzjoni.
Il-Portugall	Bażi għall-fatturazzjoni: o Komponent fiss (marbut mal-għadd ta' djar fil-muniċipalità). o Komponent varjabbli bbażat fuq il-konsum tal-ilma. Madankollu, 5 % tal-muniċipalitajiet fil-Portugall diġà japplikaw il-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi".
Ir-Rumanija	Bażi għall-fatturazzjoni: differenti għat-tliet kontej ikkonċernati. o Żewġ kontej japplikaw tariffa għal kull persuna. o Kontea waħda tapplika parzjalment il-prinċipju ta' "ħallas skont kemm tarmi" (bażi: volum tal-kontenitur), iżda għadu ma japplikax għall-persuni li jgħixu fi blokok ta' appartamenti. o Mhux applikat mill-għadd żgħir ta' muniċipalitajiet li għażlu li jimponu taxxa minflok japplikaw tariffi.

Strumenti ekonomiċi oħra

97 Fir-rigward tat-taxxa fuq il-landfills, ir-rapporti ta' twissija bikrija tal-2023 għall-Greċja, il-Portugall u r-Rumanija rrakkomandaw li din tiżdied. Fit-tlieta li huma, it-taxxa żdiedet gradwalment, iżda għadha taħt il-medja tal-UE[44] (li tvarja bejn EUR 39 u EUR 46 għal kull tunnellata, fl-2023). Bi tqabbil ma' dan, l-EEA tiddikjara li l-Belġju għandu waħda mill-ogħla rati tat-taxxa fl-UE u li din, flimkien mal-projbizzjonijiet fuq il-landfills, wasslet biex l-iskart minflok jintrema jiġi riċiklat. Varjazzjonijiet kbar fl-ammont tat-taxxa jistgħu jirriżultaw fit-trasferiment tal-iskart bejn il-pajjiżi għal raġunijiet ekonomiċi. It-*Tabella 7* tipprovdi sommarju tas-sitwazzjoni fl-erba' Stati Membri, ibbażat fuq l-analiżi li wettaqna.

Tabella 7 | Taxxa fuq il-landfills u l-inċinerazzjoni

Stat Membru	Obbligatorji bil-liġi	Minn	Żidiet fit-taxxa
Taxxa fuq il-landfills			
Il-Greċja	IVA	2012 Iżda applikata biss mill-2022 'il hawn	It-taxxa hija mistennija li tiżdied gradwalment b'EUR 5 għal kull tunnellata, minn EUR 20 fl-2022 għal EUR 35 fl-2025. Mill-2026, it-taxxa se tvarja minn EUR 35 sa EUR 45 għal kull tunnellata, skont l-għadd ta' ċentri tal-immaniġġjar tal-iskart li joperaw f'kull reġjun. Regoli speċifiċi japplikaw għal reġjuni fejn għad ma hemmx ċentri ta' dan it-tip. Billi l-infrastruttura għat-trattament tal-iskart hija limitata, aktar minn nofs il-muniċipalitajiet Griegi (164) ikkontestaw il-liġi bħala antikostituzzjonali fil-Kunsill tal-Istat. Il-muniċipalitajiet għandhom l-għan li jżommu parti mit-taxxa u jinvestuha f'infrastruttura tal-iskart fir-reġjun tagħhom. Is-sentenza finali kienet għadha pendenti f'Mejju 2025.
Il-Polonja	IVA	2001	Fuq perjodu ta' 24 sena (2001–2025), it-taxxa għal kull tunnellata żdiedet b'madwar 1 500 %, biex laħqet 418 zloty għal kull tunnellata (madwar EUR 97 għal kull tunnellata).
Il-Portugall	IVA	2006	Fuq perjodu ta' 10 snin (2015–2025), it-taxxa żdiedet b'536 % biex laħqet EUR 35 għal kull tunnellata.

[44] Briefing 29/2022.

Stat Membru	Obbligatorji bil-liġi	Minn	Żidiet fit-taxxa
Ir-Rumanija	IVA	2019	Mill-2023 sal-2024, it-taxxa għal kull tunnellata żdiedet b'100 % biex laħqet 160 lei (madwar EUR 32 għal kull tunnellata). Skont l-awtoritajiet nazzjonali, għalkemm l-importazzjoni tal-iskart biex jintrema f'landfill hija pprojbita, it-taxxa baxxa fuq il-landfills tar-Rumanija tikkontribwixxi għall-problema ta' trasferimenti illegali ta' skart minn pajjiżi oħra.
Taxxa fuq l-inċinerazzjoni			
Il-Greċja	Mhux disponibbli	--	Il-Greċja ma għandha l-ebda faċilità ta' inċinerazzjoni.
Il-Polonja	LE	--	Il-Polonja ma għandhiex l-intenzjoni li tintroduċi taxxa fuq l-inċinerazzjoni minkejja r-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni fir-rapport ta' twissija bikrija tal-2023.
Il-Portugall	IVA	2006	It-taxxa żdiedet diversi drabi matul dawn l-aħħar 10 snin.
Ir-Rumanija	Mhux disponibbli	--	Ir-Rumanija ma għandha l-ebda faċilità ta' inċinerazzjoni.

98 Kemm ir-rapporti ta' twissija bikrija speċifiċi għall-pajjiż tal-2023 kif ukoll tal-2018 għall-Polonja u l-Portugall irrakkomandaw ukoll l-implimentazzjoni jew it-tisħiħ tal-iskemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur. Ir-rapport tal-2018 għar-Rumanija rrakkomanda wkoll l-estensjoni tal-iskemi.

99 Skemi bħal dawn jeżistu sa ċertu punt fl-erba' Stati Membri kollha, kif jidher fit-*Tabella 8*. Skont l-iskemi, il-produtturi jenħtieġ li jkopru l-kost sħiħ tal-immaniġġjar tal-iskart, mill-ġbir separat sas-separazzjoni, it-trattament u r-rimi. Madankollu, fil-Polonja u fil-Portugall, fejn l-iskemi huma diġà operazzjonali, it-tariffi mħallsa mill-produtturi bħalissa mhumiex biżżejjed biex ikopru dawn il-kostijiet kollha.

Tabella 8 | Skemi ta' responsabbiltà estiża tal-produttur

Stat Membru	Kummenti
Il-Greċja	Minħabba dewmien fl-implimentazzjoni, l-iskemi għadhom mhumiex kompletament operazzjonali għall-flussi kollha ta' skart, kif mitluba li jkunu skont il-liġi nazzjonali.
Il-Polonja	Fl-2023, il-Kummissjoni bdiet proċedimenti ta' ksur kontra l-Polonja, fost affarijiet oħra, għat-traspożizzjoni inkompleta/skorretta tad-dispożizzjonijiet dwar ir-responsabbiltà estiża tal-produttur. Għalkemm tassew jeżistu xi skemi, it-tariffi mħallsa mhumiex biżżejjed biex ikopru l-kostijiet tal-immaniġġjar tal-iskart.
Il-Portugall	Jeżistu skemi, iżda minkejja żieda fl-2024, it-tariffi mħallsa mill-produtturi ma jkoprux bis-sħiħ l-kostijiet tal-immaniġġjar tal-iskart. Il-Portugall żied il-prezzijiet b'effett minn Jannar 2025. L-effetti ta' din iż-żieda f'termini ta' kopertura tal-kostijiet għad iridu jidhru.
Ir-Rumanija	Jeżistu skemi u l-kuntratti li rajna għal tliet kontej jiddikjaraw li t-tariffi jenħtieġ li jkopru l-kostijiet reali. Ma vvalutajniex l-implimentazzjoni ta' dawn il-kuntratti.

100 Fir-rigward tal-iskemi ta' rifużjoni tad-depożitu, ir-rapporti ta' twissija bikrija speċifiċi għall-pajjiż tal-2023 għall-Polonja u l-Portugall u r-rapporti tal-2018 għall-Portugall u r-Rumanija rrakkomandaw l-introduzzjoni tagħhom. Fir-Rumanija, sistema bħal din ilha stabbilita minn tmiem l-2023, filwaqt li fit-tliet Stati Membri l-oħra, skemi bħal dawn huma mistennija li jibdew fl-2025 (il-Polonja) jew fl-2026 (il-Greċja u l-Portugall).

Il-biċċa l-kbira mill-proġetti li inkludejna fil-kampjun kellhom dewmien u xi wħud esperjenzaw problemi marbuta mal-kostijiet u mal-kapaċità

101 Għall-kampjun tagħna ta' 16-il proġett (l-***Anness I*** (il-***Figura 10***)), ivvalutajna jekk dawn ġewx implimentati tajjeb f'termini ta' żmien u ta' kost, u jekk kellhomx kapaċità ta' trattament xierqa. Fil-każ ta' proġetti tal-landfills, ivvalutajna jekk l-operaturi għamlux dispożizzjonijiet biex ikopru l-kostijiet tal-għeluq u tal-kura ta' wara meħtieġa mid-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills.

102 Il-biċċa l-kbira mill-proġetti (13 minn 16) esperjenzaw dewmien ta' aktar minn 18-il xahar wara d-data tat-tlestija inizjali. Għall-proġetti kollha minbarra erbgħa li eżaminajna, iż-żidiet fil-kostijiet baqgħu taħt l-20 % meta mqabbla mal-kost inizjalment approvat, jew saħansitra naqsu (il-*Figura 11*).

Figura 11 | Dettalji tad-dewmien u ż-żidiet fil-kostijiet

13 minn 16-il proġett raw dewmien sinifikanti

Id-dewmien jikkonċerna proġett wieħed fil-Polonja, u l-proġetti kollha li eżaminajna fil-Portugall, fir-Rumanija u fil-Greċja. Id-dewmien fl-implimentazzjoni varja minn 3 xhur sa 6 snin, u ammonta għal medja ta' 3 snin għal kull proġett. Dawn huma spjegati l-aktar minn waħda jew aktar milli ġejjin: dewmien fil-proċeduri tal-akkwist, kwistjonijiet tekniċi jew avvenimenti mhux previsti, il-pandemija tal-COVID-19, immaniġġjar ħażin tal-proġetti (eż. dewmien fit-tlestija tat-triq ta' aċċess għall-faċilità) u kwistjonijiet ta' għajnuna mill-Istat.

Ħames proġetti żammew iż-żidiet fil-kostijiet taħt l-20 % u seba' proġetti swew inqas milli kien ippjanat inizjalment

Għall-erba' proġetti b'żidiet ta' aktar minn 20 %, dawn iż-żidiet kienu marbuta mal-eżiti tal-proċeduri ta' akkwist, l-estensjoni tal-ambitu tal-proġett u xogħlijiet addizzjonali biex jiġu indirizzati avvenimenti mhux previsti.

Sors: il-QEA.

103 Id-dewmien jista' jkollu impatt fuq l-effettività, kif jidher mill-proġetti Rumeni fil-*Kaxxa 6*. Barra minn hekk, kwalunkwe dewmien fl-implimentazzjoni tal-proġetti jirriskja li jdewwem il-progress fir-rigward tal-miri stabbiliti mid-dritt tal-Unjoni (il-*Figura 2* u l-*Figura 3*).

Kaxxa 6

L-impatt tad-dewmien fl-implimentazzjoni tal-proġetti – erba’ proġetti fir-Rumanija

— L-applikazzjonijiet inizjali għall-proġetti għall-erba’ proġetti li eżaminajna kienu ġew ippreżentati bejn l-2010 u l-2012, jiġifieri aktar minn 10 snin qabel ma ġew iffinalizzati (tliet proġetti) jew saru operazzjonali (proġett wieħed). Ix-xogħlijiet twettqu kif ippjanat inizjalment, jiġifieri b’disinn li kien jirrifletti t-teknoloġija tat-trattament tal-iskart disponibbli dak iż-żmien. Pereżempju, it-trattament mekkaniku kien fil-biċċa l-kbira manwali, bi ftit proċessi awtomatiċi biss. Dan irriżulta f’rati baxxi ta’ rkupru tal-materjali.

— Il-proċeduri mdewma għall-għażla tal-operaturi tal-infrastruttura ħallew il-faċilitajiet u t-tagħmir mhux użat għal snin sħaħ, li jfisser li dawn iddeterjoraw (tliet proġetti). Għar-raba’ proġett, li kien għadu mhux operazzjonali, il-benefiċjarju ffirma kuntratt ta’ manutenzjoni biex jipprevieni d-deterjorament.

— Dewmien fi proġett wieħed wassal għall-għeluq ta’ landfills mhux konformi, minkejja li landfill ġdida li kienet tabilħaqq konformi mad-Direttiva dwar ir-rimi ta’ skart f’Landfills kienet għadha mhix lesta. Biex jimmaniġġjaw l-iskart, l-awtoritajiet lokali fetħu landfill temporanja li ntużat sal-2020. F’Mejju 2024, 300 tunnellata ta’ skart muniċipali mhux ittrattat kienu għadhom fis-sit temporanju, kif wieħed jista’ jara fir-ritratt ta’ hawn taħt.

Sors: il-QEA (ritratt meħud f’Mejju 2024).

104 Minn 16-il proġett, 2 kienu għadhom ma bdewx joperaw fi tmiem l-2024, minkejja li x-xogħlijiet għat-tnejn li huma kienu diġà ilhom li tlestew diversi snin qabel. F'każ minnhom, l-iskart ma kienx qed jinġabar qabel ma nxtraw vetturi għall-ġbir tal-iskart, filwaqt li fil-każ l-ieħor, il-kuntratt mal-operatur futur kien għadu ma ġiex iffirmat. Proġett ieħor kien operazzjonali biss parzjalment: l-infrastruttura tat-trattament kienet qed tintuża, iżda kuntratt għall-ġbir u t-trasport tal-iskart f'waħda mill-erba' żoni tal-proġett kien għadu ma ġiex iffirmat.

105 F'termini ta' kapaċità, stajna nanalizzaw 10 minn 16-il proġett billi 2 kienu għadhom mhux operazzjonali, 2 oħra kienu bdew joperaw biss ftit qabel iż-żjara tagħna, u 2 oħra kienu ta' tip fejn il-kapaċità ma kinitx rilevanti. Sibna li:

- tliet proġetti operaw sinifikattivament taħt il-kapaċità ddikjarata tagħhom (li tvarja minn 38 % sa 54 %), mill-inqas għal ċertu perjodu ta' żmien. Ir-raġunijiet għal dan kienu problemi tekniċi, jew volumi aktar baxxi milli mistenni ta' skart miġbur separatament li għandu jiġi ttrattat;
- żewġ proġetti ma kellhomx kapaċità suffiċjenti, minħabba li l-kwantità ta' skart li kellu jiġi ttrattat ġiet stmata b'mod insuffiċjenti. Pereżempju, f'każ wieħed, il-ġbir separat żdied sinifikattivament b'riżultat ta' kampanji ta' sensibilizzazzjoni.

106 L-impatt potenzjali fuq l-ambjent tal-operat ta' siti ta' landfills mhuwiex limitat għall-perjodu operazzjonali tal-infrastruttura, billi l-infiltrazzjonijiet ta' lissija potenzjali u l-emissjonijiet ta' gass mil-landfill ikomplu għal għexieren ta' snin wara li r-rimi tal-iskart ikun intemm. Għal din ir-raġuni, id-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills tirrikjedi li jitwarrbu ammonti biex ikopru l-kostijiet tal-għeluq u tal-kura ta' wara għal perjodu ta' mill-inqas 30 sena. Dan jista', pereżempju, jieħu l-forma ta' garanzija finanzjarja.

107 Sibna li l-liġijiet nazzjonali fl-erba' Stati Membri kollha jirrikjedu tali provvedimenti, u f'każ wieħed (il-Portugall) l-ammont huwa speċifikat ukoll. Għat-tmien proġetti fil-kampjun tagħna li kienu jinkludu investimenti għal sit ta' landfill, sibna li l-provvedimenti kienu suffiċjenti f'ħames każijiet meta mqabbla mal-ammonti stabbiliti fi studju ddedikat (it-*Tabella 9*).

Tabella 9 | Provvedimenti għall-għeluq u l-kura ta' wara tas-siti ta' landfills

Stat Membru	Rekwiżit fil-liġi nazzjonali	Bażi biex jiġi stabbilit l-ammont (skont il-liġi)	Il-provvedimenti fil-kontijiet finanzjarji huma biżżejjed?
Il-Greċja	IVA	Studju	Biżżejjed f'żewġ proġetti minn erbgħa.
Il-Polonja	IVA	Mhux indikat, iżda hemm obbligu legali li l-ammont jenħtieġ li jkun biżżejjed biex ikopri l-kostijiet	Ma hemm l-ebda investiment fil-landfills inkluż fil-kampjun tagħna.
Il-Portugall	IVA	20 % tal-investiment totali fil-landfills	Ma hemm l-ebda investiment fil-landfills inkluż fil-kampjun tagħna.
Ir-Rumanija	IVA	Studju	Biżżejjed fi tliet proġetti minn erbgħa.

Dan ir-rapport ġie adottat mill-Awla II, immexxija mis-Sra Annemie Turtelboom, Membru tal-Qorti tal-Awdituri, fil-Lussemburgu fil-laqgħa tagħha tal-15 ta' Ottubru 2025.

Għall-Qorti tal-Awdituri

Tony Murphy

Il-President

Annessi

Anness I – Dwar l-awditu

Spjegazzjoni tal-iskart muniċipali

01 L-iskart muniċipali jirreferi għall-iskart li jinġabar mill-awtoritajiet muniċipali jew f'isimhom u li jiġi pproċessat u li jintrema permezz ta' sistemi ta' mmaniġġjar tal-iskart[1]. Dan jinkludi kemm skart imħallat kif ukoll skart miġbur separatament (bħall-ħġieġ jew il-karti) li joriġina minn unitajiet domestiċi, kif ukoll skart minn sorsi oħra bħal uffiċċji, ħwienet u istituzzjonijiet pubbliċi, dment li l-iskart ikollu karatteristiċi u kompożizzjoni simili għal dak miġbur mill-unitajiet domestiċi[2].

02 Fl-2023, l-iskart muniċipali fl-UE laħaq il-511 kg *per capita* iżda s-sitwazzjoni tvarja sinifikattivament skont l-Istat Membru u tvarja minn madwar 800 kg għal madwar 300 kg *per capita*, kif jidher fil-***Figura 1***. Fatturi li jispjegaw id-differenzi huma pereżempju l-ġid ekonomiku u l-grad ta' urbanizzazzjoni b'dipendenza akbar fuq prodotti ppakkjati u ta' konvenjenza.

[1] L-Eurostat, Glossary – Municipal waste.

[2] Id-Direttiva 2008/98/KE, l-Artikolu 3(2b).

Figura 1 | Skart muniċipali ġġenerat fl-2023 (f'kg/*capita*)

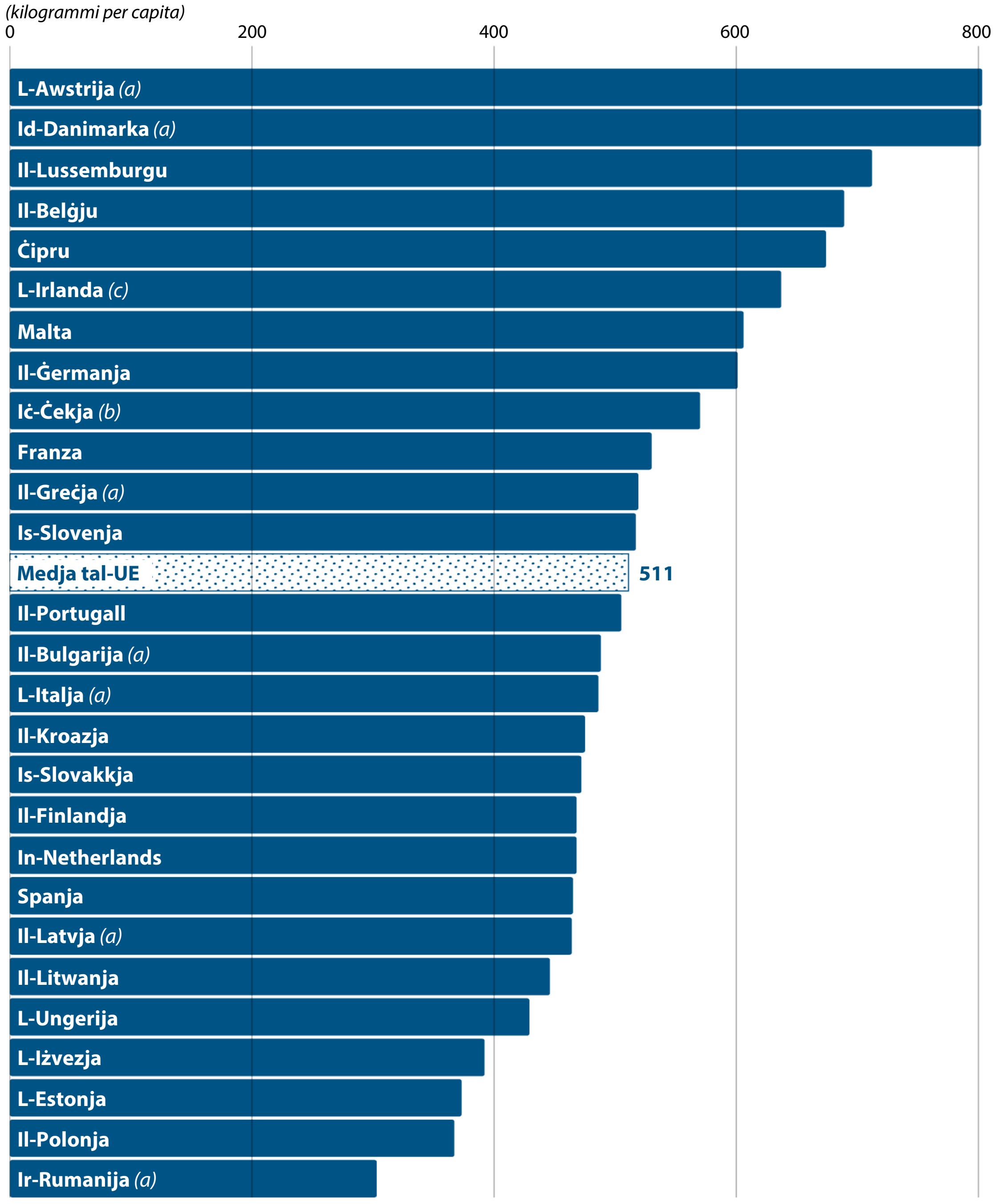

a: Data tal-2022; b: Data tal-2021; c: Data tal-2020

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* env_wasmun tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

03 It-trattament tal-iskart jinkludi operazzjonijiet bħall-kompostjar tal-bijoskart, ir-riċiklaġġ, l-inċinerazzjoni u r-rimi f'landfills. Il-proċess tal-immaniġġjar tal-iskart jidher fil-*Figura 2*.

Figura 2 | Il-proċess tal-immaniġġjar tal-iskart

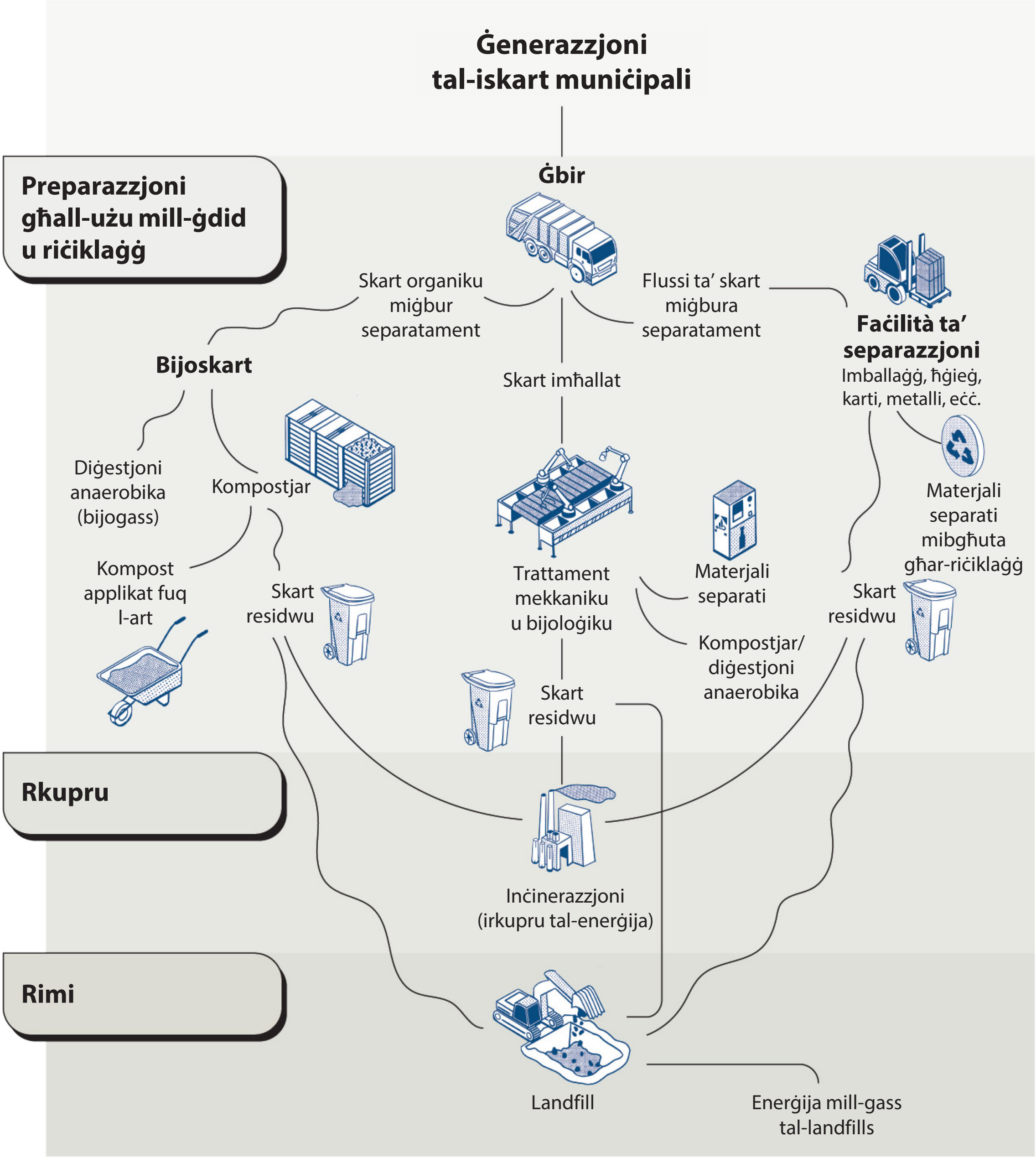

Sors: il-QEA.

04 Fl-2008, id-dritt tal-UE adotta piramida ta' ġerarkija tal-iskart f'ħames livelli fejn tingħata prijorità lill-prevenzjoni tal-iskart u r-rimi f'landfills huwa l-inqas għażla ppreferuta (il-*Figura 3*).

Figura 3 | Il-ġerarkija tal-iskart

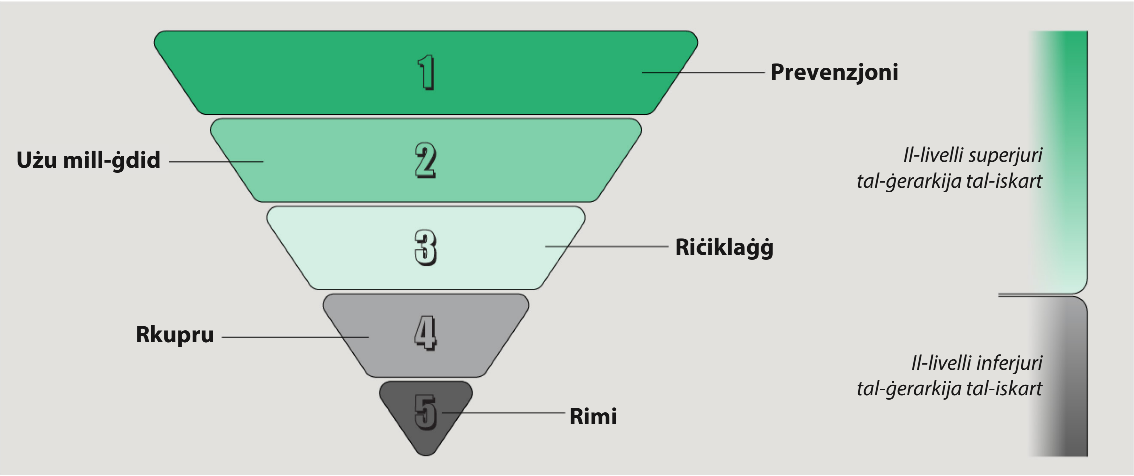

Sors: il-QEA, abbażi tad-Direttiva dwar l-Iskart.

05 Il-*Figura 4* turi s-sehem tad-diversi metodi ta' trattament skont l-Istat Membru. Hemm differenzi sinifikanti bejn l-Istati Membri, b'xi wħud jużaw ir-rimi f'landfills għal aktar minn 70 % tal-iskart u oħrajn jinċineraw aktar minn 50 %.

Figura 4 | Skart muniċipali *per capita* u metodi ta' trattament (2023, f'kg)

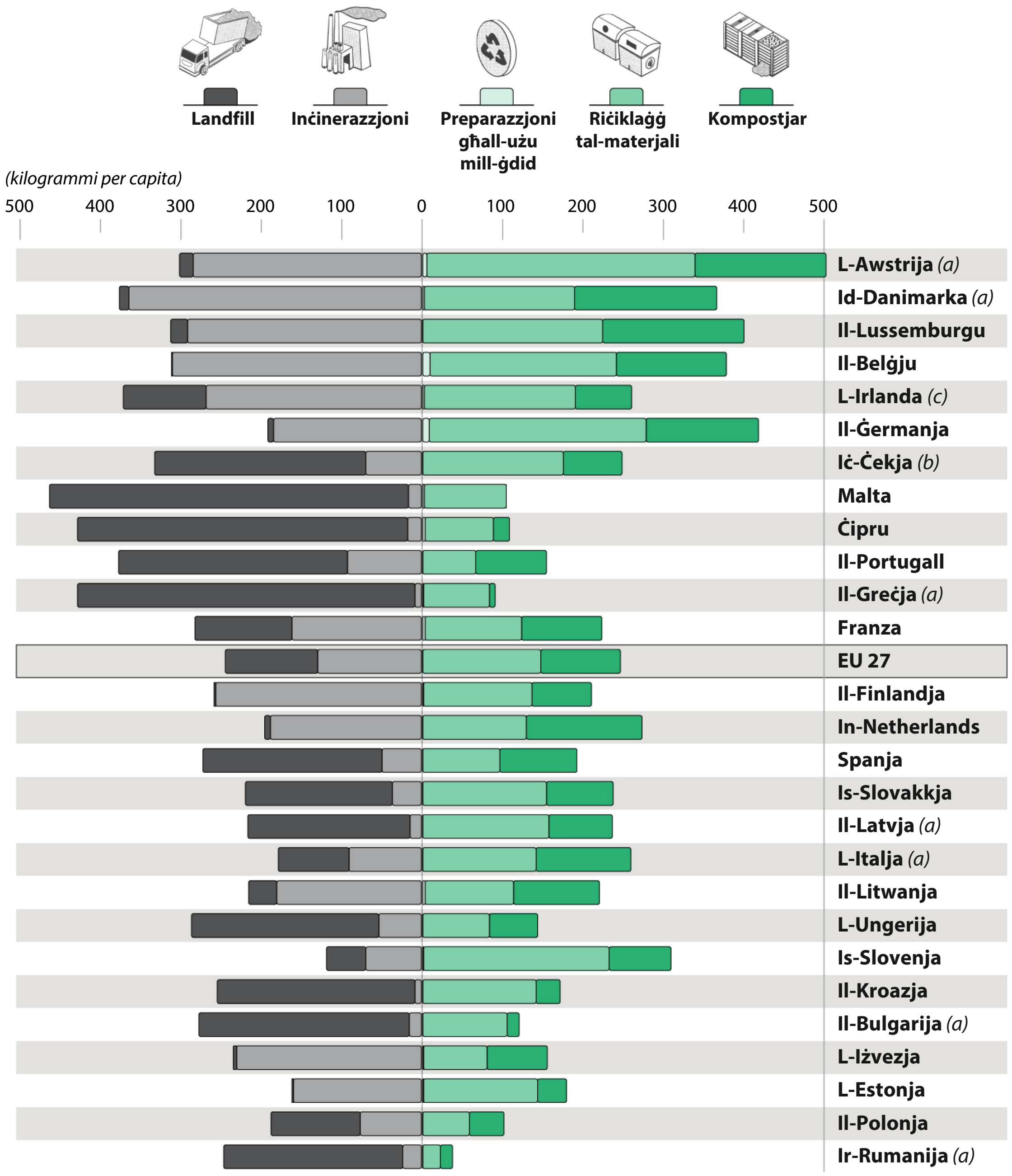

a: Data tal-2022; b: Data tal-2021; c: Data tal-2020

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* env_wasmun tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

06 Il-*Figura 5* turi s-sehem bejn il-livelli inferjuri u superjuri tal-ġerarkija tal-iskart. Dawk minn ta' quddiem fir-riċiklaġġ u l-kompostjar (aktar minn 60 % tal-iskart muniċipali) huma s-Slovenja, il-Ġermanja u l-Awstrija.

Figura 5 | Sehem ta' skart ittrattat fil-livelli inferjuri u superjuri tal-ġerarkija tal-iskart (2023, f'%)

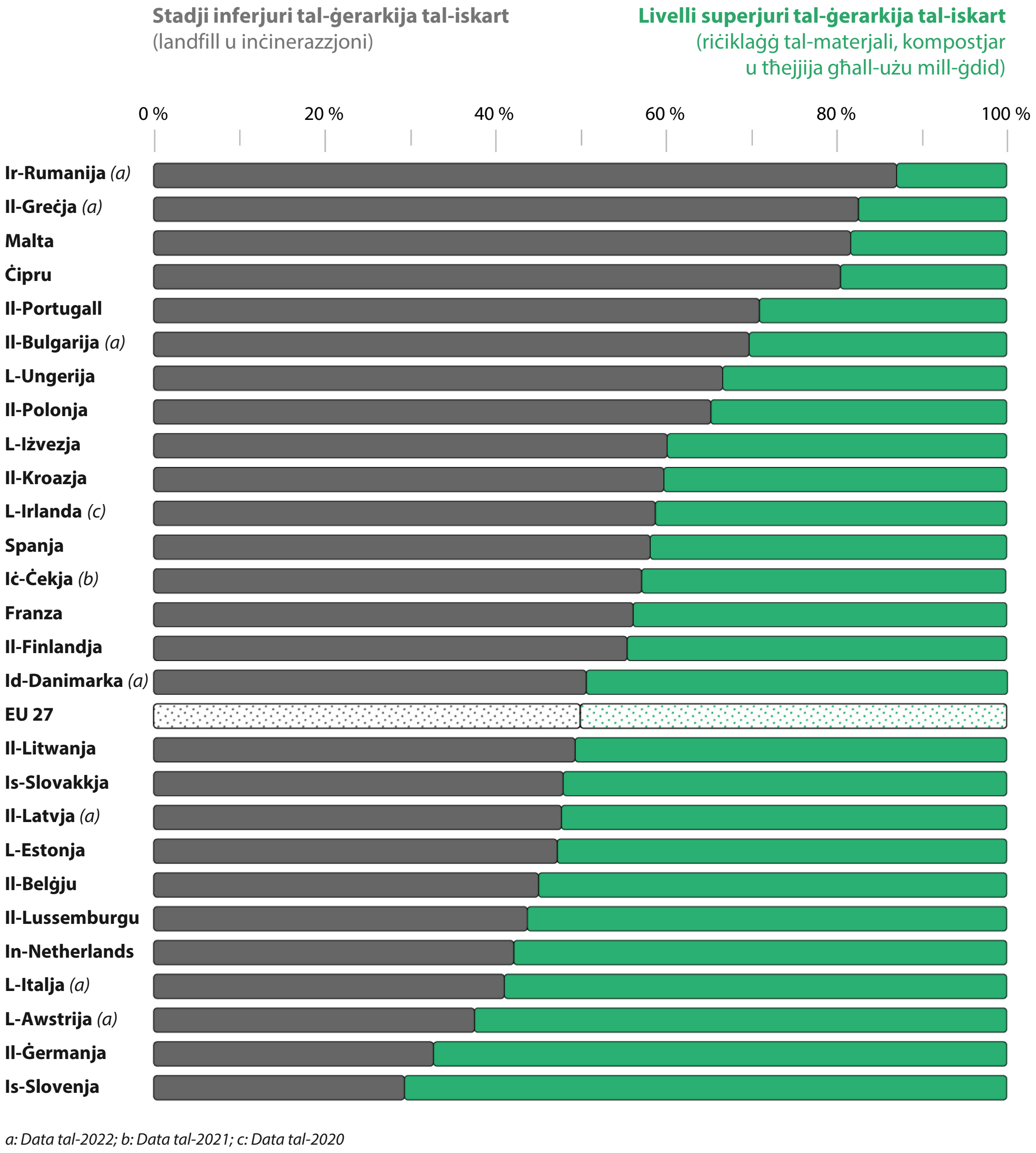

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* env_wasmun tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

Qafas regolatorju tal-UE

07 Il-qafas tal-UE għall-immaniġġjar tal-iskart ġie stabbilit fl-1975 mid-Direttiva dwar l-Iskart, abbażi tal-Artikoli 100 u 235 tat-Trattat ta’ Ruma. Minn dak iż-żmien ’il hawn, l-atti legali kienu qed iħeġġu lill-Istati Membri biex jipprevienu, jirriċiklaw u jipproċessaw l-iskart bl-għan li jiġu rkuprati l-materjali u l-enerġija, u jiġu implimentati proċessi għall-użu mill-ġdid tal-iskart.

08 Sal-lum, il-leġiżlazzjoni prinċipali tal-UE rilevanti għall-iskart muniċipali (il-***Figura 6***) tinkludi tliet direttivi, li kollha kemm huma ġew emendati diversi drabi: id-Direttiva Qafas dwar l-Iskart (“id-Direttiva dwar l-Iskart”), id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ (“id-Direttiva dwar l-Imballaġġ”) u d-Direttiva dwar ir-rimi ta’ skart f’Landfills. Fl-2025, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ tħassret bir-Regolament dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ (“ir-Regolament dwar l-Imballaġġ”), filwaqt li ġiet adottata emenda ulterjuri tad-Direttiva dwar l-Iskart.

Figura 6 | Atti legali

Id-Direttiva Qafas dwar l-Iskart

Id-Direttiva 2008/98/KE, kif emendata fl-2014, fl-2015, fl-2017 fl-2018 u fl-2025

Tistabbilixxi miżuri għall-protezzjoni tal-ambjent u s-saħħa tal-bniedem permezz tal-prevenzjoni jew it-tnaqqis tal-impatti negattivi tal-ġenerazzjoni u l-immaniġġjar tal-iskart.
Introduċiet il-ġerarkija tal-iskart.
Tistabbilixxi miri li għandhom jintlaħqu mill-Istati Membri.

Id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ

Id-Direttiva 94/62/KE, kif emendata fl-2003, fl-2004, fl-2005, fl-2009, fl-2013, fl-2015 u fl-2018

Tistabbilixxi miżuri li għandhom l-għan primarju li jipprevienu l-produzzjoni tal-iskart mill-imballaġġ u, bħala prinċipji fundamentali addizzjonali, l-użu mill-ġdid tal-imballaġġ, ir-riċiklaġġ u forom oħra tal-irkupru tal-iskart mill-imballaġġ, li l-għan tagħhom huwa li jitnaqqas ir-rimi finali ta' dan l-iskart sabiex ikun hemm kontribut għat-tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari.
Tistabbilixxi miri li għandhom jintlaħqu mill-Istati Membri.

Ir-Regolament dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ

Ir-Regolament (UE) 2025/40, li jħassar id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u l-Iskart mill-Imballaġġ

Jistabbilixxi rekwiżiti għaċ-ċiklu tal-ħajja kollu tal-imballaġġ fir-rigward tas-sostenibbiltà ambjentali u t-tikkettar, li jippermetti t-tqegħid tiegħu fis-suq. Jistabbilixxi wkoll rekwiżiti għar-responsabbiltà estiża tal-produttur u l-prevenzjoni tal-iskart mill-imballaġġ, bħat-tnaqqis ta' imballaġġ mhux meħtieġ u l-użu mill-ġdid jew il-mili mill-ġdid tal-imballaġġ, kif ukoll il-ġbir u t-trattament — inkluż ir-riċiklaġġ — tal-iskart mill-imballaġġ.
Tistabbilixxi miri li għandhom jintlaħqu mill-Istati Membri.

Id-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills

Id-Direttiva 1999/31/KE kif emendata fl-2018

Għandha l-għan li tara li żgur ikun hemm tnaqqis progressiv fl-użu tal-landfills, b'mod partikolari għal skart li huwa adatt għar-riċiklaġġ jew irkupru ieħor. Barra minn hekk, permezz ta' rekwiżiti operattivi u tekniċi stretti għall-iskart u għal-landfills, tipprevedi miżuri, proċeduri u gwida biex tipprevjeni jew tnaqqas l-effetti negattivi fuq l-ambjent, b'mod partikolari t-tniġġis tal-ilma tal-wiċċ, tal-ilma ta' taħt l-art, tal-ħamrija u tal-arja, u l-effetti fuq l-ambjent globali, inkluż l-effett serra, kif ukoll kwalunkwe riskju li jirriżulta għas-saħħa tal-bniedem, mill-iskart li jitqiegħed f'landfill, matul iċ-ċiklu tal-ħajja kollu tal-landfill.
Tistabbilixxi miri li għandhom jintlaħqu mill-Istati Membri.

Sors: il-QEA.

Rwoli u responsabbiltajiet

09 Ir-rwoli u r-responsabbiltajiet tal-Kummissjoni u tal-Istati Membri huma elenkati fil-*Figura 7*.

Figura 7 | Rwoli u responsabbiltajiet

Il-Kummissjoni

Id-Direttorat Ġenerali (DĠ) ENV huwa responsabbli għall-politika dwar l-ambjent, li tinkludi l-iskart. Id-DĠ REGIO huwa responsabbli għall-politika ta' koeżjoni li fil-qafas tagħha jingħata finanzjament sinifikanti lill-Istati Membri għall-implimentazzjoni ta' proġetti marbuta mal-iskart. Id-DĠ ECFIN u l-SG RECOVER (task force taħt is-Segretarjat Ġenerali) huma responsabbli għall-implimentazzjoni tal-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.

L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent (EEA) hija aġenzija tal-Unjoni Ewropea u tipprovdi għarfien dwar l-istat tal-ambjent Ewropew, inkluż l-iskart. Din toħroġ rapporti u data, pereżempju dwar il-progress tal-Istati Membri lejn l-ilħuq tal-miri tal-iskart.

Stati Membri

- Jiddeċiedu dwar il-politika nazzjonali dwar l-iskart muniċipali. L-implimentazzjoni tal-politika dwar l-immaniġġjar tal-iskart (inklużi l-ġbir, it-trattament u r-rimi tal-iskart) tiġi ġeneralment iddelegata lill-awtoritajiet reġjonali u/jew dawk lokali (jiġifieri l-muniċipalitajiet).
- Jippreparaw pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart u programmi għall-prevenzjoni tal-iskart.
- Jiddeċiedu dwar il-livell ta' appoġġ pubbliku tagħhom.
- Jimplimentaw xi wħud mill-fondi tal-UE (bħal dawk fil-qafas tal-politika ta' koeżjoni).

Sors: il-QEA.

Is-sorsi prinċipali ta' finanzjament mill-UE

10 Is-sorsi prinċipali ta' finanzjament mill-UE għall-proġetti tal-iskart muniċipali huma l-fondi implimentati taħt il-politika ta' koeżjoni u l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (il-*Figura 8*). Dawn huma mmaniġġjati minn direttorati ġenerali (DĠ) differenti tal-Kummissjoni, u jinvolvu modi differenti ta' ġestjoni.

Figura 8 | Programmi ta' finanzjament tal-UE – investimenti fl-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

allokati · minfuqa

Programmi ta' finanzjament	Fondi tal-UE (*f'miljun EUR*)	Perjodu	Direttorati Ġenerali
ĠESTJONI KONDIVIŻA			
Fondi fil-qafas tal-politika ta' koeżjoni			
Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali	2 209 (allokati)	2021 - 2027	DĠ REGIO
Fond ta' Koeżjoni	1 481 (allokati)	2021 - 2027	DĠ REGIO
Fond għal Tranżizzjoni Ġusta	30 (allokati)	2021 - 2027	DĠ REGIO

115-il programm fi 19-il Stat Membru u fil-qafas tal-kooperazzjoni interreġjonali

L-ogħla allokazzjonijiet għal proġetti relatati mal-iskart: il-Greċja (EUR 719-il miljun), l-Italja (EUR 426 miljun), il-Polonja (EUR 372 miljun), il-Portugall (EUR 345 miljun)

Programmi ta' finanzjament	Fondi tal-UE (*f'miljun EUR*)	Perjodu	Direttorati Ġenerali
Fondi fil-qafas tal-politika ta' koeżjoni			
Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali	607 (minfuqa)	2014 - 2020	DĠ REGIO
Fond ta' Koeżjoni	2 636 (minfuqa)	2014 - 2020	DĠ REGIO

77 programm fi 18-il Stat Membru u fil-qafas ta' kooperazzjoni interreġjonali

L-ogħla nfiq għal proġetti relatati mal-iskart: il-Polonja (EUR 587 miljun), il-Greċja (EUR 378 miljun), iċ-Ċekja (EUR 335 miljun), il-Portugall (EUR 324 miljun)

Programmi ta' finanzjament	Fondi tal-UE (*f'miljun EUR*)	Perjodu	Direttorati Ġenerali
ĠESTJONI DIRETTA			
Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza	*Total:* 9 883 (allokati)	2020 - 2026	SĠ RECOVER DĠ ECFIN

li minnhom:

Spanja: 4 950 · *L-Italja:* 2 110 · *Ir-Rumanija:* 1 114 · *Il-Greċja:* 801

B'kollox, fil-pjanijiet nazzjonali tagħhom għall-irkupru u r-reżiljenza, 11-il Stat Membru ppjanaw investimenti u 14 ippjanaw riformi rigward l-immaniġġjar tal-iskart, inkluż l-iskart domestiku, kummerċjali u industrijali (kodiċijiet ta' intervent 042, 044 u 044bis). Madankollu, investimenti simili għandhom mnejn jiġu rrappurtati wkoll taħt kodiċijiet oħra.

- *Kostijiet għall-investimenti: Spanja (EUR 4 950 miljun), l-Italja (EUR 2 110 miljun), ir-Rumanija (EUR 1 114-il miljun), il-Greċja (EUR 801 miljun), l-Awstrija (EUR 300 miljun), Franza (EUR 245 miljun), il-Kroazja (EUR 189 miljun), il-Belġju (EUR 80 miljun), l-Ungerija (EUR 60 miljun), il-Portugall (EUR 30 miljun) u Ċipru (EUR 3 miljun).*
- *Riformi mingħajr kostijiet stmati: iċ-Ċekja, il-Greċja, Spanja, Franza, il-Kroazja, l-Italja, Ċipru, il-Litwanja, l-Ungerija, Malta, l-Awstrija, il-Portugall, ir-Rumanija u l-Finlandja.*

Sors: il-QEA, abbażi tal-Pjattaforma ta' *data* miftuħa dwar il-koeżjoni (aġġornament tal-5 ta' April 2024 għall-perjodu 2014–2020 u aġġornament tal-10 ta' April 2025 għall-perjodu 2021–2027), u l-bażijiet ta' *data* tal-Kummissjoni għall-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.

Ambitu u approċċ tal-awditjar

11 Dan ir-rapport jivvaluta l-azzjoni meħuda mill-Kummissjoni u mill-Istati Membri biex jintlaħqu l-objettivi tal-UE għall-iskart muniċipali. Għal dan il-fini, ivvalutajna kemm:

— l-inizjattivi legali u l-infurzar imwettqa mill-Kummissjoni kienu adatti għall-iskop tagħhom;

— l-erba' Stati Membri li inkludejna fil-kampjun għamlu progress tajjeb fl-ilħuq tal-miri u l-objettivi tal-UE għall-iskart;

— il-proġetti kofinanzjati mill-fondi tal-UE ġew implimentati tajjeb f'termini ta' żmien, kost u kapaċità.

12 L-awditu li wettaqna kopra l-iskart muniċipali kif irregolat mid-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ, id-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills u r-Regolament dwar l-Imballaġġ. Ma analizzajniex flussi ta' skart muniċipali li għalihom ma hemm l-ebda mira (eż. skart goff) jew flussi ta' skart irregolati minn atti legali oħra (eż. tagħmir elettriku u elettroniku u vetturi li ma għadhomx jintużaw). Barra minn hekk, eskludejna ż-żewġ aspetti li ġejjin mill-ambitu tagħna: (i) l-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet tal-iskart; u (ii) l-affidabbiltà tad-*data* dwar l-iskart irrappurtata lill-Eurostat. L-awditu li wettaqna kopra l-perjodu mill-2014 sa tmiem l-2024.

13 Analizzajna evidenza minn firxa ta' sorsi, kif elenkati fil-*Figura 9*.

Figura 9 | Sorsi ta' evidenza

Dokumenti

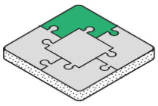

Dokumenti ta' politika tal-UE dwar l-iskart, il-qafas regolatorju, dokumentazzjoni nazzjonali dwar l-iskart, u rapporti u studji ppubblikati mill-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent (EEA), korpi ta' riċerka, assoċjazzjonijiet u akkademiċi.

Data

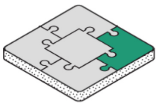

Data minn sorsi differenti, prinċipalment mill-Kummissjoni, l-Eurostat, l-EEA, il-Pjattaforma tad-Data Miftuħa dwar il-Koeżjoni, u l-awtoritajiet nazzjonali. Pereżempju, l-istatistika tal-iskart irrappurtata mill-Istati Membri jew id-*data* dwar il-proġetti.

Żjarat tal-awditjar f'erba' Stati Membri

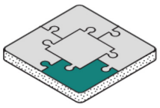

Għal kampjun ta' erba' Stati Membri (il-Greċja, il-Polonja, il-Portugall u r-Rumanija) eżaminajna: il-pjanijiet nazzjonali għall-immaniġġjar tal-iskart, id-dokumenti leġiżlattivi u ta' politika, l-appoġġ għall-finanzjament, il-pjanijiet ta' implimentazzjoni, eċċ.

Għażilna b'mod ġudizzjarju Stati Membri mill-popolazzjoni ta' dawk li kienu f'riskju li ma jilħqux il-miri tal-UE għall-iskart muniċipali u mill-imballaġġ. L-għażla tagħna kienet ibbażata fuq il-materjalità u l-kopertura ġeografika. L-infiq ta' dawn l-erba' Stati Membri jirrappreżenta 47 % tal-infiq totali fuq proġetti tal-iskart fil-qafas tal-politika ta' koeżjoni fil-perjodu 2014 - 2020.

16-il proġett

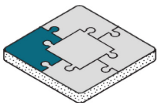

Għal kampjun ta' 16-il proġett (fl-istess erba' Stati Membri), eżaminajna applikazzjonijiet għal proġetti, approvazzjonijiet ta' għotjiet, rapporti ta' tlestija dwar il-bini ta' faċilitajiet, permessi, attivitajiet ta' sensibilizzazzjoni, u l-materjal kollu meħtieġ biex jiġi stabbilit il-livell ta' applikazzjoni tal-prinċipju ta' min iniġġes iħallas fil-muniċipalitajiet inklużi fil-kampjun.

Għażilna b'mod ġudizzjarju proġetti kofinanzjati fil-qafas tal-politika ta' koeżjoni matul il-perjodu 2014 - 2020 fl-erba' Stati Membri. Għażilna proġetti mill-popolazzjoni ta' proġetti li għalihom konna rċevejna informazzjoni li tikkonferma li dawn kienu operazzjonali. Inkludejna biss proġetti li kienu rċevew finanzjament mill-UE ta' aktar minn EUR 1 000 000.

Intervisti

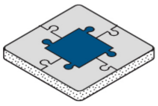

Intervisti ma' persunal mid-direttorati ġenerali tal-Kummissjoni, u l-EEA, u rappreżentanti mill-ministeri, l-aġenziji nazzjonali tal-iskart, il-benefiċjarji tal-finanzjament mill-UE, u l-awtoritajiet reġjonali u lokali.
Laqgħat ta' informazzjoni mal-awtoritajiet f'żewġ Stati Membri (il-Belġju u l-Italja).
Intervisti ma' assoċjazzjonijiet attivi fl-iskart fil-livell tal-UE u dak nazzjonali.

Sors: il-QEA.

14 Il-*Figura 10* turi l-post tal-proġetti eżaminati u t-tip ta' investiment.

Figura 10 | Post u tip ta' proġetti eżaminati

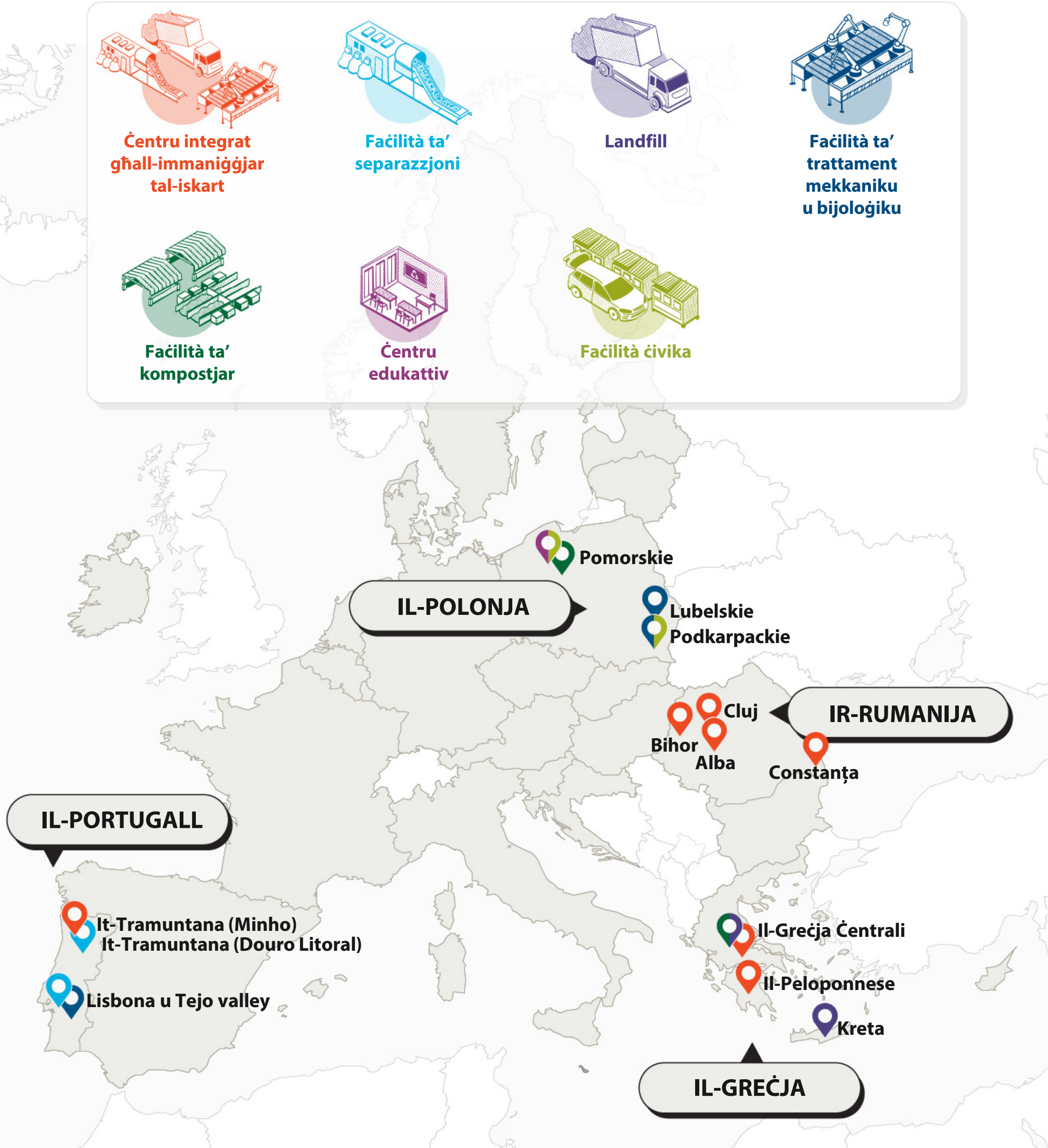

Nota: iċ-ċentri integrati għall-immaniġġjar tal-iskart jinkludu landfills, faċilitajiet ta' separazzjoni, faċilitajiet ta' trattament mekkaniku u bijoloġiku, u faċilitajiet ta' kompostjar.

Sors: il-QEA.

15 Dan ir-rapport huwa parti minn sensiela ta' pubblikazzjonijiet li ħriġna dwar aspetti varji tal-iskart u ċ-ċirkolarità. Dawn jinkludu r-Rapport Speċjali 16/2024 dwar id-dħul il-ġdid tal-UE bbażat fuq l-iskart mhux riċiklat mill-imballaġġ tal-plastik, ir-Rapport Speċjali 17/2023 dwar l-ekonomija ċirkolari, ir-Rapport Analitiku 2/2023 dwar l-iskart perikoluż, u r-Rapport Analitiku 4/2020 dwar l-iskart tal-plastik.

16 Iddeċidejna li nwettqu dan l-awditu biex nipprovdu għarfien siewi li jista' jikkontribwixxi għar-reviżjoni li jmiss ta' ċerti miri min-naħa tal-Kummissjoni. Skont id-direttivi (id-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills) u r-Regolament dwar l-Imballaġġ, dawn ir-rieżamijiet huma mistennija fl-2024, fl-2028 u fl-2032, skont il-miri. Ix-xogħol ta' rieżami tal-Kummissjoni mistenni fl-2024 (il-mira tal-landfills) kien għadu għaddej fiż-żmien meta ġie abbozzat dan ir-rapport.

Anness II – Il-progress tal-Istati Membri lejn it-tliet miri prinċipali tal-iskart muniċipali

01 Bl-użu tal-bażijiet ta' *data* tal-Eurostat, analizzajna l-progress tal-Istati Membri għat-tliet miri prinċipali tal-iskart muniċipali:

— "skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat", mill-2010 sal-2023 (il-***Figura 1***);

— "skart mill-imballaġġ ippreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat", mill-2010 sal-2022 (il-***Figura 2***); u

— "rimi f'landfills bħala % tal-iskart muniċipali kollu ġġenerat", mill-2010 sal-2023 (il-***Figura 3***).

Użajna d-*data* li l-Eurostat jirċievi mir-rappurtar volontarju mwettaq mill-Istati Membri, billi dan jippermetti li naraw il-progress li sar maż-żmien. Din id-*data* tista' tkun differenti mid-*data* li l-Istati Membri jirrappurtaw f'konformità mad-deċiżjonijiet ta' implimentazzjoni rilevanti tal-Kummissjoni relatati mar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali u tal-iskart tal-landfill, u li l-Kummissjoni tuża biex tivvaluta l-ilħuq tal-miri (l-***Anness III***).

Figura 1 | Il-progress tal-Istati Membri lejn il-mira ta' "skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat", mill-2010 sal-2023

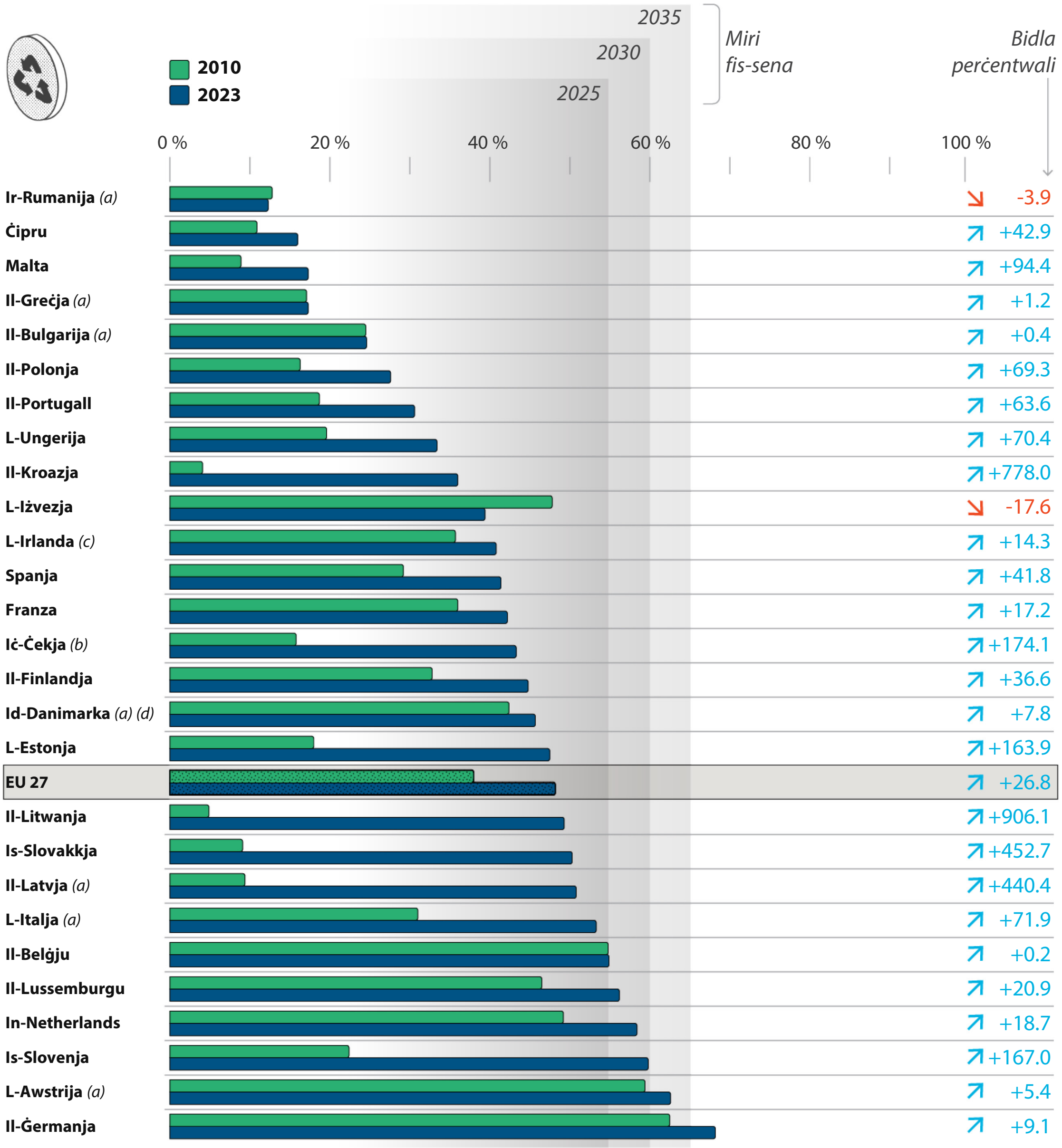

a: Data tal-2022; b: Data tal-2021; c: Data tal-2020; d: Data tal-2011

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* sdg_11_60 tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

Figura 2 | Il-progress tal-Istati Membri lejn il-mira ta' "skart mill-imballaġġ riċiklat", mill-2010 sal-2022

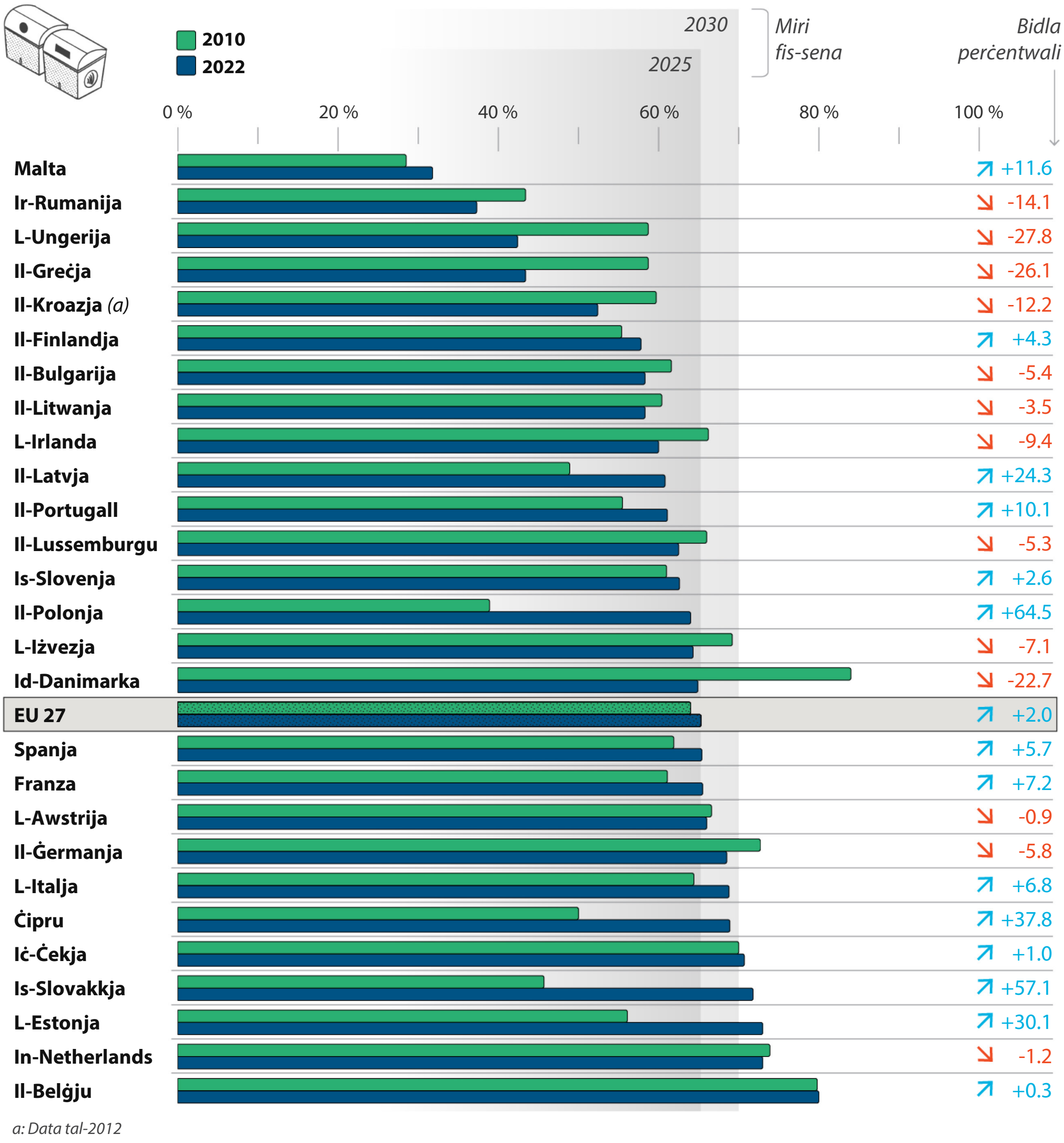

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* env_waspac tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

Figura 3 | Il-progress tal-Istati Membri lejn il-mira ta' "landfill, bħala % tal-iskart muniċipali kollu ġġenerat", mill-2010 sal-2023

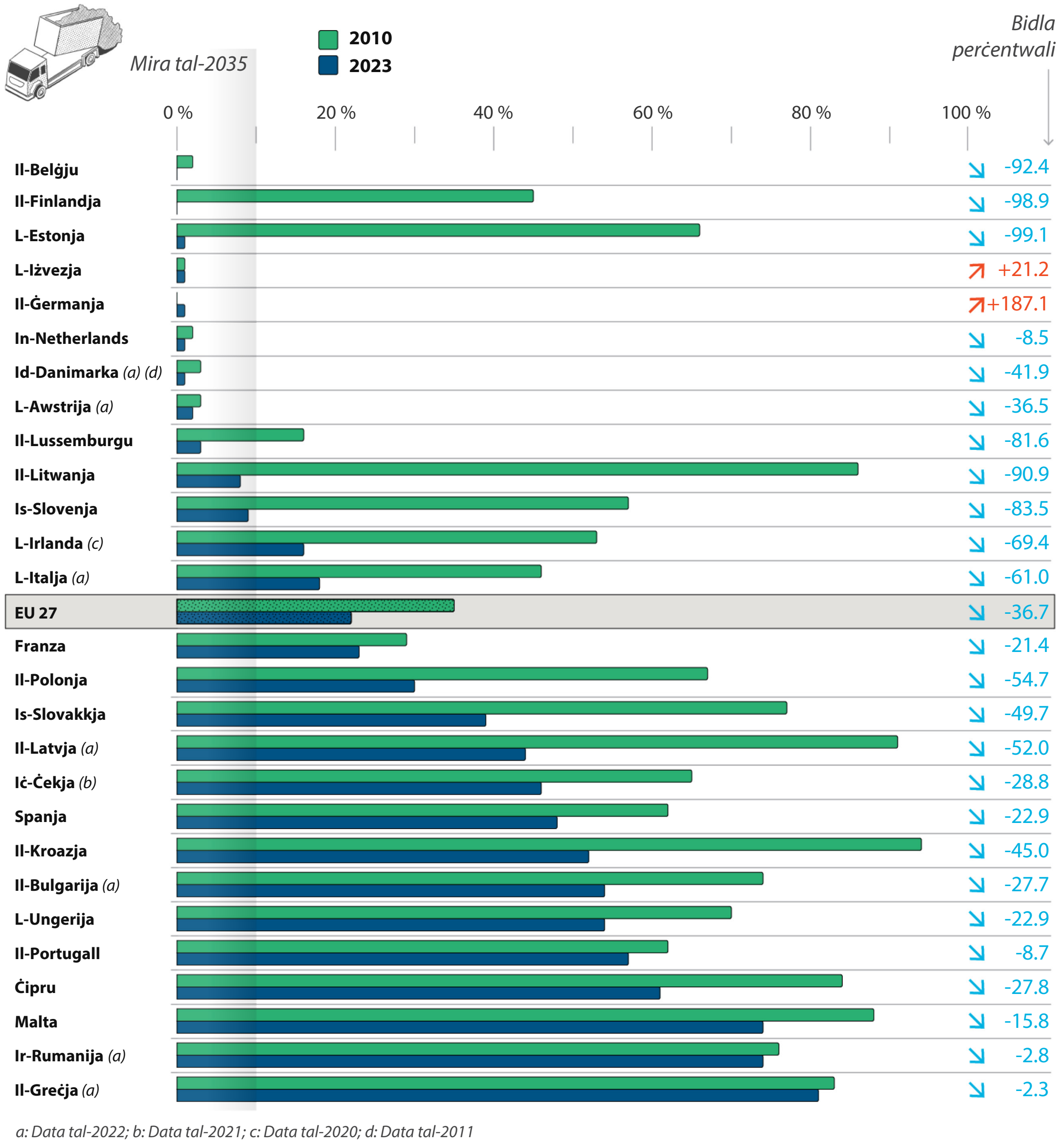

Sors: il-QEA, abbażi tas-sett tad-*data* env_wasmun tal-Eurostat, estratt fit-2 ta' Ottubru 2025.

Anness III – Kumparabbiltà tad-*data* relatata mal-iskart

01 L-Istati Membri jipprovdu *data* bbażata fuq testi legali varji tal-UE. It-testi legali rilevanti għad-*data* msemmija f'dan ir-rapport huma d-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ, id-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills u d-Deċiżjonijiet ta' Implimentazzjoni rilevanti tal-Kummissjoni[1] kif ukoll ir-Regolament dwar l-Istatistika tal-Iskart. Barra minn hekk, mis-snin tmenin, l-Istati Membri rrappurtaw b'mod volontarju *data* bbażata fuq kwestjonarju konġunt żviluppat mill-Eurostat u mill-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi (OECD). Dan jirriżulta f'settijiet tad-*data* differenti għal indikaturi bħall-iskart muniċipali ġġenerat, l-iskart muniċipali mormi f'landfills u l-iskart muniċipali riċiklat. Ir-rappurtar skont id-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills huwa mistenni 18-il xahar wara s-sena ta' referenza, filwaqt li r-rappurtar volontarju jseħħ qabel.

02 L-ewwel fattur li jaffettwa l-kumparabbiltà tar-riżultati rrappurtati tal-2020 għall-mira ta' "skart muniċipali ppreparat għal użu mill-ġdid u riċiklat" fl-Istati Membri kollha kien il-flessibbiltà li l-Istati Membri ngħataw biex jagħżlu l-**metodu ta' kalkolu**. L-Istati Membri setgħu jagħżlu bejn erba' metodi ta' kalkolu[2]:

— Metodu 1: Ir-rata ta' riċiklaġġ tal-iskart domestiku magħmul mill-karti, il-metall, il-plastik u l-ħġieġ (f'%). Numeratur: ammont riċiklat ta' skart domestiku magħmul mill-karti, il-metall, il-plastik u l-ħġieġ; denominatur: ammont iġġenerat totali għall-istess kategoriji ta' skart domestiku;

— Metodu 2: Ir-rata ta' riċiklaġġ tal-iskart domestiku u skart simili (f'%).
Numeratur: ammont riċiklat ta' karti, metall, plastik, skart tal-ħġieġ u flussi uniċi oħra ta' skart minn unitajiet domestiċi jew flussi ta' skart simili;
denominatur: l-ammont totali ġġenerat għall-istess kategoriji ta' skart domestiku jew skart simili;

---

1 Id-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/1004 għar-rata tar-riċiklaġġ tal-iskart muniċipali, id-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/665 għall-mira tal-imballaġġ u tal-iskart mill-imballaġġ u d-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2019/1885 għall-mira tal-landfills.

2 Id-Deċiżjoni 2011/753/UE, l-Anness I.

— Metodu 3: Ir-rata ta' riċiklaġġ tal-iskart domestiku (f'%).
Numeratur: ammont riċiklat ta' skart domestiku;
denominatur: ammonti totali ta' skart tal-unitajiet domestiċi minbarra ċerti kategoriji ta' skart; jew

— Metodu 4: Ir-rata ta' riċiklaġġ tal-iskart muniċipali (f'%).
Numeratur: skart muniċipali riċiklat;
denominatur: skart muniċipali ġġenerat.

03 It-tieni fattur li affettwa b'mod negattiv il-kumparabbiltà tar-rati ta' riċiklaġġ kien nuqqas ta' preċiżjoni fid-**definizzjoni tal-iskart muniċipali**. L-iskart muniċipali ġie ddefinit f'Deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-2011[3] bħala skart domestiku flimkien ma' skart simili. Tfaċċaw problemi relatati mal-interpretazzjoni tat-terminu "skart simili", li kellu jingħadd mal-mira. Dawn il-problemi ta' interpretazzjoni ġew rikonoxxuti fil-valutazzjoni tal-impatt tal-Kummissjoni[4] li takkumpanja l-proposti tagħha tal-2014 biex jiġu emendati d-Direttiva dwar l-Iskart, id-Direttiva dwar l-Imballaġġ u d-Direttiva dwar ir-rimi ta' skart f'Landfills. Fl-2019, il-Kummissjoni[5] ċċarat it-termini.

04 L-impatt tal-interpretazzjonijiet differenti tal-iskart muniċipali bejn l-Istati Membri huwa diffiċli li jiġi kkwantifikat iżda jista' jkun sinifikanti, kif jidher mill-eżempju tal-Belġju. Kif innutat l-EEA[6], ir-rappurtar tal-Belġju kien ibbażat biss fuq l-iskart domestiku sal-2019. Mill-2020 'il quddiem, dan jinkludi wkoll skart simili min-negozji. Dan wassal għal żieda f'daqqa ta' 76 % fl-indikatur għal "skart muniċipali ġġenerat"[7].

05 It-tielet fattur li jaffettwa l-kumparabbiltà tad-*data* rrappurtata għall-kejl tal-konformità mal-miri tar-riċiklaġġ tal-2025 huwa l-"**punt tal-kalkolu**". Skont id-direttivi tal-2018, l-iskart jingħadd bħala riċiklat meta jidħol fl-operazzjoni tar-riċiklaġġ, u mhux meta joħroġ mill-proċess tas-separazzjoni, kif kien il-każ qabel. Madankollu, l-Istati Membri jistgħu jużaw eżenzjoni u xorta jibbażaw ir-rappurtar tagħhom fuq l-ammonti mwieżna fl-aħħar tal-proċess tas-separazzjoni, dment li l-iskart jiġi sussegwentement riċiklat u li jitnaqqas il-piż tal-materjali jew tas-sustanzi mneħħija mill-operazzjonijiet ta' qabel ir-riċiklaġġ.

---

[3] Id-Deċiżjoni 2011/753/UE.

[4] SWD(2014) 207, it-Taqsima 2.5.2.

[5] Id-Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni (UE) 2019/1004.

[6] Waste management country profile with a focus on municipal and packaging waste – Belgium, l-EEA, Marzu 2025.

[7] L-Eurostat, abbażi tas-sett tad-data env_wasmun, data estratta fit-2 ta' April 2025.

06 Biex jistmaw dan it-tnaqqis, l-Istati Membri jistgħu jużaw rati medji ta' telf biex jivvalutaw il-piż tal-materjali jew tas-sustanzi mneħħija wara s-separazzjoni iżda qabel ir-riċiklaġġ. Ir-rati medji ta' telf jistgħu jintużaw biss meta ma tkunx tista' tinkiseb *data* affidabbli b'mod ieħor, u jridu jiġu kkalkulati bl-użu tar-regoli li għandhom jiġu stabbiliti mill-Kummissjoni f'att delegat. Id-Direttiva dwar l-Iskart tal-2018 kienet tirrikjedi li l-Kummissjoni tadotta att delegat dwar ir-rati medji ta' telf sal-31 ta' Marzu 2019, iżda dan l-att għadu ma ġiex adottat. Fir-Rapport Speċjali tagħna tal-2024 dwar id-dħul il-ġdid tal-UE bbażat fuq l-iskart mill-imballaġġ tal-plastik mhux riċiklat, sibna li l-prattika li jitkejjel l-ammont ta' skart li joħroġ mill-proċess ta' separazzjoni (bħal fil-maġġoranza tal-Istati Membri), flimkien man-nuqqas ta' regoli ċari tal-UE dwar ir-rati medji ta' telf, tagħmel l-istimi tal-Istati Membri tal-ammonti riċiklati inqas kumparabbli u inqas affidabbli.

07 L-użu tal-"punt tal-kalkolu" l-ġdid inaqqas ir-rata tar-riċiklaġġ. Il-valutazzjoni tal-impatt tal-Kummissjoni li takkumpanja l-proposta tagħha għar-Regolament dwar l-Imballaġġ tistma li l-applikazzjoni tal-metodoloġija l-ġdida se tirriżulta fi tnaqqis tar-rati ta' riċiklaġġ irrappurtati ta' 5-20 %.

Anness IV – Bażi legali tal-UE: miżuri li jindirizzaw il-ġenerazzjoni u l-ġbir separat tal-iskart

01 Diversi atti legali introduċew miżuri għall-prevenzjoni tal-iskart, għar-restrizzjoni tal-ġenerazzjoni tal-iskart jew għat-tnaqqis tal-impatt ambjentali tiegħu. Dawn huma elenkati fit-*Tabella 1*.

Tabella 1 | Bażi legali tal-UE: miżuri għall-prevenzjoni tal-iskart, għar-restrizzjoni tal-ġenerazzjoni tal-iskart jew għat-tnaqqis tal-impatt ambjentali tiegħu

Bażi legali	Miżuri
Restrizzjonijiet fuq l-użu ta' basktijiet ħfief Id-Direttiva (UE) 2015/720	— Sa Diċembru 2018, il-basktijiet ħfief jenħtieġ li ma jibqgħux bla ħlas; u/jew — Sa Diċembru 2019, mhux aktar minn 90 basket u sa Diċembru 2025 mhux aktar minn 40 basket għandhom jintużaw *per capita*.
Tnaqqis tal-impatt ta' ċerti prodotti tal-plastik fuq l-ambjent Id-Direttiva (UE) 2019/904	— Sal-2021 projbizzjoni fuq (i) l-oġġetti tal-plastik li ġejjin: stikek tal-cotton bud magħmula mill-plastik, pożati, platti, straws, stikek li jintużaw biex iħawdu x-xorb, stikek tal-bżieżaq, (ii) prodotti magħmula minn plastik ossodegradabbli u (iii) kontenituri tal-ikel u tax-xorb magħmula minn polistiren espandut. — Mill-1 ta' Lulju 2024: il-kontenituri tax-xorb sa tliet litri jrid ikollhom tappijiet imwaħħla. — Sal-2026: tnaqqis fil-konsum ta' tazzi u kontenituri tal-ikel biex jinkiseb tnaqqis kwantitattiv li jista' jitkejjel meta mqabbel mal-2022.
Imballaġġ u skart mill-imballaġġ Ir-Regolament (UE) 2025/40	— L-introduzzjoni ta' miri għat-tnaqqis tal-iskart mill-imballaġġ *per capita* b'5 % sal-2030, 10 % sal-2035 u 15 % sal-2040. — Minn Jannar 2030 il-projbizzjoni ta' xi formati tal-imballaġġ tal-plastik li jintużaw darba biss, bħal dawk li bħalissa jintużaw għall-frott u l-ħxejjex friski, toiletries żgħar tal-lukandi, porzjonijiet individwali ta' kondimenti (eż. zlazi, krema, zokkor). Rekwiżiti għall-kontenut riċiklat fl-imballaġġ, applikabbli mill-2030: — 30 % għall-imballaġġ sensittiv għall-kuntatt magħmul mill-polietilentereftalat (PET), ħlief il-fliexken tax-xorb tal-plastik li jintużaw darba biss; — 10 % għall-imballaġġ sensittiv għall-kuntatt magħmul minn materjali tal-plastik għajr il-PET, ħlief il-fliexken tax-xorb tal-plastik li jintużaw darba biss; — 30 % għall-fliexken tax-xorb tal-plastik li jintużaw darba biss; — 35 % għall-imballaġġ tal-plastik l-ieħor. Sal-2030: mill-inqas 10 % tax-xorb u tal-ikel take-away għandu jinbiegħ f'imballaġġ li jista' jerġa' jintuża. Barra minn hekk, sal-2030 l-imballaġġ kollu jenħtieġ li jkun riċiklabbli.

02 Diversi atti legali introduċew miżuri biex jippromwovu l-ġbir separat tal-iskart. Dawn jingħataw fid-dettall fit-*Tabella 2*.

Tabella 2 | Bażi legali tal-UE: miżuri dwar il-ġbir separat

Bażi legali	Miżuri
Tnaqqis tal-impatt ta' ċerti prodotti tal-plastik fuq l-ambjent Id-Direttiva (UE) 2019/904	— Sal-2025: 77 % tal-fliexken tal-plastik għandhom jinġabru separatament. — Sal-2029: 90 % tal-fliexken tal-plastik għandhom jinġabru separatament.
Imballaġġ u skart mill-imballaġġ Ir-Regolament (UE) 2025/40	— Sal-2029: 90 % tal-kontenituri tax-xorb tal-plastik u tal-metall li jintużaw darba biss għandhom jinġabru separatament (l-iskemi ta' rifużjoni tad-depożitu jsiru obbligatorji).

Anness V – Materjali riċiklabbli rkuprati u l-prezzijiet tal-bejgħ tagħhom

01 L-għan taċ-ċentri għall-immaniġġjar tal-iskart huwa li jisseparaw u jittrattaw l-iskart sabiex jitnaqqas l-ammont ta' skart li jispiċċa fil-landfills, jiddderieġu materjal ekonomikament siewi lura lejn l-ekonomija (ċirkolarità) u jnaqqsu l-kostijiet tar-rimi tal-iskart billi jbigħu l-materjal riċiklabbli.

02 L-outputs tal-materjal riċiklabbli jvarjaw skont it-tip ta' skart.

— Għall-faċilitajiet ta' trattament mekkaniku u bijoloġiku li jimmaniġġjaw l-iskart imħallat, l-outputs huma ġeneralment baxxi, inqas minn 6 % fil-kampjun tagħna (għal proġetti fejn ksibna informazzjoni). L-outputs huma mistennija jiżdiedu minħabba li, sa tmiem l-2023, kategorija importanti ta' skart muniċipali – jiġifieri l-bijoskart – trid tiġi separata u riċiklata fis-sors, jew tinġabar separatament.

— Il-faċilitajiet tas-separazzjoni għall-iskart miġbur separatament għandhom outputs ogħla, li jvarjaw minn 20 % sa 75 % fil-kampjun tagħna (għal proġetti fejn ksibna informazzjoni). Skart miġbur ta' kwalità aħjar ifisser outputs ogħla. Pereżempju, jista' jkun hemm kontaminazzjoni tal-iskart jekk l-unitajiet domestiċi ma jsegwux ir-regoli, bħar-rimi ta' skart imħallat f'kontenituri għall-karti biss.

03 Il-prezzijiet li l-operaturi rċevew mill-bejgħ ta' materjali riċiklabbli jvarjaw skont il-materjal (għall-proġetti fejn ksibna informazzjoni).

— Għal ċerti materjali bħall-aluminju u l-polietilentereftalat (PET), l-operaturi tal-faċilitajiet irċevew prezzijiet għoljin mingħand ir-riċiklaturi (eż. aktar minn EUR 1 000 għal kull tunnellata għall-aluminju).

— Madankollu, il-prezzijiet għal materjali oħra, bħall-ħġieġ u xi drabi l-karti, kienu baxxi jew saħansitra kważi żero, u spiss kienu taħt il-medja tal-UE (ara d-*data* tal-Eurostat[1] dwar il-prezzijiet). L-Eurostat jirreferi għall-fatt li l-ħġieġ huwa materjal tqil u bi prezz baxx, fejn il-kostijiet tat-trasport jirrappreżentaw sehem konsiderevoli tal-kostijiet totali fil-kummerċ tal-iskart tal-ħġieġ.

— Barra minn hekk, l-operaturi nnutaw li l-bejgħ tal-fojl tal-plastik kien diffiċli. Ir-riċiklaturi xi drabi talbu pagament talli jeħilsuhom minnu, jew l-operaturi ħallsu lill-fabbriki tas-siment biex jużawh bħala fjuwil.

[1] L-Eurostat, Recycling – secondary material price indicator.

Anness VI – Finanzjament tal-politika ta' koeżjoni

01 L-Istati Membri jirrappurtaw dwar l-użu tal-finanzjament ta' koeżjoni bl-użu ta' kodiċijiet ta' intervent predefiniti. Għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali, il-kodiċijiet applikabbli kienu jikkonċernaw il-livelli inferjuri u superjuri tal-ġerarkija tal-iskart:

— il-livelli inferjuri: għall-perjodu 2014–2020, il-kodiċi jinkludi l-landfills, l-inċinerazzjoni u t-trattament mekkaniku u bijoloġiku (kodiċi 018), u għall-perjodu 2021–2027 kien jikkonċerna t-trattament tal-iskart residwu u, eċċezzjonalment, il-landfills (kodiċijiet 068 u 183);

— il-livell superjuri: għall-perjodu 2014–2020, il-kodiċi jinkludi miżuri ta' minimizzazzjoni, separazzjoni u riċiklaġġ (kodiċi 017), u għall-perjodu 2021–2027, dan jinkludi miżuri ta' prevenzjoni, minimizzazzjoni, separazzjoni, użu mill-ġdid u riċiklaġġ (kodiċi 067).

02 L-allokazzjoni tal-finanzjament ta' koeżjoni bejn il-partijiet superjuri u inferjuri tal-ġerarkija tal-iskart għall-perjodi 2014–2020 u 2021–2027 hija deskritta fit-***Tabella 1***. Din id-*data* tinkludi l-UE kollha kemm hi u l-erba' Stati Membri li awditjajna.

Tabella 1 | Sehem tal-finanzjament ta' koeżjoni allokat għall-livelli superjuri u inferjuri tal-ġerarkija tal-iskart (tmiem l-2023) (%)

Stat Membru	Il-livelli inferjuri tal-ġerarkija tal-iskart		Il-livelli superjuri tal-ġerarkija tal-iskart	
	2014–2020	2021–2027	2014–2020	2021–2027
UE	40 %	20 %	59 %	80 %
Il-Greċja	79 %	71 %	21 %	29 %
Il-Polonja	63 %	1 %	37 %	99 %
Il-Portugall	46 %	0 %	54 %	100 %
Ir-Rumanija	56 %	0 %	44 %	100 %

Sors: il-QEA, abbażi tal-Pjattaforma ta' *data* miftuħa dwar il-koeżjoni (aġġornament tal-5 ta' April 2024 għall-perjodu 2014–2020 u aġġornament tal-10 ta' April 2025 għall-perjodu 2021–2027).

03 It-*Tabella 2* tipprovdi *data* li turi l-livell ta' assorbiment tal-finanzjament ta' koeżjoni għall-perjodu 2014–2020. Għall-perjodu 2021–2027, għadha ma tistax tiġi pprovduta *data* sinifikattiva billi l-implimentazzjoni bdiet tard u bil-mod.

Tabella 2 | Finanzjament ta' koeżjoni (perjodu 2014–2020) – assorbiment (tmiem l-2023), (*ammonti f'miljun EUR*)

Stat Membru	Ippjanat inizjalment (1)	Ippjanat finalment (2)	Ammont minfuq (3)	Assorbiment (3)/(2)
Il-livelli inferjuri tal-ġerarkija tal-iskart				
UE	2 775	1 514	1 326	88 %
Il-Greċja	593	317	299	94 %
Il-Polonja	628	109	368	336 %
Il-Portugall	190	145	148	102 %
Ir-Rumanija	248	248	101	41 %
Il-livelli superjuri tal-ġerarkija tal-iskart				
UE	2 123	2 041	1 917	94 %
Il-Greċja	148	178	79	44 %
Il-Polonja	637	368	219	60 %
Il-Portugall	123	165	176	107 %
Ir-Rumanija	70	70	79	113 %

Sors: il-QEA, abbażi tal-Pjattaforma ta' *data* miftuħa dwar il-koeżjoni (aġġornament tal-5 ta' April 2024 għall-perjodu 2014–2020 u aġġornament tal-10 ta' April 2025 għall-perjodu 2021–2027).

Anness VII – L-immaniġġjar tal-iskart: partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji

Il-*Figura 1*, il-*Figura 2* u l-*Figura 3* juru l-partijiet ikkonċernati prinċipali u l-flussi finanzjarji għall-immaniġġjar tal-iskart fil-Polonja, fil-Portugall u fir-Rumanija.

Figura 1 | Il-Polonja – partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

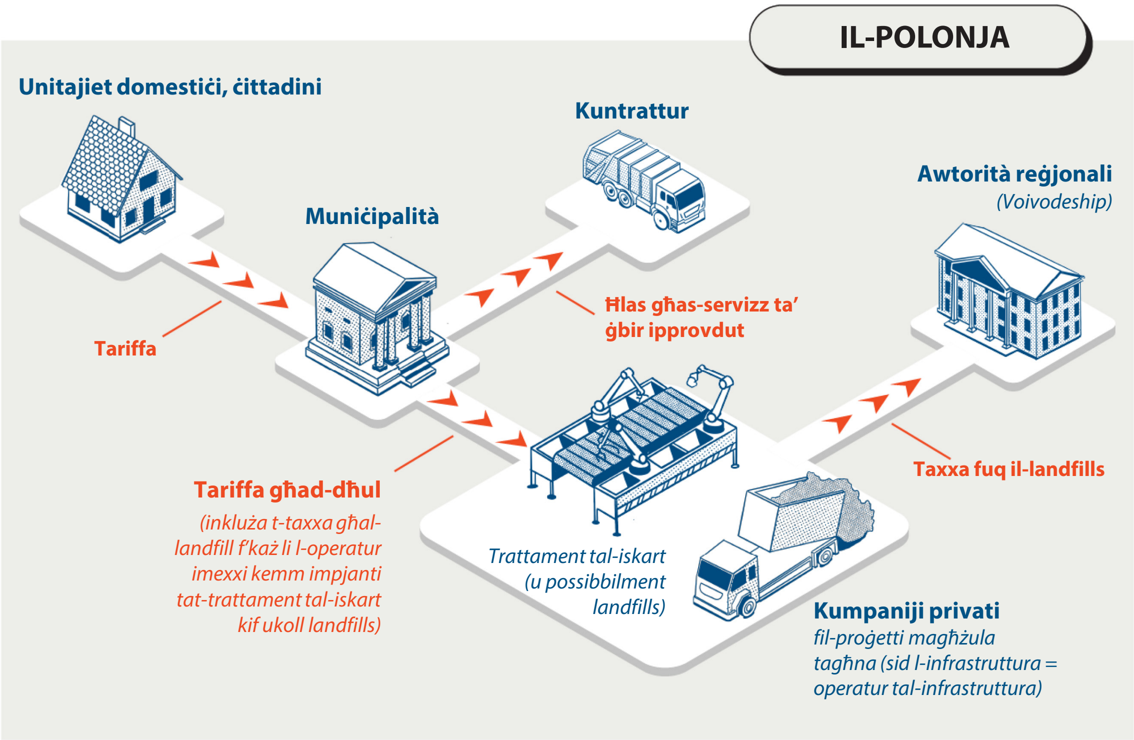

Nota: fil-każ tal-proġetti li għażilna, il-kumpaniji li huma s-sidien tal-infrastruttura, u li joperawha, kienu kompletament proprjetà tal-muniċipalità rilevanti.

Sors: il-QEA.

Figura 2 | Il-Portugall – partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

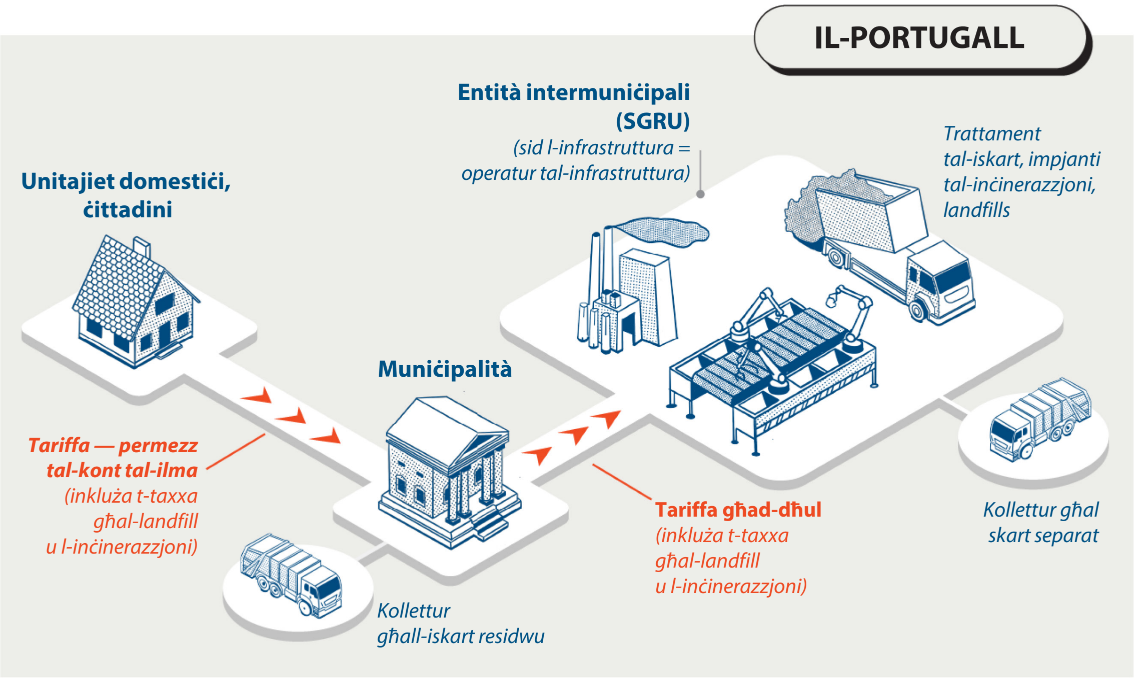

Sors: il-QEA.

Figura 3 | Ir-Rumanija – partijiet ikkonċernati prinċipali u flussi finanzjarji għall-immaniġġjar tal-iskart muniċipali

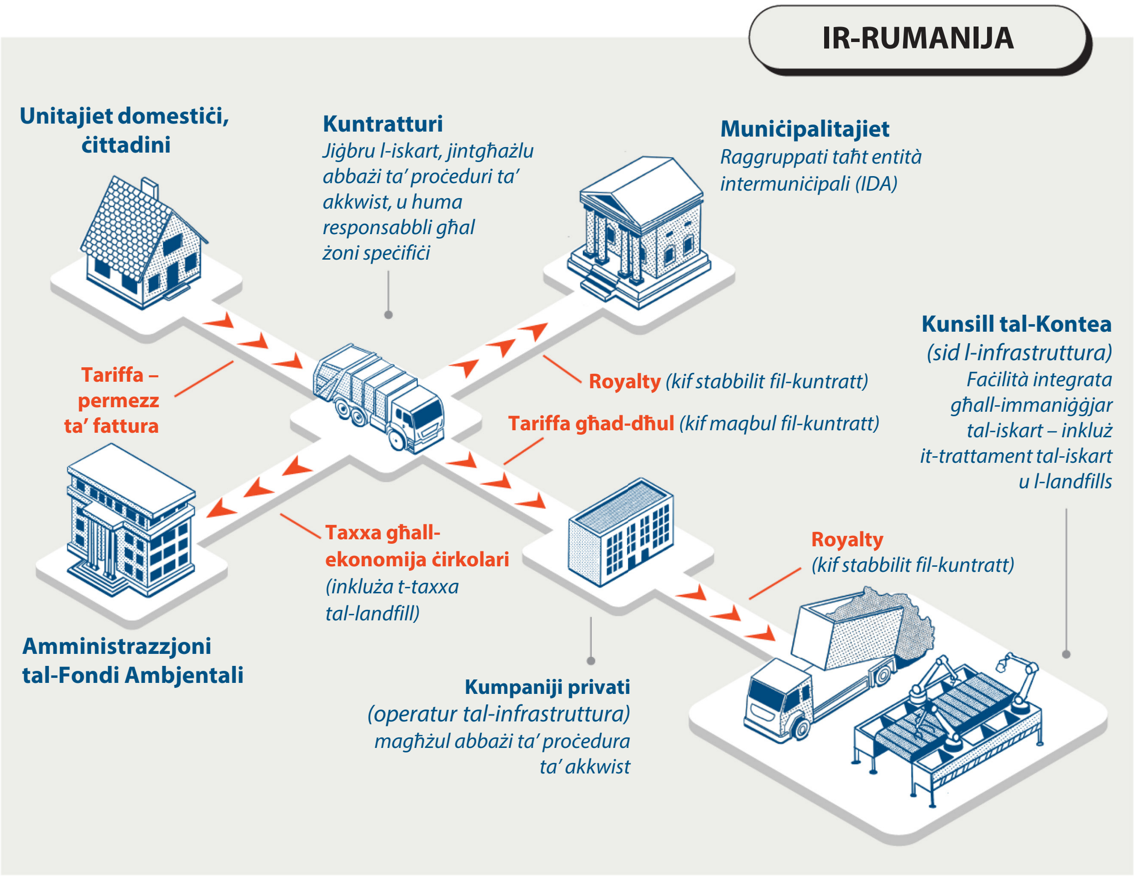

Sors: il-QEA.

Abbrevjazzjonijiet

EEA	L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent
PDG	Prodott Domestiku Gross
PET	Polietilentereftalat

Glossarju

Ekonomija ċirkolari	Sistema ekonomika bbażata fuq l-użu mill-ġdid, il-kondiviżjoni, it-tiswija, ir-rinnovazzjoni, il-manifattura mill-ġdid u r-riċiklaġġ ta' materjali sabiex jiġu minimizzati l-użu tar-riżorsi, l-iskart u l-emissjonijiet.
Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza	Il-mekkaniżmu ta' appoġġ finanzjarju tal-UE biex jiġi mmitigat l-impatt ekonomiku u soċjali tal-pandemija tal-COVID-19 u jiġi stimulat l-irkupru, u jiġu ffaċċati l-isfidi ta' futur aktar ekoloġiku u diġitali.
"Ħallas skont kemm tarmi"	Il-produtturi tal-iskart iħallsu tariffa abbażi tal-ammont reali ta' skart iġġenerat, jiġifieri l-piż jew il-volum.
Pjan għall-irkupru u r-reżiljenza	Dokument li jistipula r-riformi u l-investimenti intenzjonati ta' Stat Membru fl-ambitu tal-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.
Preparazzjoni għal użu mill-ġdid	Verifikar, tindif jew tiswija ta' prodotti jew komponenti li jkunu saru skart biex b'hekk ikunu jistgħu jintużaw mill-ġdid mingħajr l-ebda preproċessar ieħor.
Prinċipju ta' min iniġġes iħallas	Prinċipju li jirrikjedi li dawk li jikkawżaw, jew x'aktarx jikkawżaw, it-tniġġis jerfgħu l-kost tal-miżuri biex jipprevenuh, jikkontrollawh jew jirrimedjawh.
Programm (taħt il-politika ta' koeżjoni)	Qafas għall-implimentazzjoni ta' proġetti ta' koeżjoni ffinanzjati mill-UE f'konformità mal-prijoritajiet u mal-objettivi stabbiliti fi ftehim ta' sħubija bejn il-Kummissjoni u l-Istat Membru kkonċernat.
Reġjun inqas żviluppat	Reġjun tal-UE fejn il-PDG *per capita* huwa inqas minn 75 % ta' dak tal-UE kollha kemm hi.
Riċiklaġġ	Ipproċessar mill-ġdid tal-materjali tal-iskart fi prodotti, materjali jew sustanzi għall-użu oriġinali tagħhom jew għal skopijiet oħra.
Rkupru	Ipproċessar li jirriżulta fi skart li jista' jintuża biex jissostitwixxi materjali oħra, jew skart li qed jiġi ppreparat biex iservi skop partikolari, jew f'impjant tal-iskart jew fl-ekonomija usa'.
Semestru Ewropew	Ċiklu annwali li jipprovdi qafas għall-koordinazzjoni tal-politiki ekonomiċi tal-Istati Membri tal-UE u għall-monitoraġġ tal-progress.
Strumenti ekonomiċi	Strumenti fiskali jew strumenti finanzjarji oħra biex jinċentivaw jew jiddiżinċentivaw ċerta mġiba, eż. taxxi fuq il-landfills jew skemi ta' rifużjoni tad-depożitu.
Trattament (tal-iskart)	Ipproċessar li jibdel il-kompożizzjoni fiżika, kimika jew bijoloġika tal-iskart qabel l-irkupru jew ir-rimi.
Trattament mekkaniku u bijoloġiku	Is-separazzjoni ta' skart imħallat segwita minn diġestjoni anaerobika jew kompostjar tal-materja bijodegradabbli li jifdal.

Risposti tal-Kummissjoni

https://www.eca.europa.eu/mt/publications/sr-2025-23

Kronoloġija

https://www.eca.europa.eu/mt/publications/sr-2025-23

Tim tal-awditjar

Ir-rapporti speċjali tal-QEA jippreżentaw ir-riżultati tal-awditi li twettaq ta' politiki u programmi tal-UE, jew ta' suġġetti relatati mal-ġestjoni minn oqsma baġitarji speċifiċi. Il-QEA tagħżel u tfassal dawn il-kompiti tal-awditjar biex timmassimizza l-impatt tagħhom billi tqis ir-riskji għall-prestazzjoni jew għall-konformità, il-livell ta' introjtu jew ta' nfiq involut, l-iżviluppi li jkunu għad iridu jseħħu u l-interess politiku u pubbliku.

Dan l-awditu tal-prestazzjoni twettaq mill-Awla II tal-Awditjar – Investiment għall-koeżjoni, it-tkabbir u l-inklużjoni, li hija mmexxija minn Annemie Turtelboom, Membru tal-QEA. L-awditu tmexxa minn Stef Blok, Membru tal-QEA, li ngħata appoġġ minn Johan Adriaan Lok, Kap tal-Kabinett u Laurence Szwajkajzer, Attaché tal-Kabinett; Marion Colonerus, Maniġer Prinċipali; Chrysoula Latopoulou, Kap tal-Kompitu; Katarzyna Solarek, Deputat Kap tal-Kompitu; Juan Antonio Vazquez Rivera, Alfredo Ladeira, Marilena Elena Friguras u Amelia Padurariu, Awdituri. Alexandra-Elena Mazilu pprovdiet appoġġ grafiku.

Mix-xellug għal-lemin: Juan Antonio Vazquez Rivera, Laurence Szwajkajzer, Stef Blok, Johan Adriaan Lok, Marion Colonerus, Marilena Elena Friguras.

DRITTIJIET TAL-AWTUR

© Unjoni Ewropea, 2025

Il-politika tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri (QEA) dwar l-użu mill-ġdid hija stabbilita fid-Deċiżjoni Nru 6–2019 tal-QEA dwar il-politika tad-*data* miftuħa u l-użu mill-ġdid ta' dokumenti.

Sakemm ma jkunx indikat mod ieħor (eż. f'avviżi individwali dwar id-drittijiet tal-awtur), il-kontenut tad-dokumenti tal-QEA li jkun proprjetà tal-UE huwa liċenzjat taħt il-liċenzja tal-Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Għalhekk, bħala regola ġenerali, l-użu mill-ġdid huwa awtorizzat sakemm jingħata kreditu xieraq u li kwalunkwe bidla tiġi indikata. Dawk li jużaw mill-ġdid il-kontenut tad-dokumenti tal-QEA ma jistgħux ibiddlu s-sinifikat jew il-messaġġ oriġinali. Il-QEA ma għandha tkun responsabbli għall-ebda konsegwenza relatata mal-użu mill-ġdid.

Irid jinkiseb permess addizzjonali jekk kontenut speċifiku juri individwi privati identifikabbli, eż. f'ritratti tal-persunal tal-QEA, jew jinkludi xogħlijiet ta' parti terza.

Fejn ikun inkiseb permess ta' dan it-tip, dan għandu jikkanċella u jissostitwixxi l-permess ġenerali msemmi hawn fuq u għandu jindika b'mod ċar kwalunkwe restrizzjoni dwar l-użu.

Għal użu jew riproduzzjoni ta' kontenut li ma jkunx proprjetà tal-UE, jaf ikun meħtieġ li jintalab il-permess direttament mingħand id-detenturi tad-drittijiet tal-awtur.

Software jew dokumenti li jkunu koperti mid-drittijiet ta' proprjetà industrijali, bħal privattivi, trademarks, disinji rreġistrati, logos u ismijiet, huma esklużi mill-politika tal-QEA dwar l-użu mill-ġdid.

Il-familja ta' siti elettroniċi istituzzjonali tal-Unjoni Ewropea, fid-dominju europa.eu, tipprovdi links għal siti ta' partijiet terzi. Peress li l-QEA ma għandha l-ebda kontroll fuqhom, inti mħeġġeġ taqra l-politiki tagħhom dwar il-privatezza u dwar id-drittijiet tal-awtur.

Użu tal-logo tal-QEA

Ma jistax isir użu mil-logo tal-QEA mingħajr ma jinkiseb il-kunsens tagħha minn qabel.

HTML	ISBN 978-92-849-5838-2	ISSN 1977-5741	doi:10.2865/1280193	QJ-01-25-053-MT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-5839-9	ISSN 1977-5741	doi:10.2865/9932180	QJ-01-25-053-MT-N

KIF TIKKWOTA

Il-Qorti Ewropea tal-Awdituri, ir-Rapport Speċjali 23/2025: “L-immaniġġjar tal-iskart muniċipali: Minkejja titjib gradwali, għad hemm sfidi għall-progress tal-UE lejn iċ-ċirkolarità”, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2025.

L-għan tal-politika tal-UE dwar l-iskart huwa li jkun hemm tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari. Għall-iskart muniċipali kkonkludejna li l-UE saħħet ir-rekwiżiti legali. Hija stabbiliet miri għall-preparazzjoni għal użu mill-ġdid u r-riċiklaġġ, kif ukoll biex jiġi limitat ir-rimi ta' skart f'landfills. Madankollu, ħafna Stati Membri għandhom diffikultà b'rabta ma' restrizzjonijiet finanzjarji, dgħufijiet fl-ippjanar u problema fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet għall-immaniġġjar tal-iskart tagħhom, inkluż il-bini ta' infrastruttura ġdida. Il-ġbir separat tal-iskart fil-biċċa l-kbira għadu f'livell baxx ħafna, u t-tariffi tal-iskart li jintalbu jħallsu ċ-ċittadini ma jkoprux il-kostijiet kollha tal-immaniġġjar tal-iskart. Nirrakkomandaw li l-Kummissjoni tindirizza l-isfidi fis-suq tar-riċiklaġġ (tagħmel il-prattiki tal-ekonomija ċirkolari aktar vijabbli), tuża l-għodod ta' monitoraġġ u infurzar b'mod aħjar, u tivvaluta l-fattibbiltà tal-armonizzazzjoni tat-taxxi fuq il-landfills u l-inċinerazzjoni.

Rapport speċjali tal-QEA skont l-Artikolu 287(4), it-tieni subparagrafu, TFUE.

QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea

IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Mistoqsijiet: eca.europa.eu/mt/contact
Sit web: eca.europa.eu
Media soċjali: @EUauditors